

„...pünkösdkor bekövetkezett a Babel tornyánál történetekkel ellentétes folyamat. A Lélek által vezérelt apostolok egy nyelven beszéltek.”

► Bábeltől pünkösdig – 8. oldal

„Eric W. Gritsch több tanulmányában is foglalkozott Luther humorával: a reformátor önmagát »udvari bolondnak«, Isten bohócának nevezte.”

► Világhírű Luther-monográfia magyar nyelven – 13. oldal

„Kérdések lavináját indítja el hívőkben és nem hívőkben egyaránt, amelyekre valakiknek válaszolniuk kell. Tehát a könyv provokatív és provokál: jézusi fogást alkalmazva válaszadásra készítet.”

► A Da Vinci-kód után megtelnek a templomok? – 13. oldal

„Továbbra sem leszünk munka nélkül!”

– Beszélgetés D. dr. Harmati Bélával ► 5. oldal
Német és szlovák nemzetiségi oldal ► 4. és 10. oldal
A Tamás-mise-csapat hitvallása ► 6. oldal
Nizsinszkij kényszerzubbonyban ► 13. oldal
Az Evangelikus énekeskönyv új kiadásairól ► 9. oldal

SEMPER REFORMANDA

„Krisztus országa öröktől fogva megvolt ugyan az ő tulajdon személyében, ma pünkösdkor azonban a Szentlélek az apostolok által az egész világnak kinyilatkoztatta. S e kinyilatkoztatást nagy bátorsággal, szent daccal és örömmel szegény halászok végezték. Ugyanazok az apostolok, akik előbb félelemből megtagadták, elhagyták Krisztust, mert tele voltak bátortalan, rémült csüggedéssel.”

► Luther Márton: Jer, örvendjünk, kezesztyének! (Szabó József fordítása)

A SZENTLEK ELJÖVETELE A CSIKSZENTLEKÉI SZENTLEKÉK-TEMPLOM OLTÁRKÉPÉN – FOTÓ: BOTTA DÉNES

A megújulás és az egység pünkösd reménysége

A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának és a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia Ökumenikus Bizottságának pünkösd üzenete

Pünkösd a reménység, a megújulás és az együvé tartozás ünnepe is. Krisztus mennybemenetele után a tanítványok ismét a kilátástalanság, az elhagyatottság és a félelem állapotába kerültek. Ebben az állapotukban az egyetlen vigasztalásuk a szűk körben, bezárkózottságban megélt kitaró imádkozás volt.

Körülotott Jeruzsálem városa ünnepelt, nosztalgizált és vendégeskedett. A helyben lakók és a szórványból hazalátogatók sátoros háláünnepeket ültek, és megemlékeztek a törvénykötő tábláinak fogadásáról. Az egymást régen nem látott rokonok, barátok örültek a találkozás élményének, és kikapcsolódtak a hétköznapi gondjaiból. A valamikori nagy isteni tett, amely a törvény szellemében együvé kovácsolta a nemzetet, azonban már csak a tűnő, felszínes emberi érzelmek szintjén nyert kifejeződést. A nemzet már nem egységes, hiszen szétzórtságban él, bár fiai még keresik egymást. A jövő kilátástalan, hiszen idegen, római uralom alatt élnek, bár szívük mélyén még él a vágy a „régidicsőség” után. Eközben a tanítványok bezárkózva szoronganak. Nekik már nosztalgiajuk sincs, inkább csak félelmek vannak.

És egyszer csak a reménység fényei jelennek meg, és a Lélek szele járja körül őket. Megteltek Szentlélekkel, s Isten bátor apostolaivá, küldötteivé lettek. A félelem, a bizonytalanság, a bezárkózottság elmúlt. Előjöttek, úgy szóltak, és olyan hatást tettek az emberekre, hogy az addig csak nosztalgizáló, csak érzelmkedők, csak hazalátogatók Krisztushoz tértek. Életükben valami radikálisan új, az igazi összetartozás jelent meg a krisztusi hit, remény és szeretet jegyében.

A pünkösd tömeges megtéréssel elindult az egyház világméretű missziója Európán át „a föld végső határáig”. Közel két évszázad után az európai egyházak ugyanakkor szükségét érzik annak, hogy a megújulást, az egységet és a reménységet keressék és munkálják. E mögött az ökumenikus vállalkozás mögött az a keserű felismerés áll, hogy Európa reményteljes egysége továbbra is válságban van. Az európai politikai és gazdasági intézmények sok kérdésre választ adtak, sok problémát megoldottak, de újabb és újabb kérdéseket és feladatokat is nyilvánvalóvá tettek. Továbbá az egyházak is elismerik, „hogy a Krisztus-követők vétkei miatt Európában és annak határain túl sok baj támadt. Megvalljuk, hogy ezekért a vétkekért mi is felelősek vagyunk, és kérjük Isten és embertársaink bocsánatát. Hitünk segít abban, hogy tanuljunk a múlt hibáiból, s arra sarkall minket, hogy Krisztusba vetett hitünkkel és a felelősséggel reményt árasztunk sok területen, így a morál és az etika, a nevelés és a kultúra, a politika és a gazdaság területén, nemcsak Európában, hanem szerte az egész világon.” (Charta Oecumenica III/1.)

DR. BÁBEL BALÁZS
érsek, az Ökumenikus Bizottság elnöke

D. SZEKIC IMRE
nyugalmozott püspök, a MEÖT elnöke

DR. BÓNA ZOLTÁN
lelképásztor, a MEÖT főtárháza

Jövel, Szentlélek Úristen!

Hálaadás és könyörgés pünkösd ünnepén

„Hiszek Szentlélekben” – vallja ma az egyház az Apostoli hitvallás harmadik hitágazatával. Pünkösd, a Szentlélek ünnepe az egyházi esztendő harmadik nagy ünnepkörének a középpontja. Kétségtelen tény azonban, hogy a Szentlélek Isten személyéről és újjáteremtő munkálkodásáról jóval ritkábban esik szó az egyház életében, mint mennyei Atyánkról vagy Urunkról, Jézus Krisztusról.

Pünkösd szent ünnepén tegyünk föl ezért magunknak három fontos kérdést. Ezek a gyülekezet tagjaiban, de az egyház ígéhirdetésében is sokszor felvetődnek, és a Szentírás ígéjének válaszára várnak.

Az első ilyen pünkösd kérdésünk ez: kicsoda közelebbről a Szentlélek Úristen? Nem Istennek, a Teremtőnek és menynevei Atyánknak vagy Isten Fiának, Krisztus Urunknak a más formában hozzánk való eljövetele? Az ókori egyházban – tudjuk – elterjedt volt ez a tévtanítás. Újkori, modern formában pedig sokszor úgy találkozhatunk vele, hogy a Szentlélek Isten nem más, mint Istennek, a Teremtőnek és Megváltónknak egy új, harmadik megjelenési formája a teremtett földi világban: ezáltal a szívünk mélyén, lelki életünkben. A Szentírás, az Ószövetség és az Újszövetség szent iratainak ígéje pedig egybehangzóan ez: a Szentlélek a Szentháromság harmadik, önálló személye, egységben a teremtő és gondviselő Atya Istennel és a názáreti Jézusban testet öltött Isten Fiával, Jézus Krisztussal. A Szentlélek az a „más Vigasztaló” és „Pártfogó”, akit menynevei Atyánk Jézus Krisztus nevében és kérésére küldött el mennybemenetele után az embervilágba. „...ő juttat majd meg titeket mindenre, és eszettekbe juttat mindent, amit én mondtam nektek.” (Jn 14,26) A Szentlélek Isten láthatatlan jelenléte és munkálkodása földi világunkban azonban mindig fölfoghatatlan titok marad számunkra.

A második pünkösd kérdés így hangzik: hogyan, milyen módon munkálkodik a Szentlélek Isten az anyaszentegyházban és a hívő ember személyes életében? A Szentlélek (az Ószövetségben „Isten Lelke”) már a világot teremtésében is részt vett (1Móz 1,2b), és a választott népnek, Izrael népének az életében is munkálkodott. Földi világunkba való igazi és teljes eljövetele azonban az első pünkösd ünnepén történt (ApCsel 2,1–45).

Azóta a Szentlélek Isten elsősorban a teljes Szentírás, az Ó- és Újszövetség írott, olvasott és hirdett szent ígéjén át munkálkodik az egyházban, Isten népének és a Krisztus-hívőknek a szívében. Ennek a láthatatlan munkálkodásának azonban Isten ígéjén kívül vannak még más, látható „kegyelmi eszközei” is. Krisztus Urunk világos rendelkezése szerint két ilyen csodálatos „kegyelmi eszköz” ismerünk még egyházunkban: a keresztség és az Úr szent vacsoráját Krisztus testének és véreinek titokzatos, valóságos jelenlétele.

Isten Szentleke végzi el bennünk azt, hogy a Szentírás ígéje egyszerre csak megtelik étellel: személyesen megszólít minket, bűnbánatra vezet,

és teljes bizalomra, hitre indít Jézus Krisztus iránt (Ez 36,25–27; Mt 26,26–29; Róm 6,3–4). A kegyelmi eszközök által a Szentlélek Isten nem eltöri, hanem újjáteremtő önző gondolkodásunkat és akaratunkat. Megszabadít minket velünk született, bűnös önzésünkől, és visszatérít oda, ahonnan elszakadtunk a bűnös életben: a szent és igaz Istenhez. „... félelemmel és rettegéssel munkáljátok üdvösségeteket, mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a cselekvést az ő tetszésének megfelelően.” (Fil 2,12–13) A megtérés Istenhez, a bűnbánat és a bizodalmas hit Krisztus iránt a mi lelkünkben, gondolkodásunkban és akaratunkban megy végbe. De ezt a csodát – a megtérés és az újjászületés csodáját – valójában a Szentlélek Isten, Isten végtelen megbocsátó szeretete, kegyelme végzi el bennünk!

Végül a harmadik pünkösd kérdésünk: mikor ér véget, mikor fejeződik be a Szentlélek Istennek ez a szívünket és életfolytatásunkat újjáteremtő, láthatatlan munkálkodása bennünk? Erre a Szentírás ígéjének a válasza a következő: egészen a testi halálunkig tart, állandó küzdelemben a gonosszal és velünk született, bűnös önzésünkkel. A Szentlélek Isten láthatatlan, belső és Istenhez visszatérítő munkálkodása bennünk sohasem kényszer, hanem hívás, Isten megbocsátó szeretetének a felajánlása Jézus Krisztus golgotai kereszthalálában! „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz öbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16) A bűnös ember Isten megtagadó, önző akaratát azonban visszautasíthatja, semmibe veheti Istennek ezt a végtelen, csodálatos megbocsátó szeretetét. Ez a visszautasítás a Szentlélek elleni bűn: Isten ígéje szerint az egyetlen bűn, amelyre nincs bocsánat sem itt a földi életben, sem a végső ítéletben, a testi halálunkból való feltámasztásunk után (Mt 12,31–32). Ebben a földi életben, testi halálunkig még nyitva áll előttünk Isten örökkévaló országának a kapuja, a bűnbocsánat a „kegyelem eszközei” keresztiül. De csak a testi halál pillanatáig! Ez pedig – fiatalon, felnőtt- vagy időskorban – bármelyik pillanatban elérkehet számunkra. A testi halálból való feltámasztáskor és utána nincs többé új lehetőség a megtérésre, a bűnbocsátó kegyelem elfogadására!

Ez pünkösd harmadik és minden bizomnyal legfontosabb üzenete, örök életünkéről vagy örök halálunkról döntő, legfontosabb figyelmeztetése az élet igazi boldogsága és teljessége után sóvárgó ember számára és az élet igazi örömet, boldogságát kereső emberi közösségek, a család, a gyülekezet, a társadalom, népként és hazánként, a világökumené és az embervilág egésze számára.

Jöjjetek ezért, hogy pünkösd ünnepén kérjünk és fogadjuk el a halás szívvel az emberi életnek ezt az igazi teljességét, boldogságát: a Szentlélek Isten kegyelmes hívását és újjáteremtő munkálkodását szívünkben, életünkben!

„Jövel, Szentlélek Úristen, töltsd be szívünket bőven...” (ÉÉ 229,1)

■ D. DR. NAGY GYULA

PÜNKÖSDVASÁRNAP – ApCsel 2,1–13

Hallatlanul izgalmas történet. Még akkor is, ha már hozzászoktunk. Az újrólvasás azonban nemcsak korábbi élmények felidézését jelenti, hanem azt is, hogy testreszabottan és helyzetbe illően megismétlődhet az esemény, átélhetjük együtt Isten jelenlétét.

Az ego világában, ahol az én nevem a fontos, az egyéni boldogulás az izgalmas, a saját jövő a kérdéses, történetet, sőt korszakot indítóan ott áll a bejelentés igeszakaszunk elején: „együtt voltak”. (Károli Gáspár nem véletlenül fordítja így: egy akarttal együtt voltak.) Ez az „együtt” pünkösdi történetében, az egyház életében és a világ egésze számára hangsúlyosabb, mint gondolnánk. Mert a gyakorlatban nem az a kérdés, hogy mi múlik Istenen, hanem az, hogy mi múlik rajtunk: Isten szívének az indulatát, szándékát már megismertük Krisztusban.

A hit által átlátott történelem is arról beszél, hogy Isten – sokszor láthatóan, sokszor rejtőzködő módon – cselekszik: sohasem a világ és gyermekei ellen, hanem mindig értük. A Szentírás egésze arról tanúskodik, hogy Isten mentő szeretete, határokat nem ismerő kegyelme nagyobb jogos haragjánál is. A végső dolgok az ő kezében vannak. A kérdés

újra meg újra az, hogy az ember miként éli ajándékba kapott életét, miként gazdálkodik a kapott javakkal, belesimul-e az Alkotó akaratába, betartja-e a tőle kapott játékszabályokat, s komolyan veszi-e azt, hogy nem önzésre teremtett, hanem közösségi életre hivatott. A közösségi életben pedig a kulcsszó: együtt.

Külön-külön kevés az erő, egyedül kevés az energiánk; magunkra maradva nem jutunk előbbre, egymás ellen fordulva pusztulunk az öngyilkos küzdelemben. Csak együtt megy. Az élet csak együtt élhető. Egyedül nem. Egy más ellen még kevésbé. Sőt amire az egyház a bibliai történeteken és biztatásokon tájékozódva mindig figyelmeztet: a széthúzás, a magánzó élet, az önző életforma rombolja, mi több, lehetetlenné teszi az Istennel való kapcsolatot. Ezért és ebben lehet (lehetne) jel az egyház a világ számára: az egység, az egyetértés, az együtt munkálkodás, egymás segítése. Ami a farkastörvényű világból hiányzik. Ami a bűnesetben megromlott emberi

Együtt

és isteni viszonylatok miatt nem természetes. Az egyház jel a világ számára. Az egymással és Istennel való közösség jele. A megvalósítható közösség.

De vajon ez az „együtt” működik-e az egyházban? Tudom, nem a Szentlélek elküldésének előfeltétele volt a tanítványok számára az egység. Pünkösdi Isten szuverén döntése volt. Am azt is tudom, hogy sokszor a Lélek befogadásának akadálya a széthúzás. Imádkozunk, könyörgünk a megújulásért, a Lélek munkálkodásáért, Isten csodáiért, s közben mi magunk vagyunk befogadásuk akadálya. A széthúzásunkkal, a bizalmatlanságunkkal, a klikkesedéseinkkel, az empátia hiányával, külön utainkkal.

Pünkösdkor az apostolok együtt voltak. Lehet, hogy a félelem tartotta őket össze, lehet, hogy a tanácstalanság, de az is lehet, hogy a reménység. De együtt voltak. S ekkor megismétlődhetett a zárt ajtó hővű csodája. Ahogyan ötven nappal korábban a zárt ajtó ellenére Jézus megállt közöttük, és békességet hir-

detett nekik, az élet békességét, úgy pünkösdkor a zárt épületben lévő tanítványok számára kinyílt a világ, mert a Szentlélek szele kifújta a félelem, a csüggedés érzését, és átjárta a tanítványok szívét-lelkét, értelmét, megmozgatta tagjait. És ezek a lelkes tanítványok indultak azután prédikálni, kereszteni, Krisztusról tanúskodni.

Érdemes – mint minden bibliai történetben – figyelni az eseményt, folyamatos jelző igékre. Igék az igében: zúgás támadt, betöltötte a házat; lángnyelvek szálltak le; megteltek Szentlélekkel; beszélni kezdtek. Az események egyértelmű folytatása, hogy a sokféle nemzetiségű ember összefutott. Nem szétszaladtak, nem menekültek, hanem összefutottak. Összehozta őket Isten jelenléte, a Lélek áradása, a Krisztusról szóló igehirdetés.

Érthetetlen a kívülrőlők számára. Ma, amikor ugyanazt a nyelvet beszélő emberek sem értik meg egymást, mi is csodának láthatjuk, hogy különböző kultúrákból érkezők, eltérő anyanyelvű embe-

rek értettek és egyetértettek. Értették az igehirdetést, és egyetértettek abban, hogy meg kell kereszteszteniük, hiszen életükbe betört valami új, valami más, valami minőségileg több és nagyszerűbb: Isten országa.

Bár a kérdés – „Mi akar ez lenni?” – a Lukács-féle tudósításban nem kap választ, az egyház története megadta a feleletet: Isten csodája ez. Isten meg tudja tenni, hogy a szétesett, szétdobált (a gonosz bibliai neve ez: szétdobáló) világban össze tudja hozni az embereket, s ez az összetartozás nem önző érdekekre épül, hanem az Istennel kötődő és Lelkéből áradó szeretetre. Elfogadó, türelmes, jó-ságos szeretetre.

■ HAFENSCHER KÁROLY (IFJ.)

Imádkozunk! Istennünk, megújító Lelkedért könyörgünk, hogy szétszakadó világunk, részekre eső egyházunk darabjai újra egymásra találjanak, és így áldással végezhesse szolgálatait. Ámen.

PÜNKÖSDHÉTFŐ – ApCsel 10,34,42–48

A Lélek szabad!

Hallgatták az ígét, kapták a Szentleket! Az alapminta egy születésénél fogva talpig becsület, istenfélő katonaeMBER, neve Kornéliusz. Római tiszt letéve melegsívű, adakozó, és imádkozni is tud. Angyal által üzenetet kap, hogy Krisztus legfőbb tanítványa a közelben van, hívassa magához.

Felettebb nagy csodák sorozatának lehetünk szemlélői: a megrendítő, véres kereszt után a váratlan és ragyogó feltámadás! A Feltámadott negyven napon keresztül türelmesen pásztorolja összekuszált lelkű tanítványait. A konfúzus tanítványi lelkeket a Szentlélek lángoló (de nem égető) kiáradása teszi misszióképessé: megered a nyelvük, hogy Krisztusról beszéljenek. Itt az üdv- és egyháztörténet egyik legnagyobb csodáját szemlélhetjük ámulva, láthatjuk szívünkkel: a konok zsidó apostol és a pogány katonatiszt közti évezredes, áthidalhatatlan szakadékot Isten mentő szeretete győzi le, hidalja át.

A próféták által kijelentett Felkent bevégezte mennyei művét a keresztoltá-

ron, s ettől kezdve világos, hogy Isten nem személyválogató. S ebben az evangélium: a Szentlélek szabad! Nem köti ceremónia, eklézsia, hierarchia, liturgia, ahogy a Názáreti az éjjel hozzá settenkedő Nikodémusnak mondta: „A szél arra fúj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hova megy: így van mindenki, aki a Lélektől született.” (Jn 3,8)

Péternek – kinél a szó pedig könnyen született – nagyon nehezen nyílt meg az ajka a beszédre, Krisztus hirdetésére. Mire végre beszélni kezdett, át kellett élnie egy Istentől kapott álmot. Régi definíció: az álom mint Isten elfelejtett nyelve. Az álomban látott és ősi vallása tanítása szerint tisztátalannak mondott állatokat semmiképpen sem akarta volna – még álmában sem! – megenni. Még álmában sem szeretett volna vétkezni a szent törvények ellen. Igaz, a borzalmas éjszakáján háromszor is vétkezett szeretett Mestere ellen, de a megbánás keserves sírása után újra Jézusé lehetett.

A pogány katonatiszt – mennyei utasításra – meghívja házába Krisztus fel-

szentelt apostolát (Jn 21,15 kk.), aki nehéz lelki küzdelem után mégis átlépi a pogányság küszöbét: „Tudjátok, hogy tiltott dolog zsidó embernek idegenrel kapcsolatot tartania vagy hozzá bemenni.” (10,28) Pétert Kornéliusznak a „fényes ruhájú férfiről” mondott szava győzi meg, hogy szólhat előtte Krisztus titkáról. Óriási lépés: az üdv-történet egyháztörténeti ugrása! Péter végre a lényegre tér. „Erre Péter beszélni kezdett, és ezt mondta: »Most kezdem igazán megérteni, hogy nem személyválogató az Isten...«” (10,34) Péter minden itt elhangzó szava életbevágó jelentőségű (10,42 kk.): parancs, hogy hirdetni kell az „előknek és holtaknak” biráját, akit a próféták előre megemlondtak, és a benne hívó „az ő neve által bűnbocsánatot nyer!”

Éppen ezt fejtegeti Péter népes – bár pogány – hallgatósága előtt, amikor történik valami, ami hivatalosan „nem megengedett”: „...leszállt a Szentlélek mind-azokra, akik hallgatták az ígét.” (10,44) Lett is erre óriási csodálkozás! A zsidó származásúaknak még a lélegzetük is elállt, s nem akartak hinni a szemüknek. Ilyen –

hivatalosan – nincs! Hogy a Szentlélek a pogányokra is kitöltessék? De látták a Szentlélek ajándékát, s nem lehetett letagadni!

Mi volt a Szentlélek ajándéka? Egyszerű: mindenféle nyelven magasztalták az egy igaz Istent; nemcsak héberül, hanem mindenféle nyelven! Mert a Szentlélek csodálatosan gazdag ajándékának egyik legfontosabb megnyilvánulása az istenmagasztalás.

Ne törd a fejed: szemléld a keresztet, és a bűnbánat könnyein keresztül lásd a te Megváltódat, aki Isten bárányaként magára vállalta bűneidet, s legyőzte feltámadásával a halált („Teljes a diadal a halál fölött!” – vö. 1Kor 15,54 kk.), és még a Lelkét is kitette érte, hogy megfáradt, kiégett emberi lelkünk megteljen élő Lélekkel, általa életünk Élettel. S akkor egyszer csak véghetetlen öröm árad szét bennünk, és keresetlen szavakkal köszönetet dadogunk annak, aki mindezt megcselekedte értünk és velünk. Amikor belekezdünk ebbe a dadogó istenmagasztalásba, Krisztus-imádásba, ak-

kor az a Szentlélek csodája! Keresztesztesd előtt és után – bármikor, mert a Szentlélek Isten szabad!

Péter „úgy rendelkezett, hogy keresztesztesse meg a Jézus Krisztus nevében” (10, 48a). S a Szentlélek másik – itt olvasható – ajándéka, hogy a Krisztus nevében megkeresztelkedők még többet szerettek volna tudni Jézusról: „Ők [az addig pogányok] pedig megkérték [Péter apostolt], hogy maradjon náluk néhány napig.” (10,48b)

Istenmagasztalás és a Krisztus-ismeret utáni vágy – a Szentlélek ajándékai! S még mennyi ajándék van!? Tessék élni vele és általa! „...az erő, a szeretet és a józan-ság lelkét” adta nekünk az Isten! (2Tim 1,7)

■ RIBÁR JÁNOS

Imádkozunk! Urunk, Krisztusunk! Köszönjük Lelked kiáradását. Bocsásd meg, amikor mi adagolnánk okoskodva a Lelket! Magasztalunk téged bűnbocsátó kegyelmedért, és még jobban kívánunk téged megismerni és életünkbe fogadni. Nem személyválogató Istenteként add nekünk is újjászülő Lelkedet! Ámen.

Oratio
oecumenica

[Lelkész:] Imádkozunk! Mindenható, örök Isten! Kérünk, add nekünk Szentlekedet, hogy megerősíts hitünket, megvigasztalja szívünket, kitartóvá tegye reménységünket, és minden képeletet meghaladó módon teljesítse kérésünket!

[Lektor:] Jöjj, Szentlélek Isten! Töltsd be erőddel az erőtlent, elevenítsd meg a halófélben lévő! Jöjj, életnek Lelke, támassz fel minket a lelki halálból! Jöjj, Szentlélek, tölts be mindnyájunkat! Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Jöjj, Szentlélek Isten! Szen-telj meg minket, kik minden szentségnek híjával vagyunk! Tégy lelkivé minket, kik az igazságot testi módon ítéljük meg! Jöjj, Szentlélek, tölts be mindnyájunkat! Kérünk téged,

[Gyülekezet:] Urunk, hallgass meg minket!

[Lektor:] Jöjj, Szentlélek Isten! Teremts köztünk egyetértést, és csitíts el minden viszályt! Szüntess meg minden szakadást, és teremts egységet! Jöjj, Szentlélek, tölts be mindnyájunkat! Ámen.

ÜNNEPEINK

Veni Sancte Spiritus – pünkösdi énekeink

► **Sorozatunk mai részében énekeskönyvünk pünkösdi énekeit vesszük számba. Teljességre nem törekedhetünk, de igyekszünk kiemelni a legfontosabbakat.**

Nagyobb ünnepeink énekanyagában mindig megtalálható az a réteg, amely még a reformáció előtti évszázadokba nyúlik vissza, de amely egyben bizonyossága annak is, hogy a reformátorok miként örökölték tovább ezeket a maradandó értékeket.

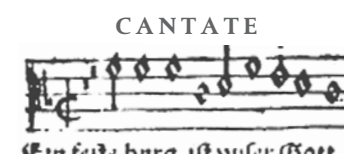
A sor a 229. énekünkkel kezdődik. Ez a korál a pünkösdi zsoltaórázást keretező, rövid *Veni Sancte Spiritus* gregorián antifóna nyomán született. Az antifóna is fennmaradt evangélikus használatban: a reformáció idején írt graduálkönyvek magyar fordításában. Luther pedig gyülekezeti éneket írt ennek nyomán, melynek első versszaka az antifóna szövegének verses változata.

A gondolatmenet folytatódik a reformátor által írt második és harmadik versszakban: a második az Atyában és a Fiúban való hithez kéri a Szentlélek vezetését, a harmadik pedig a Szentlélek oltal-

mában való megmaradásért könyörög. Németországban összetettebb, dúr dallammal éneklék az éneket, míg hazánkban egyszerűbb, moll változat terjedt el. Így vált egyik legismertebb korálunkká. Használata nem korlátozódik pünkösdre. Minden szentelési, avatási és a legtöbb könyörgő istentiszteleten elhangzik.

A pünkösdi Luther-énekek sorát folytatassuk az „Ó jöjj, teremő Szentlélek...” kezdetűvel (EÉ 231). Ennek megírásához a 9. század elején élt *Hrabanus Maurus* himnuszát, a *Veni Creator Spiritus* vette alapul a reformátor. Itt az átdolgozás lényegében a dallam hajlításainak leegyszerűsítésére korlátozódott. Az ének gondolatmenetének középpontjában a Szentlélek cselekvő ereje és az ezért való könyörgés áll.

Szintén régebbi forrásra támaszkodva született a 232. énekünk („Jer, kérjük Isten áldott Szentlelkét...”). Ennek az éneknek a legrégebb, 13. századi formája az istentiszteletekhez lazábban kapcsolódó úgynevezett kanciókhoz tartozik. Az eredetileg egy versszakos szöveg a végső óra próbáira kéri a Szentlélek erejét. Luther ezt egészítette ki további három verssel. A második vers világszágosság és a harmadik vers szeretetképpel az

ének általánosabb jelleget kapott, a negyedik pedig a gondolati ív keretét adja.

Evangélikus énekanyagunk másik kiemelkedő értékű része a magyarországi reformációból származik. Ezek a tételek közös kincsei a protestáns felekezeteknek. Ilyen *Szegedi Kis István* éneke (EÉ 230), amelyet az egyik legelső himnusz-költő, *Prudentius* nyomán írt. A himnuszok nemesen egyszerű versformája és dallamformálása jellemzi.

A magyar énekanyag egyik különlegessége *Batizi András* pünkösdi éneke, a „Jövel, Szentlélek Úristen...” kezdetű (EÉ 234). *Csomasz Tóth Kálmán* református himnológus szerint ez az ének „az egész magyar énekköltésnek egyik legszebb darabja”. A szöveg mélyről fakadó, igényesen megformált imádság, mely a Szentlélekért és ajándékaiért könyörög: vigasztalásért, a sötétség távoztatásáért, Krisztus igaz ismeretért, bátorításért, a halálban való oltalomért. A

dallam pedig azt tükrözi, hogy miként hatott a német énekek dallamvilága az akkori új magyar kompozíciókra. Meggyőzően mutatható ki, hogy ez a dallam Luther német *Credo*-éneke, a *Wir glauben all an einem Gott* „közeli rokona”. Mindenképpen méltó lenne a gyakoribb használatra.

Szintén kuriózum a pünkösdi énekek között az „A pünkösdek jeles napján...” kezdetű (EÉ 235). Feltehetően még a középkorból ered, és latin formában is élt Magyarországon. Ökumenikus ének: a reformátusokkal közös, a katolikusok pedig egyik variánsát használják. Ismertségét jól tükrözi, hogy népszokások részévé és gyermekdallá is vált.

Énekeskönyvünkben még három saját dallamú éneket találunk pünkösdre. Közülük a 233. a cseh énekanyagból került át. A 239. ének 17. századi, táncos karakterű dallam, mely Németországban inkább karácsonyi szöveggel volt használatban. A 244. pedig az angol, induló-szerű énekanyag képviselője.

A más dallamokra közölt szövegek közül ezen a helyen *Paul Gerhardt* (EÉ 237, 238) és *Scholz László* (EÉ 245, 246) verseit szeretnénk az olvasók figyelmébe ajánlani.

■ FINTA GERGELY

Az elődök nyomában

▶ **Ritkán fordul elő egyházunkban, hogy egy egyházmegyei elnökség mindkét tagja ugyanahhoz a gyülekezethez tartozik. Most a Bács-Kiskun Egyházmegyében bekövetkezett ez a helyzet. Kiskőrösön május 28-án Gáncs Péter püspök és Kis János kerületi missziói lelkész beiktatta szolgálatába az új esperest, Lupták Györgyöt és az egyházmegye új felügyelőjét, dr. Ambrus Andrást.**

A confirmát huszonöt lelképásztor – a jelen lévő lelkészek, esperesek, a teológia rektora, valamint egy református és egy katolikus szolgatárs – együtt énekelte. Színfoltot jelentett, hogy az esperes gyerekkorának színhelyét jelentő Nyáregyházának, valamint a felügyelő szülőfalujának, Dunatetőnek a képviselői is részt vettek az ünnepi alkalmon.

Gáncs Péter püspök a meghívó ígéjére (1Kor 3,11) utalva örömmel nyugtázta, hogy az új elnökség krisztusi alapokon indul a szolgálatba. Az alapokra azonban építkezni is kell; ehhez adott építkezési programot 2Tim 1,7-tel, és kívánt jó utat az erő, a szeretet és a józanság Lelkével.

Dr. Ambrus András felügyelő, Lupták György esperes, Kis János kerületi missziói lelkész és Gáncs Péter püspök

Lupták György rendhagyó módon kezdte székfoglalóját: egy-egy gyertyát nyújtott át a megye lelkészeinek a következő mondat kíséretében: „Többet ér meggyújtani egy gyertyát, mint panasz-

zkodni, hogy sötét van.” Három szóban foglalta össze esperesi programját. Az első a *folynosság* volt: figyelembe kell venni az előd munkásságát, márpedig a tizen-nyolc éven át hűségesen szolgáló Káposzta Lajos esperes, püspökhegyettes „igen magasra tette a léceket”. A második kulcsfogalom a *mozgás* volt: élénkíteni kell a gyülekezetek, az intézmények és az egyházmegyék közötti kapcsolatokat – országhatáron belül és kívül egyaránt. Az esperes végül a *merészségről* beszélt: élni kell az új formákkal és eszközökkel. Kiemelte az ifjúsági munkát, valamint azt, hogy a mezőgazdaságban élőkre és az evangélikus vállalkozókra különösen is oda kell figyelni.

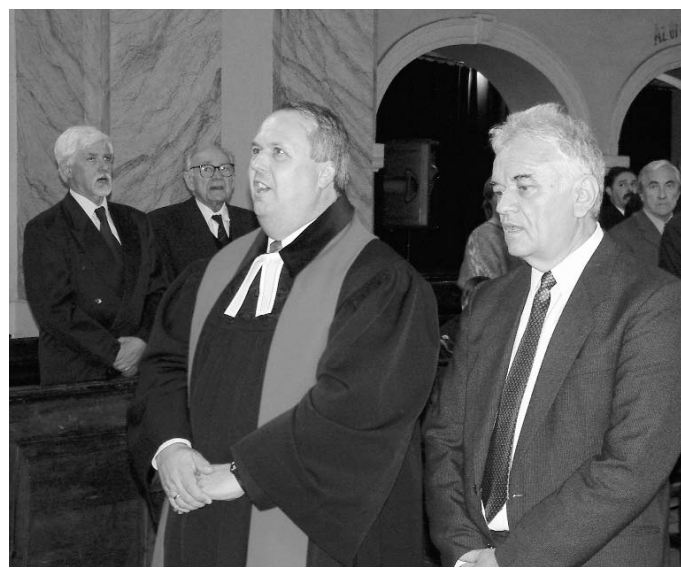
Dr. Ambrus András Istennek adott hálát a hazahívó szóért, hiszen bár Budapesten dolgozik, kiskőrösinek érzi magát. Egyházmegyei szolgálatát négy állítással jellemezte, és személyes élményeivel illusztrálta őket. *Nem szégyelli* Krisztus evangéliumát; munkahelyén, az ELTE-n is jól ismerik hitbéli alapállását.

Ahogy a pedagógusi munkában, úgy a felügyelői szolgálatban is a *kölcsönös szeretet és tisztelt* vezet csak eredményre. A felügyelőség *szolgálat*, nem pozíció. *Együttérzéssel* kell odaállni azok mellé, akiknek erre szükségük van. „A déli kerület új csapatjátékosa jelentkezik szolgálatra!” – zárta beköszöntő szavait az új egyházmegyei felügyelő, aki dr. Eötvös Endre munkáját folytatja. ■ HULEJ ENIKÓ

Megbízottból megválasztott

▶ **Másfél évvel ezelőtt adtunk hírt arról, hogy Veczán Pálnak, a Borsod-Hevesi Egyházmegye esperesének halálát követően Sándor Frigyes lett a megbízott esperes. A két összevont zempléni közigazgatási megye tíz gyülekezetéből álló közösség a tisztújítás során hat évre bizalmat szavazott Sándor Frigyesnek.**

Az immáron nem megbízott, hanem megválasztott esperes, valamint Gyuris Miklós egyházmegyei felügyelő iktatása május 27-én, az Északi Egyházkerület missziói napjának délutánján volt Miskolcon, a belvárosi evangélikus templomban. Az elnökség iktatását dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke végezte Balázs Tibor sajkózái és dr. Barcza Béla hatvani nyugalmazott lelkész szolgálatával. A püspök Lukács evangéliuma 10. fejezetének a 2. és 17. verse alapján hirdette Isten ígéjét.

Sándor Frigyes esperes és Gyuris Miklós felügyelő

„A gödöllői gyülekezetből indultam a lelkészi pályára. Ebben a kis közösségben megtanultam értékelni a keveset és a kicsit. Lelkészként Nyíregyházára, a kerület legnagyobb gyülekezetébe kerültem, majd Vanyarcon töltöttem közel tíz évet feleségemmel, Povaszanyecz Gyöngyivel. Itt sokat tanultam a nógrádi ember nyitottságából. Jelenleg a miskolc-belvárosi

egyházköziségben szolgálok. A szeretet himnuszát előtt, az 1Kor 12,31-ben azt olvassuk: *»Ezen felül megmutatom nektek a legkiválóbb utat.«* Én ezt: a szeretet útját kívánom járni esperesként is” – foglalta össze röviden eddigi pályáját és vezetői programját Sándor Frigyes.

Az egyházmegyei elnökség másik tagja, Gyuris Miklós felügyelő gépészmérnöki munkája mellett aktív szerepet vállal a miskolc-belvárosi gyülekezetben; tíz éve presbiter. Felsőházból megtudhattuk, hogy az

egyházmegyében mindenképp helyezi az ifjúsággal való törődést, a gyülekezeti életbe való integrálásukat. A közeljövőben az esperessel együtt végig szeretnék látogatni a gyülekezeteket, hogy megismerkedjenek az egyházmegyei elnökségekkel. „Először a legtovábbi, hatvani gyülekezetbe megyünk” – tett ígéretet a felügyelő. ■ H. H. O.

Mátrix, az egyházmegyei „lelki háló”

▶ **Sokaknak talán a néhány évvel ezelőtt vetített, világsiker aratott mozifilm jut eszükbe, ha meghallják ezt a szót: mátrix. A Dél-Pest Megyei Egyházmegye elnökségének iktatásán – melyre május 28-án Dabason került sor – jelen lévők számára azonban mást is jelent. Mind az újonnan beiktatott esperes, Koczor Tamás, mind pedig az egyházmegye felügyelője, Bak Péter az egyházmegye tizenöt gyülekezetét összefogó lelkiség, egy egyházmegyei mátrix, azaz kapcsolatháló képét vetítette a megjelentek elé székfoglaló beszédében.**

Az iktatási istentiszteleten dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke – mennybemene-

Bak Péter felügyelő és Koczor Tamás esperes

tel ünnepe és pünkösd között, Exaudi, vagyis Isten segítségül hívásának vasárnapján – a vigasztalás szolgálatát emelte ki. „Jaj lenne nekünk, ha Isten kegyelmével nélkülünk munkába állni. Ezért ez a nap nem az emberi erő, hanem az Istenhez kiáltás napja. Fontos a beszélgető egyház, de legalább olyan fontos a vigasztaló egyházmegyei szolgálat” – fogalmazta meg az Útmutató aznapni ígéjének, És 66,13-nak az üzenetét a kerület lelkészi vezetője.

Koczor Tamás, a mindössze tízéves egyházmegye első esperese újabb hat évre kapta mandátumát. Kérdésünkre válaszolva a következőképpen összegezte székfoglalója – mely az egyház-

megye honlapján (<http://delpest-megye.lutheran.hu>) is olvasható – vezérgondolatát. Ha a lelkiségre tekintünk, és azon keresztül szemléljük feladatainkat, akkor látókönyünkben minden gazdasági és szervezeti kérdés igazi színében tűnik fel. A lelki élet építése, a lelkiség nem más, mint Istenről beszélni és gondolkodni. Ennek alapján tervezték az egyházmegye lelki életének építését Bárdossy Tamás egykori egyházmegyei felügyelővel közösen.

A paritás elve alapján beiktatott Bak Péter – foglalkozását tekintve kereskedő – székfoglalójában megfogalmazott „egyházmegyei mátrix” gondolatának jegyében törekedni szeretne arra, hogy a presbitereket, kántorokat, gondnokokat, számvéveszéki tagokat, felügyelőket és tisztviselőket össze lehessen fogni, egy közösséggé kovacsolvá őket. A budavári gyülekezetből

induló felügyelőt Madocsi Miklós nyugalmazott lelkész negyven éve konfirmálta. A szentendrei ferences gimnáziumi évek alatt nagy hatást gyakorolt rá a határozott keresztény szellemiség, a katolikus osztálytársak felekezeti toleranciája és a szerzetes tanárok áldozatvállalása. Tíz évvel ezelőtt költözött családjával a Dabas melletti Kakucsra, négy évvel ezelőtt egyházmegyei jegyző volt.

Az ünnepi istentiszteleten beiktatták az egyházmegyei presbiterium és a tisztviselők közösségét. Az egyházmegyei mátrix elkészült, a háló kivetésre kész. A nagy halfogásra pedig várunk... ■ HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR

„...ahol az Úr Lelke, ott a szabadság”

ÉGTÁJOLÓ

Néhány évvel ezelőtt egy verőfényes napon betértem egy művészeti galériába megtekinteni egy gazdagnak ígérkező fotókiállítást, melynek a szervezők az *Ecce homo* (Íme, az ember) címet adták. Az emberi élet jelentős vagy éppen banálisnak tűnő epizódjait, egy-egy mozzanatát kapta lenycevégre a művész. Mondanom sem kell talán, hogy csodálatos esztétikai, művészeti érzékkel, mely intuícióval voltak megválogatva és csoportosítva a képek.

Ahogy végigpásztáztam – szinte bünyös gyorsasággal – a fotók sorát, tekintem megakadt egy szerényen meghűződő, szinte bocsánatkérem lapuló fekete-fehér fényképen. Hatása mai napig fogva tart, pedig első pillantásra nincs rajta semmi rendkívüli. Nem ábrázolt mást, mint egy két-három éves kislányt, pufók csöppséget; hogy kislányt vagy kislányt, az nem is lényeges. Ott áll az angyalarcú, ártatlan gyermek, tágra nyílt, csodálkozó szemekkel néz valakire vagy valamire – de van ezen az arcon valami szinte leírhatatlanul furcsa kifejezés. Va-

lami megmagyarázhatatlan elszántság, taszítás árad róla. Dacosan összeszorított szája, a kis kezek ökölbe fogva; nyakán, mellkasán pedig egy lepedő nagyságú, asztalkendőnek is beillő előke – ahogy nálunk mondják: nyálázó –, rajta egy rövid felirat: „Nekem nem parancsol senki”.

„Nekem nem parancsol senki” – mókás, jópofa fénykép. Sokan biztosan jót mosolyognának ezen a kis makacs emberpalántán. Én úgy éreztem, miközben nézegettem a képet, hogy itt sokkal többről van szó, mint egy humoros, gyerekesen arcátlan pózról. A képnél halálosan komoly mondanivalója van, mely üzenetet rejt.

De térjünk csak vissza a tárlat címére: *Íme, az ember – Ecce homo*. Munkácsy Krisztusán kívül egy másik kép is megjelenik a Bibliából a képzeletben: az őstörténetből az „édenkerti elbeszélés” egyik epizódja. Az a történet, amely prehistorikus távlatba, mitikus milióbe helyezi az ember emberré válásának történetét. Ez a történet mindenképp túlmutat a mítosz elsődleges jelentésén, és azt a legalapvetőbb életérzést fejezi ki, amely bennünket, embereket egyetemesen jellemel. Olyan mély, meghatározó üzenetet hordoz, amely – Paul Tillich protestáns teológus, filozófus szerint – szerves része az emberi egzisztenciának. Ez pedig nem más, mint az örök emberi, az örökös lázadás, az Istennel való szembefordulás.

„Nekem senki sem parancsol – még Isten sem” – talán ezzel indul az emberi civilizáció pályafutása. Ez az életünket meghatározó ösztönös, dacos és konok lázadás velünk született életérzés. Ez az örök és öröklött emberi vonás megvan abban a beszélő, jártos még alig tudó két-három éves gyermekben, de ott van Ádámban, Évánban, Káinban, minden őszünkben és bennünk is – s meggyőződésem, hogy ott lesz utódainkban is.

Azért nagyszerű a fénykép, mert komolyan, őszintén és roppant kifejezően rólunk szól. Az összeszorított ajkú kisgyerek *mi vagyunk*. Bátran állíthatjuk, hogy az ember veleszületett ösztönös törekvése, hogy életét, sorsát önmaga irányítsa. Dolgoit autonóm módon, szabadon maga akarja intézni. Szabadnak születni, szabadon élni, cselekedni – mi mindent jelent ez? Az ember szabadnak teremtett lény – Isten képmása. Az ember előtt azonban választatok vannak, és neki mindig mérlegelnie, döntenie kell, de tragédiája az, hogy legtöbbször hibásan dönt.

Tillich írja: „...az ember az egyetlen szabad teremtmény. El kell azonban azt is mondani, hogy a szabadsága véges. (...) Szabad lény azért, hogy képes rákérdezni a világra, de lehet, hogy rossz kérdéseket tesz fel. Szabad lény azért, hogy képes dolgokat mérlegelni és képes dönteni, de nem feltétlenül van bátorsága arra, hogy valódi és igaz döntéseket hozzon.

„Nekem senki sem parancsol – még Isten sem” – talán ezzel indul az emberi civilizáció pályafutása. Ez az életünket meghatározó ösztönös, dacos és konok lázadás velünk született életérzés. Ez az örök és öröklött emberi vonás megvan abban a beszélő, jártos még alig tudó két-három éves gyermekben, de ott van Ádámban, Évánban, Káinban, minden őszünkben és bennünk is – s meggyőződésem, hogy ott lesz utódainkban is.

Világos, hogy emberi eszmélődésünkben fontos a politikai, a társadalmi, a kollektív és az individuális szabadság eszméje – a külső szabadság. Jézus azonban összetöri a külső, szekuláris szabadság illúzióját és az ehhez fűződő reményességünket. A Szentírás is bőven beszél szabadságról, sőt azt is mondhatnánk, hogy az egész Szentírást áthatja és alapvetően meghatározza a szabadság eszme. Egy más mellé téve a biblikus, illetve a külső, politikai szabadság eszmét, megláthatjuk, hogy két, gyökerében eltérő szabadságfogalomról van szó. Az egyik az emberi, a politikai, a szekuláris szabadság – a „minden szabad, ami nekem jó” elve, és a hangsúly azon van, „ami nekem jó”. A Szentírás azonban Krisztus szabadító szabadságáról szól, Krisztus szabadságáról. Ez lényegében más, mint a külső, politikai szabadság. Más a forrása, az értelme, más a tartalma.

Krisztus tanítványa, mint új teremtmény, új életet él, új viszonyba kerül Istennel és embertársával. Ez a szabadság emberi egzisztenciánk gyökérvizsgálata érinti. Krisztus szabadsága a bűn és halál rabságából szabadít meg. A végsőből az örökkévalóba tárja ki az emberi létet, megoldja és feloldja a végsőség, a töredékesség és kétértelműség dilemmáját. A

megváltott, megszabadított ember ki tudja mondani: *Isten az én Atyám*. Amikor Istent Atyának szólítjuk, a másik embert pedig testvérnek, nem a „szolgálat lelkét” kapjuk, hanem a szabadságot, a fiúságot. A fiúság státusára az jellemző, hogy szabad emberek vagyunk, Isten országának örökösei. *Luther* azt írja *A szolgai akarat* című művében: „A keresztény ember szabad ura mindennek, és nincs alávetve senkinek. A keresztény ember készséges szolgája mindennek, és alá van vetve mindenkinek.” A keresztény ember úgy szabad, hogy hitben teljesen Krisztusé, és ez a hit mindennek fölé helyezi – teljes és tökéletes szabadságban. De ugyanakkor teljesen az embertársáé is a szeretetben, amely alárendeli őt a teljes és elkötelezett szolgálatra. Ez a mi evangélikus, krisztusi szabadság eszményünk – szabadon, nyitottan élni Istennel és elkötelezetten szolgálni embertársainknak.

Adorjáni Dezső Zoltán püspök Erdélyi Egyházkerület

Liebe LeserInnen!

Die kirchlichen Feste geben immer einen guten Grund zum Erinnern und zum Feiern. In dieser Pfingsten-Auflage von *Evangelikus Élet* im Rahmen der deutschen Anlage tut man es auch so. Zwei erinnernde und feiernde Gemeinden – eine deutsche und eine ungarische – stellen sich anlässlich des vielfachen Jubiläums nun Ihnen vor.

Mit der Hilfe von ANDRÁS STERMECZKI zusammengestellt von ZSUZSANNA GAZDAG

Deutsche Anlage

Die ersten zehn Jahre der evangelischen Kirche in Dunaújváros

Die Geschichte – hinsichtlich der Entstehung der Welt – ist ziemlich kurz, die Stadt selbst ist ja erst ein bisschen mehr als fünfzig Jahre alt. Die erste aufgebaute Kirche in unserer Stadt gehört eben uns. Während der Diktatur war das Leben der Gläubigen nämlich nicht leicht, man hat gar nicht davon träumen können, eine neue Kirche zu bauen.

Im Schatten dieser Atmosphäre konnte man die Arbeit von *Lajos Mihácsi*, dem damaligen Pfarrer richtig schätzen, der mit seinem Fahrrad jedes Mal nach Dunaújváros, zwischen die Plattenbauten gefahren ist, um von Treppenhaus zu Treppenhaus nach den Lutheranern zu suchen. Später gehörte die kleine evangelische Gruppe in Dunaújváros zu der Gemeinde von Kisapostag. Das war aber gar nicht leicht, denn nicht nur das Gebiet war zu groß, sondern die Herzen der Menschen waren an das religiöse Leben nicht mehr gewohnt. Trotzdem hat sich die damalige kleine Gemeinde beschlossen, in der Stadt eine Kirche zu bauen. Die damalige Pfarrerin war *Éva*

des Landes machte. Sie erinnert einen an die Festungskirchen in Siebenbürgen, die Wände sind mit Ziegeln bedeckt, die Architektur hat Eierform, so ruft sie das Leben und dessen Schönheit aus.

Das Gemeindeleben wurde immer aktiver, die Kirche haben die Musiker, die Architekten und auch die Jugendlichen gefunden. Mit der fertigen Kirche ist das Zentrum der Dunaújváros-Kisapostag Kirchengemeinde in unsere Stadt gekommen und man musste den Raum mit Leben erfüllen. Das war mindestens eine so große Aufgabe wie aus Stein, Ziegeln, Beton, Glas und Holz ein Haus zu bauen. Pfarrer Reisch hat vieles dafür getan, auf den Grundlagen von *Lajos Mihácsi* hat er eine neue Gemeinde aufgebaut. Aber um die Jahrtausendwende war er nicht mehr da. Den ersten Pfarrer der Dunaújváros-Kisapostag Evangelischen Kirchengemeinde haben die Lutheraner am 10. April 1999 begrüßt. Das neue Jahrtausend hat auf die Gemeinde mit neuen Herausforderungen gewartet. Im Jahre 2000 und nun 2006 wurden in

Deutsche und ungarische Konfirmanden mit den Pfarrern Eisenhuth und Stermeczki in der Kirche von Dunaújváros

Szeker Nagy. Der westliche Teil der Stadt konnte dabei ins Worte kommen, das Gebiet hatte die Gemeinde schon unter der Leitung von *György Reisch* in Besitz genommen.

Die finanzielle Lage der Gemeinde hat es aber nicht ermöglicht, mit Bargeld das Grundstück zu kaufen, so ist aufgrund der guten Kontakte mit der Musikschule die Idee gekommen, warum eine Kirche zum Konzertsaal nicht geeignet wäre. Die Idee hat hörende Ohren gefunden, und gleich wurde die Vereinbarung getroffen. Das Gebäude wird sowohl Kirche als auch kulturelles Zentrum sein. So wurde mit der Planung begonnen, die nicht einfach war, weil man nicht nur auf die Anforderungen einer Kirche, sondern auch auf die akustischen Hinsichten aufpassen musste. Von den zwei Bewerbern hat der *Ybl*-Preissträger, *Tamás Nagy* gewonnen. Die Grundsteinlegung fand am 4. Dezember statt, als unsere Aufseherin *dr. Rapsák*, die Kassiererin der Stiftung *Sztankovics* war. Während der Bauarbeiten vergrößerte sich auch die Gemeinde. Es gab schon damals Gottesdienste in der halbfertigen Kirche. Und wie daran *György Reisch*, der damalige Pfarrer erinnert, wurde trotz der Schwierigkeiten unsere Kirche am 25. Mai 1996, am Pfingstsonntag geweiht: an der Einweihung haben *Dr. dr. Béla Harmati* Bischof, *Lajos Káposzta* Dekan, und *György Reisch* teilgenommen. An dem folgenden Tag gab es schon ein wunderschönes Pfingstkonzert in diesem Saal mit fantastischer Akustik.

In den Gebäuden befinden sich ein Gemeindeforum, ein Jugendhaus, zwei Gästezimmer in dem Untergeschoss und natürlich das Pfarrhaus. Das alles in so einer wunderschönen Form, die das Gebäude zu einem Wertstein der Stadt und

der Gemeinde zu den verschiedenen Posten neue Personen gewählt. Statt *Éva Sulák* wurde *dr. Károly Baráth* zum Aufseher ernannt, er arbeitet neben dem neuen Presbyterium. Inzwischen wurden in der Kirche ein Kolumbarium und ein Jugendklubzimmer errichtet.

Das Gemeindeleben ist bei uns sehr aktiv, obwohl das Tempo der Vergrößerung von Jahr zu Jahr weniger intensiv ist. Die Kulturmission ist auf jeden Fall zu erwähnen. Jedes Jahr finden bei uns 25–30 Konzerte statt. Es gibt in unserer Galerie etwa 3–4 Ausstellungen, und in der Kirche 4–5 Vorlesungen. Das Gebäude wurde sehr bekannt (auf der Biennale in Venedig wurden die Pläne der Kirche ausgestellt) und dadurch auch die Lutheraner. Vielleicht ist es dem zu verdanken, dass wir pro Jahr 23–26 Taufen und 5–10 Hochzeiten haben. Alle können für sich freundliche Räume und geeignete Gelegenheiten finden. Die Umgebung wurde mit schönen Pflanzen ergänzt, wo man sich wirklich wie zu Hause fühlen kann.

Die größte Aufgabe der kleinen Gemeinde ist, mit den bekommenen Werten gut zu wirtschaften. Wenn man ein 10-jähriges Jubiläum hat, lohnt es sich zurückzuschauen und eine Rechenschaft zu ziehen.

Die Gesamtzahl in der Gemeinde ist etwa 600, aber höchstens 10% sind davon aktiv. Wir müssen immer mehr Dienstleistende, Jugendliche hineinbeziehen, auch wenn die Aufgaben lieber still, weniger auffallend sind. Das ist die Herausforderung der kommenden Jahre, weil daran liegt es, ob die Entwicklung die Gemeinde verstärken kann.

■ PFR. ANDRÁS STERMECZKI
(Ins Deutsch übersetzt von *Nóra Zágoni*)

Die Partnergemeinde stellt sich vor

► Die deutsche Partnergemeinde von Dunaújváros in Aschau-Bernau hat dieses Jahr drei Gründe zu feiern. Sie begeht im 2006 drei Jubiläen: die Friedenskirche Aschau wird 65 Jahre, die Heilandskirche Bernau wird 50 Jahre und das Gemeindezentrum Bernau zehn Jahre alt.

Die evangelische-lutherische Kirchengemeinde Aschau-Bernau liegt in Oberbayern (an den Alpen). Sie reicht vom Chiemsee (Bernau) bis an die Grenze zu Tirol/Österreich (Aschau-Sachrang) und erstreckt sich über eine Fläche von 144 km². Zur Kirchengemeinde – die ein- und einhalb Pfarstellen hat – gehören rund 2000 Gemeindeglieder. Sechzig Personen arbeiten ehrenamtlich mit.

Bis Januar 1966 gehörten Aschau, Bernau mit Frasdorf zur evangelisch-lutherischen Kirchengemeinde Prien. Es ist nun vierzig Jahre her, dass Aschau-Bernau eine selbständige Kirchengemeinde geworden ist.

Inmitten des zweiten Weltkrieges, Juni 1941, konnte die Friedenskirche in Aschau eingeweiht werden. Der Name der Kirche will darauf hinweisen, wie wichtig der Frieden für die Menschheit ist.

Die Heilandskirche in Bernau wurde Juni 1956 eingeweiht. An der Altarwand befindet sich ein Mosaik mit der Darstellung der Guten Hirten, dazu finden sich in den bunten Glasfenstern und an der Kanzelbrüstung Verse aus dem 23. Psalm, dem Psalm vom Guten Hirten, der uns auf Jesus Christus weist. Die Heilandskirche hat die Form eines Zeltes: ein Hinweis auch darauf, dass wir Christen in dieser Welt unterwegs sind wie das wandernde Gottesvolk hin zur Herrlichkeit Gottes, wo wir schauen dürfen, was wir hier glauben.

Vor zehn Jahren, Juni 1996, wurde das an die Kirche angebaute Gemeindezentrum in Bernau und im Oktober 2000 das Gemeindehaus in Aschau eingeweiht.

Die Freundschaft zur ungarischen Partnergemeinde in Dunaújváros ergab

sich im Jahre 1993 – dazu noch völlig unverhofft. Mittels zweier Wagen waren damals eine Gruppe von Neukonfirmierten mit ihrem Pfarrer *György Reisch* und mit ihrem Kirchenpfleger unterwegs. Ihr Plan war, den jungen Leuten „das Stammland der Reformation“ nahezubringen. Sie näherten sich ihrem Ziel, München, das sie gewiss auch erreicht hätten, hätte nicht die Autobahnpolizei eines der beiden Fahrzeuge in Höhe Bernau aus dem Verkehr gezogen und stillgelegt. In dieser Situation wandte sich der Leiter der Reisegruppe hilfesuchend

Wunsch nach Besiegelung auch einer formellen Partnerschaft. Der hiesige Kirchenvorstand jedoch förderte die Vertiefung der entstandenen freundschaftlichen Beziehungen. Dies geschah auch im November 1993.

Beim Gegenbesuch im Land der Magyaren im September 1994 erlebte unsere Gruppe große Gastfreundschaft. Dadurch konnten zahlreiche persönliche Kontakte geknüpft werden, seitdem finden regelmässige und gegenseitige Gemeindebesuche statt, wobei auch Konfirmanden einbezogen werden. Man

Die Bernauer Kirche

an unsere Kirchengemeinde. Mit etwas Verhandlungsglück gelang uns der Transfer der Reisenden nach der bayerischen Landeshauptstadt.

Aus diesem im Ganzen lebendigen und heiteren Eingangserfahrungen entspannt sich eine lose Verbindung durch Briefe und Telefonate und schliesslich eine Einladung unserer Konfirmanden im darauffolgenden Jahr, 1994, nach Ungarn.

Von ungarischer Seite kam rasch der

kann in diesem Zusammenhang auch über Teilnahme und Mitwirkung bei Gottesdiensten und Festen in den Partnergemeinden, zum Beispiel dem Berggottesdienst an der Kampenwand in Aschau, Pfingsten 2005, und Konfirmation in Dunaújváros reden. Unser nächstes gemeinsames Fest – der Kirchbau in beiden Ländern – feiern wir am Pfingsten dieses Jahres.

■ PFR. BERND EISENHUTH

„Auf, mein Herz, preise den Herrn und vergiss nie, was er für mich getan hat!“ (Psalm 103,2)

An unseren Feiertag beten wir für die Gemeinden, die die Partnerschaft in Deutschland und in Ungarn verbindet, damit alles nach dem Willen des Herrn prachtvoll geschieht und der Schöpfer seine Herde durch seine berufenen Hirten weiterhin seelisch behütet.

Den im Titel erwähnten 103. Psalm konnte man während des vergangenen Jahrzehnts oft bei uns hören – ca. zweihundertmal. Er ist bei uns bei der Tauf-Liturgie zu hören, wenn die Mutter dem Schöpfergott für ihr Kind, für das Wunder der Geburt, Dank sagt.

Aron Tamási schreibt: „Man lebt auf der Welt, um sich irgendwo daheim zu fühlen.“ Sowohl in Bernau, als auch in Dunaújváros – ist ein neues „Zuhause“ entstanden, und dafür konnte man Dank sagen. Es ist so ein Obdach erschaffen worden, wo „Gott gegenwärtig ist“ (Evangelisches Gesangbuch 165, Ungarisches Gesangbuch 280). Der 26. Psalm im 8. Vers drückt es so aus: „Ich liebe das Haus, in dem du wohnst, wo du in deiner Herrlichkeit uns nahe bist.“ Ein Obdach, ein Haus und ein Heim also, die die Zeichen des Gottesreiches sein mögen.

Seit Christi Geburt ist die Gegenwart Gottes so offenbar wie das Wunder der Geburt. Es ist ein Raum, eine Kirche, ein Gemeindezentrum entstanden, wo die Anwesenheit des Herrn bestimmend ist.

Der Jahrestag fällt ja nicht zufällig auf das Pfingstfest. Die Verkörperung der Materie ist ja für sich schon ein Kunstbauwerk, die Gemeinde aber, die plötzlich in die Welt gekommen war, bezeugt den Glauben und die Gnade.

Man darf, so sagt es der Psalmist, die Momente des Lebens nicht vergessen, sondern man muss diese unbedingt bewahren. Solche Momente sind auch die Jahrestage. Diese himmlischen Augenblicke machen unsere irdische Lebensbahn wirklich wertvoll und ermöglichen ein schönes Leben. Man muss sich erinnern, es wird ja nur Menschen

gegeben, ein gutes Gedächtnis zu haben. Mit Hilfe der Erinnerung können wir die wunderbaren Ereignisse, wie die Entstehung eines geheiligten Bereiches, wieder erleben. Es wird ein Heim verwirklicht. Unsere Kirche war wie ein Wunder das erste Obdach für die Christen in Dunaújváros. Gott hat seine schöpferischen Hände auf die Stadt ausgedehnt. Mit Leib und Seele kann sich die ganze Gemeinde an den Tag (25. Mai 1996) zu Pfingsten erinnern. Es ist ein gutes Gefühl, zum Fest jedermann – die getauften und die konfirmierten Kinder und die vermählten Ehepaare – einzuladen und die Kirche zu füllen.

Das Herz geht uns über vor Dank. Sei gelobt der Name Gottes für seine wunderschönen Geschenke. Es ist eine Kirche, eine Gemeinde, ein geweihter Raum und ein Saal mit hervorragender Akustik entstanden.

Nützen wir die von Gottes Gnade gegebenen Möglichkeiten aus und wirtschaften damit gut. Gebe uns der Herr Jesus Christus dadurch mehr Freude und Erlebnisse.

Die Werte unseres Lebens bekommen ja durch unser Gemeindezentrum nicht nur einen Schutz, sondern es baut und behütet unsere seelische Einheit in unseren Herzen für die Ewigkeit. Amen.

■ PFR. ANDRÁS STERMECZKI

„Továbbra sem leszünk munka nélkül!”

Beszélgetés a hetvenéves Harmati Bélával

► **Egyházunk Déli Egyházkerülete vezetőségének, presbitériumának és közgyűlésének a tagjai április 28-án Bonyhádon tartott ülésükhöz kapcsolódva köszöntötték a 2003-ban nyugalomba vonult D. dr. Harmati Béla nyugalmazott püspököt hetvenedik születésnapján. Szerkesztőségünk munkatársai beszélgetésre kérték az ünnepeltet.**

EVÉLET: Püspök úr, kezdjük a hetven esztendő végén: nyugalomba vonulása után Luther városába, Wittenbergbe hívták. Mi volt itt a feladata?

HARMATI BÉLA: 2017-ben lesz ötszáz éve, hogy megindult a reformáció: Luther 1517. október 31-én szögezte ki 95 tételét a wittenbergi vártemplom kapujára; ehhez az eseményhez kapcsoljuk a reformáció egyházat, Európát és a világot megújító mozgalmának kezdetét. Az évforduló eseményeinek előkészítése már most elkezdődött. 1523-ban, a hazánkra nézve végzetes mohácsi vész előtt épült wittenbergi városháza, az Altes Rathaus ad otthont a Luther-Zentrumnak, ahol más német országos intézményekkel együtt készülnek a jubileumra. A központ vezetője Christian Krause püspök, aki 1997 és 2003 között a Lutheránus Világszövetség elnöke volt. Megtiszteltetés számomra, hogy a közép-kelet-európai evangélikus egyházak képviselőiben külső tudományos munkatársnak kértek fel, a németeken kívül egy finn, egy dán és egy japán teológus mellett.

EVÉLET: Mit jelent ez a tevékenység?

HARMATI BÉLA: A reformáció kezdetétől fogva nem csak „német ügy” és nem csak „egyházi ügy” volt. A középkori egyház megtisztítása, az evangélium hirdetése, léleképítő-hitépítő szolgálata együtt járt a társadalom építésével, az emberi szabadság, az Isten és ember előtti felelősség hangsúlyozásával. A tudományok, a művészetek, a közoktatás fejlődésnek indultak. A Biblia fordítása nyomán alakult ki a német, az angol, a cseh vagy a magyar irodalmi nyelv.

2003-ban Wittenbergből Luther-vándorkiállítás indult el. Először a kanadai Winnipeg városában, a Lutheránus Világszövetség nagygyűlésén, majd Amerikában számos más városban, azóta pedig Dániában és Svédországban mutatták be. Ez évben – Észtország, Lettország, Lengyelország és Szlovákia után – szeptember 16-ától a budai Várban, a Budapesti Történelmi Múzeumban lesz látható; innen megy majd tovább Ausztriába. Szeretnénk a történelmi múlt bemutatásán túl a reformáció mai jelentőségét is láttatni.

A Luther-Zentrum programjában tudományos konferenciák, egyházi találkozók szervezése is beletartozik. Október végén, reformáció ünnepén ifjúsági találkozó van Wittenbergben minden évben konfirmandusok számára. 2005-ben magyar fiatalok is részt vettek ezen Békéscsabáról, Wittenberg testvérvárosából és a Budapest-Deák téri gyülekezetből.

A centrumban végzett munkám mellett a Benschheimben működő Felekezettudományi Intézet felkért arra, hogy új egyháztörténelmi kézikönyvsorozatunk számára foglaljam össze egyházunk történetének 1945-től napjainkig tartó szakaszát.

EVÉLET: A Luther-Zentrum meghívásának bizonyára előzménye volt az, hogy püspök úr évekig tudományos munkát végzett Genfben, a Lutheránus Világszövetség Teológiai Tanulmányi Osztályán. De hogyan is került ki Genfbe?

HARMATI BÉLA: 1965 decemberében a Magyar Televízió Shakespearé műveiről és koráról meghirdetett világirodalmi vetélkedőjén első díjat nyertem. A zsűri az utolsó élő televíziós vetélkedőben az akkori általános szocialista elvárásoknak megfelelően nem engem, a fiatal lelkész, hanem egy katonát szeretett volna győztesként ünnepelni, és ezért igyekeztek mindent meg is tenni, ám sikertelenül. A telefonok szerint nemcsak a nézők fogadták meglepődéssel a megharcolt végeredményt, hanem püspökeink is.

Jutalmul nemzetközi egyházi ösztöndíjat kaptam egy évre Svájcba, Genf-Bossey Ökumenikus Főiskolájára és a zürichi egyetemre. Svájcban a Lutheránus Világszövetség teológiai osztálya figyelemmel kísért tanulmányi időm alatt, olvasták dolgozataimat, és ösztöndíjas időm után meghívtak világszövetségi asszisz-

tensnek. Nehéz egyházi-világszövetségi egyeztetés után 1967 decemberétől kerültem ki feleségemmel és kisfiammal együtt Genfbe, ahol 1970 májusáig dolgoztam Ivar Ashem norvég igazgató és Harding Meyer német professzor mellett. Feladatom volt teológiai részkatásokat végezni az ökumené témájában, tanulmányokat készíteni és konferenciákat előkészíteni. Meghívásom lejártá után Genfben született második fiunkkal térünk haza. A következő időszakban, 1970–80 között a budapesti Evangélikus Teológiai Akadémián voltam előadó a rendszeres teológia, azaz a dogmatika, az etika és az ökumené területén. Közben ökumenikus egyházi ügyintéző voltam, majd 1976-ban lelkésznek választott a Budapest-Deák téri gyülekezet.

EVÉLET: Hamarosan azonban újra Genfbe került...

HARMATI BÉLA: 1980 őszén a Lutheránus Világszövetség Teológiai Tanulmányi Osztálya meghívásos pályázatot írt ki a szociáletikai osztály vezetésére. Egy finn és egy dán jelölt ellenében megnyertem ezt a pályázatot, így újra Genfben dolgozhattam 1987 őszéig. Feladatom volt nemzetközi tudományos programokat indítani a tagegyházak egyetemeinek, teológiáinak bevonásával. Ezután konferenciák szervezése, majd kontinentális és világszintű értékelések tartása és publikálás, könyvek kiadása következett. Öröm volt, hogy svájci tartózkodásunk alatt rendszeresen prédikálhattam Genfben és Lausanne-ban a magyar gyülekezetben.

Hat nagy programom indult, és a személyi, illetve technikai feltételek is igen kedvezőek voltak. A keresztény etika és a tulajdon kérdései elnevezésű programban a vagyonnal, a környezetvédelemmel kapcsolatos egyéni és egyházi magatartási formákat vizsgáltuk. Az egyház szerepe a nemzetépítésben program különösen is Afrika függetlenné váló fiatal országában volt sikeres. Megállapíthattuk, hogy sajnos a nemzeti egység építésében nagy szerepe van a közös „ellenségkép” megtalálásának az együttes etikai-vallási értékek helyett. Az egyház és a társadalmi valóság – az úgynevezett „civil religion” – programban ötvenkét ország egyetemei, teológusai, szakemberei vettek részt, és nagy érdeklődést tanúsítottak a kutatások iránt a Nemzetközi Vallászociológiai Konferencia kongresszusain is. Genfi tartózkodásom idejére esett a Lutheránus Világszövetség 1984-ben Budapestben megrendezett világszövetségi ülésének előkészítésében közvetlenül nem vettem részt, de tanulmányi programjaim eredményei és könyvei ott szerepeltek a gyűlésen.

EVÉLET: Káldy Zoltán halála után Genf-ből hívták meg a megüresedett püspöki tisztre...

HARMATI BÉLA: Meglepett, amikor telefonon ért a megkeresés, hogy vállaljam a jelölést. Kollégák, lelkész társak, gyülekezetek hívták haza meleg hangú levelekkel.

A döntés nem volt könnyű, hiszen genfi munkám folyamatban volt. Az ottani rend szerint egy-egy megbízás legfeljebb három évre szólt; ennek lejártá után értékelő jóváhagyás kellett a hosszabbtárhoz, amit kétszer kaptam meg.

Megtisztelő volt, hogy a Déli Egyházkerület gyülekezetei 88,1%-os szavazataránnyal választottak meg püspöküknek. 1987. október 24-én került sor beiktatásomra a Deák téri templomban dr. Nagy Gyula és dr. Johannes Hanselmann püspökök, illetve Solyom Károly esperes-püspökhelyettes szolgálataival, szépszámmú gyülekezet és számos külföldi vendég jelenlétében. Másnap, október 25-én történt az evangélikus teológia új épületének alapkövetéle. Ezt jelképesnek éreztem egyházunk jövőjét illetően.

EVÉLET: Mit emelne ki tizenhat évnél e püspöki szolgálatából?

HARMATI BÉLA: Egyházunkban és hazánkban a rendszerváltoztatási kísérletek évei voltak ezek. Az 1948-ban a népköztársaság kormányával kötött, súlyos megszorításokat tartalmazó egyezmény felmondásra került. Megkezdődött az egykor egy tollvonással elvett egyházi ingatlanok, intézmények fokozatos visszaadása. 1989 szeptemberétől elsőként újraindult egyházi iskolaként a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium. Új templomok, parókiák, gyülekezeti központok, diakóniai intézmények épültek. A gyülekezeti lélek- és közösségépítés missziója szabadabbá vált; kiteljesedett a hitoktatás, az ifjúsági munka. Kórház- és börtönmisszió, katonai lelkesítő szolgálat indult. Testvéregyházi kapcsolatok létesültek a németországi Bajor Evangélikus Egyházzal, Finnországgal, Svédországgal, Amerikával. Erősítettük a külföldön élő magyar gyülekezetekkel való összetartozásunkat a Kárpát-medencében, Európában és az egész világon. Rendszeresen kaphattunk megszólalási lehetőséget a rádióban és a televízióban. Sok segítséget jelentett egyházkerületi felügyelőnk, Solyom Jenő akadémikus professzor és az egyházmegyei elnökségek, esperesek, felügyelők támogatása.

Óriási társadalmi változásnak lehetünk tanúi! Ki merte volna remélni 1956 forradalma után, hogy egyszer kimennek hazánkból az orosz csapatok, és összeomlik a marxizmusra és ateizmusra épülő rendszer? Úgy voltunk, mint a gúzsba kötött ember, akinek a teste a kö-

köze „a püspök elvtársnak” az iskolához?! Ugyanúgy nagyon sok gondot okozott a Budapest-Deák téri gimnázium visszaküldése is. Minden lehető fórumon, hatóságnál följelentettek, a kerülettől kezdve a köztársasági elnökig, holott ez az épület sohasem került állami kézbe. Ezt az iskolát nem 1948-ban, hanem 1952-ben vették el, és akkor az épületet nem államosították, hanem atól kezdve a benne működő iskoláért a helyi tanács bért fizetett az egyháznak. Mégsem akartak bejött a jogos tulajdonunkba, hanem sajtókampányt indítottak az egyház ellen.

EVÉLET: Hogyan értékelhetjük a belső egyházi szervezeti reformok megvalósítását, a zsinati törvényalkotó munkáját?

HARMATI BÉLA: Nehéz fejezet az új egyházi rendtartás, a zsinati törvényalkotás története. Az elmúlt tizenöt év megfeszített zsinati munkája ellenére sem sikerült törvényileg megnyugtató módon szabályozni egyházunk életét, amit az mutat, hogy a kiadott törvényeket folyamatosan változtatja a zsinat. Először azért támadtak, mert nem hívtuk össze a zsinatot, amikor pedig az összehívás 1991-ben megtörtént, az volt sokak véleménye, hogy túl korán és előkészületlenül hívták össze az egyházi vezetőséget. A magyarországi társadalmi változások „forradalom és vér nélkül”, békésen, demokratikus módon, tárgyalásokkal mentek végbe, és ez történt az egyházban is. Nem sikerült azonban sok kérdést minden összefüggésében végig-elemézni, és sokszor a „többségi diktatúra” érvényesült. Európa régebbi demokráciáiban viszont ügyelni szoktak arra, hogy a kisebbségi véleményeket, az ellenzéki hangokat is beépítsék a kormányzásba. Nálunk sajnos nem valósul meg egyházi szervezetünkben következetesen az úgynevezett szubsidiaritás. Ez a kormányzási elv azt jelenti, hogy a kérdéseket azon a szinten kell megpróbálni megoldani, ahol keletkeztek, és csak ha ez nem sikerül, akkor lehet a problémákat „feljebb”, magasabb szintre küldeni. Ezen demokratikus ügyintézés előnye a „felülről lefelé” történő „kézi vezérlés” módszerével ellentétben az, hogy bevonják a kormányzásba a különböző szinten élőket, a helyi gyülekezeteket, egyházmegyéket és egyházkerületeket, nem akarnak minden ügyet központilag „az Üllői útról” kezelni.

Dr. Harmati Béla és dr. Johannes Hanselmann a bajor-magyar testvéregyházi szerződés aláírása közben Schweinfurtban 1992. november 23-án

telékek leoldása után egy ideig zsidóba, megmerevedett, és nem tudja igazán irányítani a mozdulatait, csak hadonászni tud. Ilyen „hadonászások” történtek 1989 után teológiánkon, amikor lázadást és éhségstrájkot szerveztek a dékán és a püspökök ellen. Politikai pártokban tevékenykedő lelkész képviselők csináltak akciókat. A Parlamentben prédikáltak, a gyülekezetekben politizáltak.

Államosított iskoláink sem úgy váltak újra egyházivá, mintha tálcán hozták volna őket. Békéscsabán a gimnázium visszaadásáról összehívott öszvárosi fórumra érkezve tüntető tömeg fogadott a városháza előtt: „Le a püspökkel és a polgármesterrel!” Indulatos és élénk vita kezdődött: mit akar az egyház, mi

EVÉLET: Püspök úr hazai evangélikus egyházi tevékenysége mellett számos ökumenikus és társadalmi szervezetben viselt tisztséget. Melyek voltak ezek?

HARMATI BÉLA: Egyházi tisztségemhez kapcsolódóan részt vehettem számos nemzetközi ökumenikus szervezet munkájában, így a Lutheránus Világszövetség, az Egyházak Világtanácsa, az Európai Egyházak Konferenciája, a Leueneri Egyházközösség nagygyűlésein, bizottságaiban. A Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnöke, a Magyar Bibliatanács elnöke, a Keresztény-Zsidó Társaság társelnöke voltam éveken át. Ezenkívül tagja vagyok a Johannita Lovagrendnek, illetve a Pest-Budai Petőfi Egyesület elnökeként és a Ma-

gyar Környezetvédelmi Egyesület tiszteletbeli elnökeként is tevékenykedem. Feleségem, Polgár Rózsa Munkácsy- és Kosuth-díjas kárpítművész révén örömmel figyelem a hazai és nemzetközi képzőművészeti életet is.

Hadd szóljak külön az evangélikus-katolikus dialógusról. Az 1962–65 között zajlott II. vatikáni zsinat a római katolikus egyház reformációját jelentette. XXIII. János pápa egyszer úgy jellemezte ezt, hogy kinyitotta az ablakot, jöjjön be friss levegő az egyházba. Róma megnyílt az ökumenikus párbeszédre; bevezették a latin helyett a nép nyelvén tartott istentiszteleteket, a Szentírás és a bibliai tudományok a középpontba kerültek. A reformáció négy száz év után elérte a katolikus egyházat!

1967-től kezdve több szakaszban folyt a Lutheránus Világszövetség és a katolikus egyház közötti hivatalos dialógus. A leglátványosabb eredmény az volt, amikor 1999. október 31-én Augsburg városában a két egyház képviselői ünnepélyes formában aláírták az Isten előtti megigazulás tanításáról szóló Közös nyilatkozatot.

1995-től kezdve máig a Lutheránus Világszövetség részéről a nemzetközi dialógus evangélikus társelnöke vagyok. Róma részéről először Walter Kasper német püspök volt a társelnök. Őt – bíborossá való kinevezése és a Vatikáni Egysegítőkarság vezetőjévé történt meghívása után – Alfred Nossol lengyel érsek követte. A mindkét részről kijelölt tíz-tíztenként teológus évente egy-egy teljes bizottsági ülést tart a kisebb munkaközösségi találkozók mellett. 1997-ben hazánkban is ülésezünk. Témánk az egyház apostoliságának kérdése volt; 2005 szeptemberében értünk munkánk végére Bariban, Olaszországban tartott ülésünkön. Most folyik Genfben és Rómában az összefoglaló kiadvány szerkesztése, fordítása; reméljük, a könyv hamarosan megjelenik. Ez a dialógusszakasz nem hozott látványos egyháztörténelmi eredményeket, viszont bizonyára segíteni fogja az apostoli és lelkesítő-papi szolgálat, az ordináció, a lelkesítő „hivatal” rendjének kölcsönös megértését.

EVÉLET: Hogyan látja püspök úr egyházunk jövőjét?

HARMATI BÉLA: Továbbra sem leszünk munka nélkül! Óriási kihívást jelent minden Jézust követő ember számára az az erkölcsi erőzítő, amelyet ma hazánkban megtapasztalhatunk. Eltűnt a „hivatalos” dialektikus materializmus, de egyre erősebb a „gyakorlati” materializmus, a pénz, az anyagiak, az „aranyborjú” imádása. Újra és újra kell tanítani, megtanulni és gyakorolni a Tízparancsolatot és annak jézusi összefoglalását: szeresd és tiszteld Istent és embertársadat! Szinte bármelyik tévécsatornát nyitjuk ki – tisztelet a kivételnek –, máris ömlik ránk az erőszak, az embertelen felelőtlenesség és önzés. Vajon tudunk-e olyan „kontasztéletet”, példát felmutatni, olyan életprogramot képviselni, amelyikben megvalósul a „ne hazudj”, a „ne lopj”, „ne törj házasságot” vagy a „tiszteld apádat és anyádat” és a „ne legyen más Istened” parancsolat?

Sok áldást kapott egyházunk a múltban, mert akit az Isten meg akar áldani, emberekké áldja meg. Az áldásból pedig a továbbadás kötelezettsége csatlakozik. Bizonyos vagyok abban is, hogy a következő évtizedekben ez az áldásos értékteremtés és továbbadás csak ökumenikus összefogással történhet. Ezért mint a harmadik legnagyobb hazai történelmi egyháznak nagyon kell ügyelnünk a minőségre minden területen, az igehirdetéstől kezdve a teológiai munkánk keresztül az egyházi művészetekig. Biztosan ad majd Isten annyi kudarcot, hogy el ne bízunk, de lesz annyi eredményünk is, hogy el ne csüggedjünk!

Nem arról van szó, hogy tökéletes egyházat és tökéletes világot, környezetet vagy tökéletes új zsinati törvényeket tudnánk alkotni, de lehet a jelenleginél kevésbé rosszra törekedni. Ezen az úton áldja meg az egyház Ura minden egyes lépésünket!

Missziói napok mindhárom egyházkerületben

A május 27-én Miskolcon, Soltvadkerten és Bakonycsenyén megtartott kerületi missziói napokról lapunk következő számában olvashatnak képes beszámolót.

A Tamás-mise-csapat hitvallása

► Egy évvel ezelőtt, 2005 pünkösdjén tartották az első budapesti Tamás-misét, a keresők istentiszteletét. Azóta több gyülekezet is helyet adott ennek a Finnországból érkezett új istentiszteleti formának. Az idei pünkösdhétfőn újra a budahegyvidéki evangélikus templom nyitja meg kapuit a Tamás-misére érkezők előtt. Álljon itt a szervezőcsapat néhány tagjának vallomása arról, ők hogyan látják és élnek meg az Istennel való találkozásnak ezt az újfajta keretét.

Kinek szól, avagy kik is azok a keresők? (Balicza Máté)

A Tamás-mise a keresők és a kételkedők istentisztelete. Amikor elkezdünk foglalkozni ennek az istentiszteletnek a gondolatával, még mi, a szervezők is nagyjából csak ennyit tudunk. Azóta már valamivel többet tudunk, de még mindig sokat gondolunk. Éppen ezért szívből örülünk, hogy most alkalom nyílt szélesebb körben is beszélgetni minderről.

Fiatalként sokszor megéljük, hogy jó lenne „világi” barátainkat elhívni egy olyan alkalomra, ahol Jézusról hallhatunk, de az egyházas szóhasználat és az általunk is szeretett és nagyra becsült hagyományos formák falat építettek körénk. Mi belül vagyunk, jóformán annyian, amennyien belülről születtünk, barátaink pedig kívülről néznek minket, de nem látnak be igazából, és amit mégis látnak, az nem vonzó számukra, nem értik, és nem is akarják megérteni. Egyáltalán nem szerettünk volna alternatív evangélikusságot létrehozni, de alternatív liturgiát igen. Ezáltal pedig reményeink szerint a körülöttünk lévő falba egy forgóajtót építünk, melyen keresztül betekintheznek, és be is léphetnek a keresők. Nem akárhova, hanem az evangélikus egyházba, hiszen azokat, akik közösséget keresnek, gyülekezeteink ifjúsági óráira hívjuk. Szerintünk ennek a gondolatnak a létjogosultságához egyszerűen nem férhet semmi kétség. A formáról lehet és kell is vitatkozni, a tartalomról viszont nem szabadna.

Hamar kiderült, hogy ami elsőre egyértelműnek tűnt, alaposabb átgondolást igényel. Felmerült a kérdés, hogy konkrétan kiket és milyen módon szeretnénk megszólítani. Ha belegondolunk, a „keresők” valójában eléggé tág fogalom. A „kételkedők” meg végképp. Rengetegen vagyunk mi, keresztények, a saját gyülekezeteinkben belül is. Még többen vannak azok, akiket ismerünk ugyan (például a megkonfirmált fiatalok!), de nagyon régen nem láttunk. Sajnos talán a legtöbben pedig azok vannak, akik az előzőek közül egyik csoportba sem tartoznak.

Az ő megszólításukhoz meglehetősen szűkösek az erőforrásaink. Ezért csak fokozatosan tudunk haladni, és közben az igazi munkát Istennel kell bízunk. Mi megpróbálunk először minél több embert megszólítani azok közül, akiket viszonylag könnyen elérünk, mert rendszeresen találkozunk velük, vagy például az adott helyszínen konfirmáltak. Azt is óriási dolognak tartjuk, hogyha eljön néhány olyan ember, aki esetleg már évek óta nem tette – csakúgy, mint azt, hogy közben azok is megerősödhetnek és ünnepelhetnek, akik mondjuk minden vasárnap a templomban ülnek. Ha pedig létrejön egy jó közösség és egy jó alkalom, akkor nemcsak a szervezők, hanem minden résztvevő közös feladata, hogy elhívjuk azokat a barátainkat, akiket amúgy eszünkbe sem jutna...

Szerintünk Isten ügyében kevésbé a hirdetésekre, mint a személyes kapcsolatokra és a Szentlélek munkájára kell építeni. Mégis, minden tőlünk telhető megteszünk. Eddig plakátoltunk, szórólapoltunk, embereket kerestünk fel személyesen, ismertető cédéket osztottunk, leveleket, kör-e-mailt küldtünk szét, és internetes fórumokon is megjelentünk. Látható, hogy ezek között vannak olyan

formái is a hívogatásnak, amelyekben bárki különösebb erőfeszítés nélkül részt vehet. Mi mindenkinek, aki kéri, szívesen küldünk például meghívót e-mailben, amelyet továbbíthat, vagy a kezébe adunk egy adag szórólapot, így abból személyesen odaadhat egyet-egyet néhány barátjának.

A kedves Olvasó remélhetőleg most már látja, hogy miért, kiket és miként hívogatunk. A következőkben arról szeretnénk szólni, hogy milyen háttérrel tesszük mindezt, és mivel találkozhatnak egy Tamás-misé (TM) azok, akik hallgatnak a hívó szóra.

A TM egyik fő erőssége, hogy több gyülekezet áll mögötte. Minden alkalommal a helyiek adják a szolgálattevők nagy részét, de azért van átfedés. Ez két dolgot jelent: egyfelől több embert tudunk mozgatni, hogy vállaljanak szolgálatot, másfelől a gyülekezetek tagjai ezáltal megismerik egymást, sőt közös munkát is végeznek. A fiatalok láthatják, hogy nincsenek egyedül, tőlük három métrómegállónyira is van egy közösség, ahol ugyanaz történik, mint náluk. Ráadásul az is nagyon fontos, hogy egy-egy TM reményeink szerint komoly lehetőséget adhat az adott gyülekezetnek arra, hogy saját „csellengőt” hívogassa.

Együtt szolgálunk (Darvas Anikó)

Bő egy év alatt mint a szolgálattevőket összefogók egyike sok kedves testvérral ismerkedhettem meg. Szórványban vagy nagyvárosokban élő társaim minden bizonnyal értik, milyen érzés átélni, hogy nemcsak a mi ifink, gyülekezetünk létezik, nemcsak egy kicsi sziget vagyunk, hanem minimum egy szigetcsoporthoz tartozunk. Alkalmainkra készülve a Deák téri, a budavári, a kelenföldi és a zuglói ifi tagjaink megadták, hogy a közös munka révén kicsit megismerjük egymást, s hiszem, hogy ez mind a csoportoknak, mind az egyes embereknek örömet szerzett, és épülésére vált.

Akik tagjai egy élő gyülekezetnek, tudhatják, milyen jó érzés egy csapathoz tartozni – az egyes Tamás-miséken körülbelül ötven-hatvan fiatal szolgál. Egy részük különböző gyülekezetekből érkezik, ám a magot mindig a helyi ifjúság alkotja. Ez aktivizálja az ifjúsági órákon ritkábban látott embereket is – jó érzés, mikor a kezdetben húzódozó testvér a végén úgy búcsúzik, hogy ugye segíthet majd a következő alkalommal is...

A szolgálattevők nem csupán az istentiszteletre esnek be a templomba, hanem már hetekkel előtte elkezdnek készülni rá kisebb csoportokban. A felolvasók külön próbát tartanak (a zenészekről, a kórusról nem is beszélve); a templomot díszítők csapata előre tervezi, előkészíti munkáját; sokan dolgoznak a kézbe adandó papírok és a kivetített énekszövegek, illetve a liturgia összeállításán; az úrvacsoraszolgálatban segítők egy lelkes vezetővel készülnek feladatukra; néhányan a szeretetvendégséget készítik elő – s az egész csapat mögött ott áll az ima ereje, az imák.

A szolgálattevők révén olyan fiatalokhoz is eljut a Tamás-mise híre, akik egyébként nem járnak rendszeresen templomba. Az istentiszteletet viselt egyenpóló azt a célt is szolgálja, hogy felismerhetőek legyünk, és bátran fordulhasson hozzánk (miként fordult is) az, akinek valamilyen kérdése van, vagy szeretne bekapcsolódni egy közösségbe.

A keresők imaalkalma (Balicza Gábor)

A Tamás-mise nemcsak a keresők istentisztelete, hanem a keresetteké is. Isten keres minket ezen az alkalmon keresztül, és jó látni, hogy nagyon sok ember imádságban válaszol neki. Mi is köszönettel imádkoztunk hozzá, amikor egymást addig nem ismerő emberek szívében egyszerre szólalt meg hívása.

Azért, hogy Isten akaratát, ne pedig embereket teljesítsük, az első alkalomtól fogva imádkozunk, hogy mutasson utat, és tetszése szerint támogassa

munkánkat. Ennek jelentős része „imádságmunka”. Meggyőződésem, hogy nem csak az a kicsiny imaközösség végzi, amely a Tamás-misék közt összegyűlve Isten elé viszi az imádságjárás alatt leírt imádságokat. Ezen imákon keresztül felismerhetjük, hogy az embereknek szükségük van az Istennel való találkozásra azért, hogy hitük megerősödjön. Felismerhettük azt is, hogy Isten szívesen használja fel a másokért imádkozó embert, s közben találkozik vele magával is. Megtapasztaltuk, hogy az imádság eszköz, melyen keresztül Isten adja nekünk ajándékait. Köszönöm Istennek, hogy életre hívta ezt az imaközösséget, és a Tamás-miséen keresztül több ember imádkozó életét indította be.

Az imádkozómunka másik fontos része az istentiszteleten történik. Ez egyfelől a liturgia keretében elhangzó imádságokban jelenik meg, másfelől az imádságjárás során egy-egy segítővel elmondott személyes imákban. Ez utóbbiak a közös imádkozás iránti komoly lelki szükséglet elégit ki. Az istentisztelet alatt a templomnak egy-egy erre a célra kialakított részében a közös imádkozásra vágyót egy segítő várja. Ketten ülnek le imádkozni, de Jézus is ott van közöttük, és az ő jelenléte az, ami a szavakat nem találó, bátortalan imádkozót segíti.

Csodálatos megtapasztalni az Istennel való közösséget minden Tamás-mise előtt, amikor a szolgálattevők ötven-hatvanan körben állva, együtt imádkozva kéri az ő áldását. Ez a közösség úgy alakul ki, hogy Isten keres minket, mi pedig keresünk az ő akaratát. Így lesz a Tamás-mise a keresők imaalkalma.

Kételkedem, tehát vagyok (Kosztra Gábor)

Keresgélek a fejemben, hogy mikor is hallottam először a „Tamás-mise” kifejezést... Kicsivel több mint egy évvel ezelőtt, az egyik csütörtöki ifin – jut eszembe –, amikor a társaim nagy lelkesedéssel vetették bele magukat az alkalom szervezésébe.

Ekkortájt épp a szakdolgozatom írásával voltam elfoglalva, így kiváló magyarázatot találtam rá, hogy miért nem tudok igazán segíteni a szervezésben. Lehet, hogy tudat alatt magam sem hittem eléggé a Tamás-mise sikerében (tamáskodtam), és ezzel a kifogással ki lehetett bújni a feladatok alól. Persze azért érdekelt, hogy mi fog kisülni az egészről, és magam is vártam az első alkalmat. Tudtam, hogy elsősorban olyan embereknek szól, akik nem rendszeres templomba járók, és Istennel való kapcsolatuk megkopott, mégsem mertem reklámozni másoknak. Féltem attól, hogy mi van akkor, ha az egész gagyi lesz, és lejáratom magamat az ismerőseim előtt, amiért a nevemet adtam hozzá. Előbb meg akartam kóstolni az ételt, melyet másoknak kínálgatok.

Az alkalom felemelő volt, és egy kicsit már bántam, hogy kimaradtam a szervezéséből. Elmondhatatlan érzés, mikor egy lelkes áldásával megerősít a munkámba vetett hitemben, hogy rá merjek lépni az Úr által számomra kijelölt útra, vagy amikor az ember meggyújt egy mécsest, s közben egy barátjárt vagy a szüleiért imádkozik. Eszébe jutnak lelki terhei, szinte felzokog az oldalaltár előtt, és ezáltal részben meg is szabadul tőlük. Elhatároztam, hogy a következő alkalomra már nem egyedül fogok jönni, hogy velem együtt minél többen átélhessék a lelki megújulást.

Még ezek után se mertem magamtól részt vállalni a feladatokban. A nyár eltelté után, egy kora őszi napon felhívtam az egyik szervezőt. Felkért, hogy a második alkalomnak legyek én a házigazdája. Ez óriási megtiszteltetés volt a számomra. Kételyeim szertefoszlottak, és legjobb tudásom szerint próbáltam megfelelni a feladatnak. Azóta alkalomról alkalomra tapasztalom meg, milyen érzés egy gyülekezetet élé kiállva hozzájárulni a hívó közösség örömeihez. Nehéz lenne elmondani, hogy a házigazda mivel is tudja ezt megtenni – aki kíváncsi rá, legjobb, ha eljön következő alkalmunkra...

„Zenében...” (Smidéliusz Gábor)

Úgy gondoljuk, hogy a Tamás-mise lényeges eleme a fiatalos, modern zene. Ez az eredeti finnországi istentiszteletnek sajátja is, mégsem egyszerűen a lemásolás volt a cél. Igaz, kezdetben sokat merítettünk elsősorban Pekka Simojoki zenei anyagából, aki hazájában klasszikusnak számít (nemcsak az ifjúság énekli a dalait, hanem a gyülekezeti használatban lévő énekeskönyvekben is megtalálhatjuk szerzeményeit). Fontos szempont azonban, hogy minden ifjúsági istentisztelet megtalálja azt a zenei világot, amely leginkább közel áll azokhoz a fiatalokhoz, akik a zenei munkát felvállalják az előkészítés során. Ezért a hangszerelés sem előre meghatározott szabályok mentén alakul ki, hanem attól is függ, hogy a szolgálattevők milyen hangszeres tudással rendelkeznek. A cél az igényességen és a közösségi éneklés vezetésén kívül az, hogy maga a zenei munka is minél többek számára kapcsolódópontot teremtsen. Terveink között ezért a budapesti Tamás-mise saját zenei anyagának kialakítása is szerepel.

Az istentiszteleteken felhangzó zenét és a közösségekben együtt éneklést olyan eszköznek tekintjük, amely az evangéliumhirdetés szolgálatában áll. Minden kornak, sőt minden generációnak, kegyességi mozgalomnak megvan a jellemző, sajátos énekkincs. A megszólítás lehetőségeit keresve és ragaszkodva a tartalmi szempontokhoz úgy látjuk, korunk zenei műfajait is fel lehet használni arra, hogy a fiatalokhoz közel vigyük az evangéliumot. Ez a szemlélet a látásunk szerint nem idegen a protestantizmus hagyományaitól.

„Áldás alatt...” (Horváth-Hegyvi Olivér)

„Áldó hatalmak oltalmába rejtve” érzem magam azokkal, akik a Tamás-mise legmozgalmasabb részében, az imádságjárás alatt az oltárhoz lépve személyes áldásban részesülnek. A kételkedők istentiszteletének egyik legmélyebb valóságát tapasztalom meg akkor, amikor – lelkeszként – átélem: hozzájárulok az Isten közelségére vágyó, és a „mindenütt jelen lévő” után vágyakozók.

Minden áldást kérőtől meg szoktam kérdezni: „Miben erősíthetlek meg téged?” „Mihez kérek Isten áldását?” És jönnek az őszinte, megdöbbentő szavak – leplezetlenül. Kezem az előttem álló fejére helyezem, és imádságban kérem az Urat. A mosoly és könny együtt jelzi: valami történt. A belső ember mozdult meg. Az áldó hatalom szinte tapintható.

A vasárnapi istentiszteleteken még csak néhány templomunkban vált hagyománnyá a személyes áldás, mely a Tamás-mise egyik lényegi része. Amióta felfedeztük, gyakoroljuk. Áldás alatt, az áldás mellett vagyunk. Hiszem s tudom, hogy ez így jó.

Tamás-mise — a keresők istentisztelete

„Megint tűzbe jövünk!”

A következő Tamás-mise a budahegyvidéki evangélikus templomban (Budapest XII., Kék Golyó utca 17.) lesz június 5-én, pünkösdhétfőn 18 órától (17.30-tól éneklés, lehetőség személyes gyónásra). További információ: <http://tamasmise.mindenkilapja.hu>.

„Ismerjük meg Luther érveit!”

Beszélgetés a Magyarországi Luther Szövetség lelkesi elnökével

► A mára a fővárosban és Sopronban is rendszeresen összegyűlekező, lelkes tagokat számláló közösség, mely lutheri örökségünk, reformatori kincseink ápolása, megismerése és megismertetése végett lett életre hívva, 1991. október 12-én Budapesten tartotta alakuló ülését. Dr. Reuss András, a szövetség lelkesi elnökét, az Evangélikus Hit-tudományi Egyetem Rendszeres Teológiai Tanszékének tanszékvezető professzorát kértem e jeles alkalomból: mutassa be a Magyarországi Luther Szövetséget.

– A szövetség az 1884-ben létrehozott Luther Társaság és az 1920-ban alapított Országos Luther Szövetség jogutódjaként jött létre. Az alapító okirat szerint célja és feladata „reformatori örökségünk mélyebb megismerése és megismertetése, valamint mai alkalmazása; az evangélikusság iránt érdeklődők vagy abban megerősödni kívánók számára segítségnyújtás; Luther Krisztus-ismertének és evangéliumértelmezésének megismerése; a mai evangélikus gondolkodás kritikus számantartása. Ennek érdekében ismeretterjesztő és tudományos kiadványok közzététele, konferenciák és találkozók szervezése...”

Tehát nem „elvakult” Luther-követők köre alakult meg. Egy mondatban így foglalható össze célunk: ismerjük meg Luther érveit! Ez fáradságos munka, de hála Istennek, mindig vannak érdeklődők. Sopronban havonta tartanak előadásokat, körülbelül száz fő részvételével; itt, Budapesten pedig mintegy tízfős lelkes kis kör gyűlik össze alkalmanként, a főváros vonzaskörzetéből is – mondhatni „szellemi szóránymunkát” végzünk. Évente nyolc- kilenc előadást tartunk. Ötven körüli a Budapesten és környékén élő regisztrált tagok száma, szerezni éves tagdíjból gazdálkodunk. Központi fekvése miatt a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium könyvtára ad otthont a találkozóknak. Ifj. dr. Fabiny Tibor után én vettem át a budapesti előadások szervezését.

sebb alakjának, Erazmusnak és Luthernek a négy száznyolcvan évvel ezelőtti vitája. Az a tény is bizonyítja ezt, hogy a vitázó felek iratai a közelmúltban már magyarul is megjelentek. Erazmus 1524-ben született *A szabad döntésről* (*De libero arbitrio*) szóló írásának első teljes fordítását 2004-ben vehette kézbe az olvasókörzség (fordította és a bevezető tanulmányt írta Rokay Zoltán; Jel Kiadó). Ez a

FOTO: BOTTA DÉNES

kiadvány tehát követte Luther 1525-ben elkészült válaszában – *A szolgáló akarata* (*De servo arbitrio*) – az 1996-ban megjelent első teljes fordítását. Mivel *A szolgáló akarata* című kötetnek mind az ezeröttszáz példánya elfogyott, most második és javított kiadása van előtünk (latin eredetiből és németből magyarra fordította Jakabné Csizmazia Eszter, Weltler Ödön és Weltler Sándor). Nagy dolog, hogy egy nem éppen könnyed vagy népszerű olvasmány – vitairatnak – ilyen nagy keletje van! Régi „adóssága” volt ez egyháznak, bár tény: nehéz szöveg. Filozófiai, teológiai szempontból egyaránt érdekes.

ber szabadságát. Luther azonban az isteni megváltás felől nézi a problémát. Ha akár csak a legcsekélyebb mértékben is az ember igyekezetén múlna a megváltás, akkor ez azt jelentené, hogy Isten ereje nem elégséges az ember megváltásához! Egész reformatori munkásságának középpontjáról, az isteni kegyelem feltétel voltáról van nála szó. Isten megváltó műve Krisztusban lett teljes, és nem kell kiegészíteni. Luther értelmezésében Isten cselekvése indítja az embert a jó cselekvésére. Luther szerint az a jó is tehát, amit Isten jószágának indítására az ember tesz, és az embernek tennie kell, végső soron Isten munkája az emberben. Erazmus irata ellenben amellől kardoskodik, hogy az embernek meg kell tennie azt, amivel teljessé lehet Isten kegyelme. És ezzel a reformáció alapkérdéséhez érkezünk, amely túlmutat a felekezeti határokon. A „régiegyház” és a reformáció csapott itt össze, méghozzá mindkét részről a „csúcok csúcsa” személyében... Azért érdemes ma is tanulmányozni *A szolgáló akarata*, mert Isten istenségének és a krisztusi megváltás páratlanságának, fenségének és erejének robusztus védőirata, ezáltal a reformatori „egyedül hit által, egyedül kegyelemből, egyedül Krisztus” üzenetének dokumentuma, a ragyogó tisztaságban hirdett evangélium védőirata.

– Folyank-e ma hasonló fajsúlyú, szenvedélyes, izgalmas, mozgósító erjű teológiai viták?

– Igen, természetesen ma is zajlanak ökumenikus szinten viták, például az úrvacsoratan tárgyában, vagy pápai enciklikákra reagálnak a protestáns egyházak. Gyakran előfordul, hogy nemcsak a felekezetek között, hanem az egyes felekezeteken belül is vitát gerjeszt egy-egy megszólalás értelmezése. Hadd jegyezzem itt meg: ezek a viták nagy teológiai tudással rendelkező embereket kívánnak meg, de élénk érdeklődést váltanak ki sokszor másokban is.

– Milyen tervek foglalkoztatják mostanában a jubileumát ünneplő szövetséget?

– Talán első hallásra furcsán hat, de közeledik 2017, a reformáció megindulásának ötszázadik évfordulója. Erre mind a Luther-szövetség, mind a Magyarországi Evangélikus Egyház méltóképpen szeretne felkészülni. Éppen ezért dr. Fabiny Tibor nyugalmazott egyháztörténész-professzor kérelmet nyújtott be az országos egyházhoz, melyben jubileumi emlékbizottság létrehozását javasolja. Bizunk az országos elnökség támogatásában, hiszen azt gondoljuk: időben el kell kezdeni a felkészülést, például a pályázatok kiírását.

– Talán kevesen tudják, hogy az Ön munkájának köszönhetően olvashatunk hetente más-más Luther-idezetet hetilapunk címlapján vagy második oldalán. Kérem, avasson be a szerkesztés titkaiba!

– 2001 pünkösdiéjén végzem ezt a munkát, az idén már le is adtam a hatodik év anyagát a szerkesztőségnek. Ha Luthert olvasva valami találó rövid szövegre bukkanok, azonnal beírom a táblázat megfelelő helyére, az egyházi év, a dátum, az Agenda szerint. Például a 2008. évi karácsony már „készen van”... A kevésbé karakteres vasárnapoknál pedig lapozgatom a Luther-műveket.

– Akár humoros is lehet egy-egy idézet?

– Hogyne! Az Asztali beszélgetésekből is idéztem már. Az a fő szempont, hogy a szakasz önmagában is megálljon, értelmezhető legyen. S persze legyen frapárs, valamint fontos, hogy előzetes ismeret nélkül is megértse az olvasó. Nagyra értékelem Luthert, mert tisztán szólaltatta meg az evangéliumot; továbbá azért is, mert komolyan veszi a keresztény életfolytatást, mert kiváló a humora, s mert nyelvének erőteljessége, sava-borsa, stílusa a fordítás után is hat. Hátha kedvet csinálunk az idézetekkel a további olvasáshoz! Sokan szeretnék öt deherozálni, pedig nagyon sokat lehet tanulni tőle – a gyengéi vagy hibái mellett is tanulságos figyelni az evangéliumnak erre a szinte páratlan hirdetőjére! Ismerjük meg igazán, tehát a műveket tanulmányozva a lutheri reformációt – hiszen lutheránusok vagyunk!

■ KÓHÁTI DOROTTYA

A Luther-szövetség soproni csoportjának tizenöt éves szolgálatáról

Az 1920-ban alakult Országos Luther Szövetség egyházunkban kimagasló szolgálatot végzett a sajtó területén is. Talán nem mindenki tudja, hogy hetilapunkat, az *Evangélikus Életet* szervezetileg 1933-tól az Országos Luther Szövetség adta ki.

Nem véletlen az sem, hogy a Magyarországi Luther Szövetség soproni csoportjának alakulási éve 1991, amikor a líceum is újra megnyitotta kapuit az evangélikus gimnáziumban tanulni kívánó fiatalok számára. Ugyanis kezdetől fogva az volt a szándékunk, hogy az egyházi iskoláinkban tanuló ifjúságot bevonjuk a Luther-szövetség munkájába. Ezért érthető, hogy a licisták bekapcsolását egy evangélikus líceumi tanárnő, dr. Lang Jánosné szorgalmazta, aki nemcsak hogy megtette az első lépéseket a szövetség soproni csoportjának megalakulásakor, hanem mind ez idáig élén jár a szervezőmunkában, sőt a Magyarországi Luther Szövetségben a jegyzői tisztséget is betöltötte.

Mint a soproni csoportban kezdettől szolgáló lelkes, Isten iránti hálával az alábbi három ténnyel szeretném kiemelni. Összevetve lelkünk minden hónap második keddjének délutánján tartjuk a gyülekezeti nagyteremben, írásbeli meghívókkal és templomi hirdetésekkel invitáljuk azokat, akik tagdíjikkal támogatják az országos szövetséget, vagy meg kívánják hallgatni a meghívóban közölt témát. Az együttléten – melyet mindig áhítattal kezdünk – általában harminc-hatvan fő van jelen. Az áhítatot lelkész tartja, aki az ének és az imádság után ígét hirdet, mely reformatorunk szerint „kőszálként megáll”, és „porba dönti” mindazt, ami Isten népét fenyegeti.

Az előadások témáját az előadók szakterületükről hozzák. Fontos, hogy előtérbe kerüljön a reformatori teológia Krisztus-közponúsága és a mai ember számára való aktualitása. Ezért többször tartott előadást dr. Reuss András teológiai professzor, a Luther-szövetség országos lelkesi elnöke. A 2006. tavaszi szemeszterben utolsóként tartott előadásának ez volt a címe: *Isten istensége és a krisztusi megváltás ereje – Luther értekezése az akarata szabadságáról*.

A tizenöt év alatt bevontuk a soproni evangélikus tan- és nevelőintézményeink igazgatóit, tanárait, a művészeti élet képviselőit, az irodalom és a tudomány művelőit, sőt határainkon túli szolgálatvégzőket is meghívtunk (például Főnyád

Pál lelkeszt Ausztriából). Az együttlétek gazdagítása végett bekapcsoltuk egyházi iskolánk ifjúságát is; ők zenei és versbetétekkel örvendeztették meg a hallgatókat.

A külföldi tanulmányutak mélyítették szövetségünk munkáját. Talán érthető, hogy a legtöbbször a reformáció hazájába kirándultunk, hogy megtekinthessük a Luther-emlékhelyeket. A hat tanulmányút során szerzett sok-sok élmény részletezésére e helyütt nincs mód. Az utak emlékét videofelvételek is őrzik.

A legmelegebb fogadtatásban Altensteinben részesültünk két út alkalmával is. Reformatorunk nyomdokain járva felkerestük Schmalkaldent, Eislebent, Erfurtot, Wittenberget, Wartburg, illetve Coburg várát, valamint Augsburgot.

1997 nyarán Lützenben megálltunk a II. Gusztáv Adolf halála helyét jelző kőtomb előtt, közben énekeltük: „Ne csüggedj el, kicsiny sereg...” Imát mondunk a svéd Lund dómjában, ahol ötven évvel ezelőtt megalakult a Lutheránus Világszövetség. Aztán jött Dánia, ahol Koppenhágában tartottunk istentiszteletet. A németországi Lübben temploma előtt Paul Gerhardt lelkész, énekköltő szobrán a „Biefel du deine Wege” – „Bízd rám útjaidat” – felirat erősítette meg bennünk annak a reményét, hogy épségben érünk haza, bár Német- és Lengyelországban akkor éppen áradás pusztított. Egy másik utunk a felvidéki evangélikus városokba vezetett: Eperjesre, ahonnan Kolbheyer Sopronba került; Kassára, Rozsnyóra, Rimaszombatba, Losoncra, ahol magyarul hangzott az ismertetés a lelkesek ajkán.

Egyik nyári körutunkon elérkeztünk Svájcba, Bernbe és Bazelbe. Ez utóbbi városban a német gyülekezet istentiszteletén szolgáltunk, ahol magyar ajkú testvérek is velünk voltak. Utjaink reggel és este a buszban tartottunk áhítatot a kiránduláson részt vevő lelkesek vagy teológushallgatók szolgálatával. Vasárnaponként egy-egy gyülekezet istentiszteletén vettünk részt.

E cikk írója Istennek ad hálát azért, hogy a kirándulások alkalmával lehetséges volt ígét hirdetni magyar, illetve német nyelven Altensteinben, Bazelben, Eperjesen, Koppenhágában, illetve Schmalkalden elővárosában. A szolgálatok végzésébe többször bekapcsolták az útitársak is énektanítással, beszélgetéssel, imádsággal.

■ SZIMON JÁNOS

Pünkösdi szomjúság

Mi történt pünkösdkor? Jól tudjuk: a Szentlélek kitöltése, Péter prédikálása, háromezer ember megtérése. De itt az is fontos, és arról is beszélnünk kell, ami pünkösdi előtt történt. Kik várták és várták pünkösdtől, mi az előzménye, mi az előfeltétele?

A legvilágosabb választ erre Jézus szavai adják: „Ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyék!” (Jn 7,37) Tehát azok várták és várják pünkösdtől, akik érzik az örök szomjúságot. Akiknek az életét nagy üresség jellemzi. Mert nincsen rosszabb, mint jóllakottan ülni terített asztal előtt. És nincsen rosszabb, mint lelki jóllakottan ülni a templomban a szószerk alatt, vagy mint reggel „jóllakottan” nyitni ki a Bibliát, úgy, hogy nem vagyok üres, és nincs bennem ige utáni vágy.

Régen a zsúfolt villamosra kitétek a táblát: „Megtelt”, hogy már senki ne próbáljon meg felszállni rá. Hány szív van ma így! Rájuk lehetne írni: „Megtelt”. Megtelt a világ örömeivel vagy gondjaival, a maga terveivel és csalódásaival.

Mi előzi meg pünkösdtől? Az, hogy ráébredünk: üres és céltalan minden.

Sokan hideg, kemény szívvel éneklnek ezen az ünnepen: „Jövel, Szentlélek Úristen...” Számukra még nem jött el a szomjúság ideje – a megfáradás ideje. Még nem jött el a nagy lelki nyomorúság ideje, mikor már nemcsak a világból, az emberekből, hanem önmagukból ab-

rándulnak ki. Mikor rádöbbennek arra, amit Jónás így vallott be a viharzó tengeren: „...énmiattam támadt ez a nagy vihar rátkem.” (Jón 1,12c) – Keserves dolog rádöbenni, hogy alapjában véve bennem van a hiba, én rontok el mindent.

Péter pünkösdi prédikációjának hatására háromezer ember „szívében megkeseredett”. Ez a megkeseredés fájó, de ez már pünkösdi előszója. Ekkor már szívem üthet Jézus hívó szava: „Ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyék!” Az élő vizet, vagyis a Lelket kínálja. Ez a Lélek nyitja meg a szívünket, hogy felfogjuk Isten ajándékait. Ezután mást fog jelenteni számokra, ha megszólal a harang, ha felmegy a szószerk a lelkes, ha az úrvacsorához térdelehet... Mindez életszükséglet lesz, nem pedig csak szép szokás. Kevés lesz a vasárnapi prédikáció, ezért minden reggel éhesen nyitod ki a Bibliádat.

Pünkösdi után tapasztaljuk, hogy az ige nem betű, hanem élő és ható erő! Életfordító és életformáló valóság!

Tehát láthatjuk, pünkösdben az is fontos, ami előtte van – a lelki összetörés, a magam elvesztett voltának meglátása. Karácsony és húsvét után ez pünkösdi üzenete: személyesen ránk irányítja az ige fényét. Új színt kap minden. Új lelki éhség és szomjúság támad. Már boldogan vallom, hogy nekem is szól Jézus hívása: „Ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyék!”

■ GÁNCIS ALADÁR

FOTO: BOTTA DÉNES

Felvételünk a Luther Szövetség 2005. április 30-án tartott közgyűlésén készült

– A könyvespolcon egész kis könyvtárnyit tesznek már ki a szövetség által megjelentetett Luther-művek...

– Igen, hiszen vállalt feladatunk Luther-művek kiadása új – vagy első ízben magyar – fordításban. Kilenc füzet és tíz kötet jelent meg eddig Luthertől, Lutherről. Örömeinkre sok elfogyott már közülük... Jelenleg előkészületben van egy Luther-prédikáció, melyben a reformátor a „kalmárkodásról és az uzoráról” értekezik – igencsak aktuális téma –, valamint Luthernek az emberről szóló tézisei és a bűnbánati zsoltárokhoz fűzött magyarázatai.

– Május 22-én ért véget a Luther-szövetség tavaszi szemesztere. Professzor úr előadása – „Isten istensége és a krisztusi megváltás ereje” – egy Luther-mű újabb megjelenéséhez is kapcsolódott. Melyik ez a könyv?

– Mindmáig érdeklődést kelt a humanizmus és a reformáció két legjelentő-

– Luther eme műve alapvető reformatori tanítást tartalmaz. Mi indította őt arra, hogy vitába szálljon kora egyik legnagyobb gondolkodójával?

– Az ókorban is kérdés volt a szabad akarat mibenléte. Van-e az embernek szabad akarat, s ha van, mire irányulhat: e világi döntéseinkre vagy akár az üdvösségre is? Augustinust és a többi egyházatyát, sőt Cicerót is foglalkoztatta ez a kérdéskör. Erazmus a római katolikus egyházat számos alkalommal bírálta, csúfolta, noha korábban maga is szerzetes volt. Állásfoglalást vártak tőle mindkét oldalal, a reformáció és a katolicizmus „táborában” is. A két nagy gondolkodó tehát összecsapott.

Erazmus és Luther felfogása lényegében különbözik. Erazmus a jogi értelemben véve igazságos Isten felől közelíti meg a kérdést, amikor Isten igazságosságához elengedhetetlennek tartja az em-

Az Egyházak Világtanácsa elnökeinek pünkösdi üzenete

Az apostolok cselekedeteiről írott könyv 2. fejezetének leírása szerint pünkösdi napján a Szentlélek átforgató ereje munkálkodott a különböző emberekből állók ünneplő közösségén. Sokan közülük távoli vidékekről jöttek. Ez év februárjában a világ minden sarkából összereglett több ezer keresztény hasonló életmódban részesült, amikor részt vettek az Egyházak Világtanácsának Dél-Brazíliában tartott nagygyűlésén.

Az Egyházak Világtanácsa Porto Alegreben tartott 9. nagygyűlésének imádságai és himnuszai még most is a fülünkben csengenek, és melengetik szívünket. Azzal a meggyőződéssel hagytuk el a nagygyűlést, hogy ott meghallgatásra talált imánk: „Isten, kegyelmed szerint formáld át a világot!”

Ugyanannak a Szentléleknek a hatalmában, amely kiadta a tanítványokra az első pünkösdi alkalmával, köteleztük el magunkat Porto Alegreben arra, hogy továbbra is munkáljuk a keresztény egységet; hogy keressük az együttműködés azon eszközeit, amelyekkel közösen véghezjuttathatjuk a küldetést és a szolgálatot; hogy békében éljünk együtt az Erőszak legyőzéseként (2001–2010) elnevezésű programunk jegyében.

Amint tudatosodik bennünk, hogy javítanunk kell kapcsolataink minőségén; amint azon fáradozunk, hogy fontosak és hitelesek legyünk az ökumenikus élet területén; és amint arra törekszünk, hogy együtt végezzük a szolgálatot, és együtt töltsük be a küldetést, felbátorítva érezzük magunkat arra, hogy újra meg újra megnyíljunk a Szentlélek előtt. Az előtt, aki nyilvánvalóvá tette önmagát azon a napon, amikor minden jelenlévő számára világossá lett az az új közösség, amelyhez immáron mindannyian odatartozunk. Ez az új életmódunkkal megmutatkozott meg. Egy új identitás érzékelésében, valamint a Krisztushoz és az egymáshoz való odatartozásban, a Szentlélek hatalma által. Mindezt pedig az első pünkösdi

dön a tanítványok különböző módon fejezték ki, összhangban saját kultúrájukkal és miliójukkal.

Szintén a pünkösdi élmény része, hogy megjelenik ez a szó: „koinónia” (közösség, részvétel). ApCsel 2,42-ben ezt olvassuk: „Ezek pedig kitarotán részt vettek az apostoli tanításban, a közösségben, a kenyér megtörésében és az imádkozásban.” Az első keresztények ezáltal a hit és az élet közösségét vállalták.

A közösség eme új élete úgy érkezik meg hozzánk, mint a változás szele, megváltoztatván nyelvünket, azt a módot, ahogyan kommunikálunk, valamint ahogyan egymáshoz és a világhoz viszonyulunk. Legyen az idejünk pünkösdi is az új kezdet ideje! Az Isten és egymás iránti elkötelezettségünk megújulása és az az időszak, amikor megerősödik közös biznyságátételünk, amint Isten küldetésének szolgálatára ajánljuk magunkat.

ApCsel 1,8 ígérete és kihívása megmarad számunkra ma is: „Ellenben erőt kaptok, amikor eljön hozzátok a Szentlélek, és tanítom lesztek Jeruzsálemben, egész Júdeában és Samáriában, sőt egészen a föld végső határáig.”

Pünkösdi ünnepe felvázolja előttünk azt a két erőt, amely a krisztusi mozgalmat hajtja. Az egyik a Szentlélek, a másik az ige. Mindez az Atya, a Fiú és a Szentlélek ajándékaiként érkezik a hívekhez (ApCsel 2,33). A Szentlélek kiadása hozza létre a hívek közösségét, ugyanakkor felruhazza őket az üdvösség üzenete hirdetésének a feladatával. A Szentlélek eljövetele továbbá világosan rámutat Isten kegyelmének mindenekelőtt jelleget. A Szentlélek, aki a próféták által is szólt, előre kinyilatkoztatta ezt: „Azután kitöltöm majd lelket minden emberre. Fiaitok és leányaitok profétálni fognak, véneitek álmokat álmodnak, ifjaitok látomásokat látnak.” (Jól 3,1)

Örvendezzünk annak, hogy a Szentlélek Isten ajándéka az egész egyház számára pünkösdkor. Válaszoljunk erre az azzal, hogy Krisztus tanúságtéve leszünk „a Föld végső határáig”.

Imádság

Kegyelmes Isten, jöjj hozzánk, jöjj és kísérelj bennünket, hogy életünket kegyelmedben és békességben járassuk. Tölts el bennünket reménységgel, hogy elválasztó falakat bonthassunk le. Felkelsz bennünket ökumenikus utazásunk során. Engedd, hogy nagy találkozások és párbeszédtek történjenek közöttünk. Küldd el Szentlekedet, hogy megerősödjünk prófétai szerepünkben, és meghirdessük az általad hozott szabadságot. Szentleked legyen enyhe szellő, amikor vigaszra és biztonságra szorulunk, de legyen erős szél, amikor elkényelmesedünk, s alkalmatlanná válunk igéd hirdetésére. Életadó békesség vedyven lakozást testünkben, és nyerjen kifejeződést megbékéltető cselekedeteinkben egyének, egyházak, egyházi vezetők, vallások, minden nemzet és minden állam között. Világot átforgató kegyelmed indítson arra, hogy egymás kezét megfogjuk, s rámutassunk arra a szabadságra, amelyet szereteted ad nekünk. Mutasd meg áldásodat rajtunk, amint járjuk életünket, hirdetvén az igazságosságot, a szolgálat és az elfogadás jó hírét. Ámen.

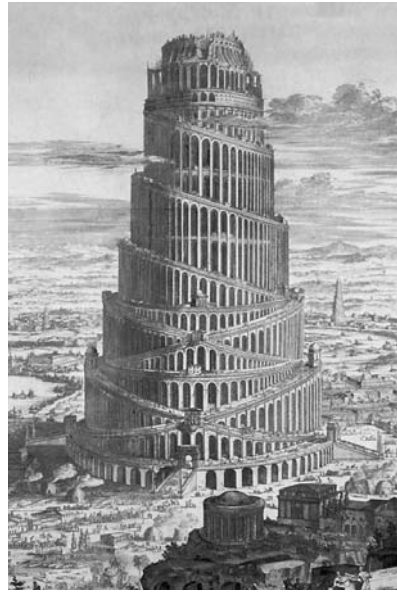
Forította: BÓNA ZOLTÁN

AZ ÁSZDÓI TEMPLOM 18. SZÁZADI SZENTHÁROMSÁGOT ÁBRÁZOLÓ OLTÁRKÉPE

Bábelből pünkösdig

Sokféle út vezetett az első pünkösdi közösségig. A számunkra legismertebb, a legtöbbet emlegetett út a Golgotától az üres síron át vezet a Szentlélek munkájának nyilvánvaló kezdetéhez, melyet a ke-

BABEL TORNYA

resztény egyház alapításaként tartanak számon. De indítható a történet az ószövetségi próféciáktól; indítható karácsonytól, Jézus megszületésétől is. Lehet közvetlen összefüggést felfedezni mennybemenetel ünnepe és pünkösdi között. A Fiú befajta küldetését, a Lélek színre lép. De hát bizonyos, hogy mindez az Atya műve, és a Fiú sem hagyta el az övét, a Lélek pedig a történelem egészében munkálkodott és munkálkodik.

Nagy titok a Szentháromság, de annyi bizonyos, hogy isteni személyei nem állíthatók szembe egymással, sem rangsorba. Bármilyen ehhez hasonló igyekezet a rajongás veszélyével jár – főleg a Szentlélek birtoklására, az első pünkösdi csodájának erőltetett megismétlésére való törekvés. Pedig nem kell erőlködni, a Lélek munkája ma is élő és ható; nem a látványban, a külső jelekben, hanem a közös hitben, szolgálatban, szeretetben. Ma is újra meg újra megismétlődik a csoda: alkalmatlan, sokféle okból alkalmatlan emberek hirdetik az evangéliumot, mások befogadják, és megváltozik az életük. A korábban egymást nem értő, megosztott sokaságok élő hitű közösségeké válnak át. Aki gyülekezetekben átélt ilyen csodát, az tudja, érzi, mi történt pünkösdkor.

De egy másik utat is fel lehet vázolni a

pünkösdi csoda közelebb hozatala érdekében. Ez az út Babel tornyától vezet a pünkösdi közösségig. Arról szól, hogy ami Bábelnél végzetesen elromlott, az pünkösdkor helyrejött. Babel tornyának építői úgy vélték, olyan magas tornyot lesznek képesek építeni, hogy elérik Istent, átveszik hatalmát. Azóta is, a toronyépítők kudarcra ellenére is, újra meg újra többféle értelemben megismétlődik a bábeli történet. Az ember Isten helyére tör. Göggel tölti el a tudomány fejlődése vagy az, ha sok pénze van; kisebb-nagyobb közösségek, népek, nemzetek fellett hatalommal bírva féltelenné válhat önteltsége...

Azután ledől a torony, mindig ledől. A tudomány újabb és újabb eredményei mélyítik, nem pedig cáfolják a hitet, megerősítik az ember Istenre szorultságát, halandó, esendő voltát. A pénzzel igazi értékek nem vásárolhatók meg; ha jelentős is a szerepe rövid távon, a barátság, a szerelem, a szeretet kívül esik a pénz hatalmán. És minden, bármikor gondosan felépített hatalmi torony törvénytelenül megdő, ledől.

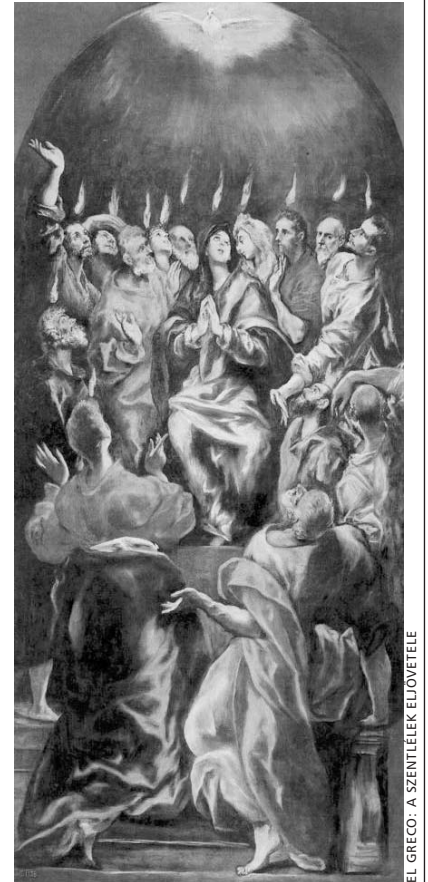
Bábelnél nemcsak a torony omlott ismételt össze, hanem szembesülhettek a még nagyobb bajjal, a nyelvzavarral, amely az emberi lehetőségek behatárolt voltát mutatja. Azért sem megy a tornyok építése, mert nem tudunk szót érteni egymással. Nem egy nyelven beszélünk.

Ezért gyönyörű Bábel és pünkösdi párhuzamba állítása. Bábel építői úgy indultak, hogy közös volt a nyelvük, jól megérthették volna egymást. De gögjükben, határtalan nagyravágásukban szembekerültek egymással. Mindmáig megismétlődik a történet. A határaival tisztában nem levő ember törekvése zátonyra fut.

Isten megállítja a magukat istennek képzelőket, de szereti az embert. Ezért küldte el a Fiút, és műve beteljesítését követően a Szentleket. És pünkösdkor bekövetkezett a Bábel tornyánál történetekkel ellentétes folyamat. A Lélek által vezérelt apostolok egy nyelven beszéltek. És soknyelvű közösség értette ezt az egységes nyelvet, az evangéliumról szóló üzenetet, a Jézus Krisztusról való bizonyosságtételt. Mindenki értette. Mindenkihez a saját nyelvén szólt. Bábelnél a széthúzás, a gög, a nagyravágás felbomlasztotta, egymást nem értővé, rossz értelemben véve soknyelvű-

vé tette a sokaságot, pedig korábban egy nyelven beszéltek. Pünkösdkor a soknyelvű sokaság közösséggé vált, mindenki megértette az üzenetet, a Lélek munkálkodott, egységet teremtett.

Az egyháztörténelem is Bábelekről és pünkösdkorokról szól. Minden kisebb-nagyobb egyházszakadás, gyülekezeti feszültség mögött a bábeli toronyépítők lelkei fedezhető fel. És minden megújulás, ébredés, élő közösségek születése pünkösdről, a Lélek munkájáról tanúsodik. Ezt nem lehet erőltetni, csak kérhetjük az Atyát, hogy áldjon meg minket, engedje meg, hogy a Lélek munkálkodjon közöttünk és általunk. Így, az Atyához fordulva mi, Szentháromság-hívők is unitáriusává válunk egy kicsit – érdekes módon éppen pünkösdi kapcsán, megköszönve az Atyának a Fiút és

EL GRECO: A SZENTLEK ELJÖVELE

a Szentleket. Reméljük, hogy unitárius testvéreinknek az Atya iránti szeretésében is benne van a krisztusi áldozat és a Lélek munkájában vetett hit. Hiszen pünkösdi a keresztény egységnek is az ünnepe.

■ FRENKL RÓBERT

A hetek nyolcada a változó egyházi esztendőben

Témánk jelentőségét kidomborítja a dogmatörténetek egy megjegyzése, amely szerint feltűnő aránytalanság áll fenn Jézusnak a nagypéntekig tartó földi szolgálata során elmondott, szűkszavú, sőt viszonylag csekély, a Szentlélekre vonatkozó kijelentése és a Szentlélek központi tapasztalattá, majd kinyilatkoztatássá válása között a húsvét utáni időkben.

Valóban arról van szó, hogy az apostolok köre, majd egyháza a nagypénteki dráma után, a húsvéti feltámadás váratlan és példátlan kihívására megváltozott üdvörténeti látásmóddal válaszol, és küldetését is ennek fényében értelmezi újra. A feltámadott Krisztusnak a Pártfogóra és Vigasztalóra vonatkozó ígérete is ezt a kettőséget hangsúlyozza: a folytonosságot azzal az elhívással, amelyet Jézustól kaptak a tanítványokra, illetve a minőségileg megváltozott körülményekre szóló megvilágosítást. Azaz a megdicsőült Krisztus a Lélek által jelen van közöttünk és a világban, ugyanakkor a Lélek tanítja meg őket mindenre, ami Krisztus mennybemenetele után szükségessé válik. Küldetésüket ennek fényében elsősorban úgy értelmezik, hogy új Izraelként azt a feladatot kell folytatniuk, amelyet maga Jézus Krisztus is végzett, amely az összegyűjtés szolgálata. Mind ezt pedig a Szentlélek erejével és vezetésével végezhetik tovább.

Ebből az összefüggésből válik érthetővé, hogy mennybemenetel és pünkösdi

kettős ünnepe miért éppen húsvéthoz tartozik szervesen az egyházi ünnepkörök lassú formálódása során. Húsvétal köszönt be az az új kezdet, melynek nyomán a Feltámadott felvittele (azaz megdicsőült uralkodása) és a Lélek kitöltése határozza meg a világ életében bekövetkező új üdvörténeti korszakot. Amikor az idő és a keresztény generációk múltával az eszkatologikus végesemények felfokozott várása – ma már mondhatjuk: szükségszerűen – alábbhagyott, az üdvörténet drámáját leképező egyházi esztendőben mindez szimbolikus formában is rögzült. A 2. század végén a pentekoszté olyan ötvennapos időszakot jelent, amelyben a húsvéti misztérium feletti öröm éppen a végén, a felvitetés és lélekárasztás ünnepével éri el csúcspontját. Maga a „hetek nyolcada”, azaz a hétszer hét nap az ötvenedik nappal betetőzve – az ószövetségi hetek aratási hálaadó ünnepének a mintájára – a hetes szent szám fokozása, ugyanakkor egyetlen nagy „húsvéti napot” ölel egybe.

Mennybemenetel és pünkösdi ünnepe csupán a 4. században vált el egymástól. Mennybemenetel a bibliai beszámoló szerint a húsvétot követő negyvenedik napra került az egyházi naptárban – bizonyítja ezt Aranyoszájú Szent János mennybemenetel ünnepéről elmondott prédikációja 386-ból –, míg a pünkösdi az 5. század végére a Szentlélek eljövetele

önállósult ünnepévé alakult át, s így lett Krisztus-ünnepből tisztán Szentlélek-ünnepé (kivételez az alól Palesztina és Szíria, ahol továbbra is a mennybemenetel napjaként is ünnepelték). Ez a húsvétól való tartalmi távolodás folytatódott a 7. században, amikor pünkösdi – húsvéthoz hasonlóan – nyolcnapos, önálló ünnepévé vált. Több tradícióban ezután lett bevett keresztelési ünnepé is, másutt a húsvéti gyertyaszentelés, valamint a tej- és mézszentelés napjává, az ikonográfiában pedig ugyanekkor tűnt fel a Lélek galambként való ábrázolása.

Mennybemenetel szintén nyolcnapos ünnepévé önállósult valamikor a 11. század folyamán. A középkorban ezt a nyolc napra bővített és vigíliával kiegészített rendet követte a kereszténység, majd – a többi ünnephez hasonlóan – elkezdődött időtartambeli rövidülésük: előbb három napra, majd kettőre. Amennyiben pünkösdi ma újra a húsvéti ünnepkör összefüggésébe helyezük, az ünnepet a húsvétot követő hetedik vasárnapra kell(ene) elhelyeznünk.

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

Részlet a szerzőnek a *Teljesjedetek be Szentlélekkel! – Áldozócsütörtök és pünkösdi az evangélikus közösségekben* című, május 24-én a Deák téri gyülekezet tanácstermében megrendezett tudományos konferencián elhangzott előadásából.

Teljesedjete be Szentlélekkel!

Tudományos tanácskozás a Deák téren

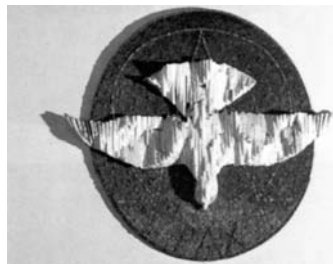
► **Hiába az ELTE Folklore Tanszéke, valamint az evangélikus vallási néprajzi munkacsoport felhívása, úgy tűnik, sem a lelkészek, sem a teológusok, sem a néprajzkutatók vagy mások nem kívántak beteljesedni a Szentlélekkel.**

A konfirmációról szóló tavalyi konferencia után a munkacsoport tagjai az idén *Mennybemenetel és pünkösd az evangélikus közösségekben* alcímmel rendeztek újabb tanácskozást május 24-én. Már a szervezés is nehézségekbe ütközött, hiszen a felkért előadók sorra mondták vissza a meghívást, így a tervezett kétnapos helyett ezúttal csak egy napos lett a konferencia. Így utólag nézve talán jobb is. A posta ördöge is munkálkodott a meghívók szétküldésénél, ám mindezek ellenére Gáncs Péter püspök üdvözlő szavai után gazdagabbak lettünk néhány remek előadással, néhány igen jó és termékeny vitával – mind a teológiai részben, mind később a néprajziban is.

A szervezés alatt rá kellett döbbenem arra is, hogy nem ismerjük lelkészeink, egyetemi tanáraink tudományos munkáját. Szinte még azok sem, akik egymás közvetlen környezetében dolgoznak. Éppen ezért az egyháztörténeti áttekintés okozta a legnagyobb gondot, ám úgy érzem, hogy *Korányi András* személyében a megfelelő teológusra találtunk. Előadásában éppen azokat a kérdéseket ragadta meg, amelyek a konferencia megszervezésére ösztökéltek: az-az a mennybemenetel és a pünkösd mai értelmezése, avagy mit kezd a 21. század embere e két ünneppel? Vajon érzi-e a Szentlélek erejét? Az intézményesült

egyház azt a szerepet tölti-e be, amelyre megalakult, amelyre hivatott? (A szerző előadásából részleteket olvashatunk lapunk 8. oldalán. – A szerk.)

Iffy. Hafenscher Károly már tavaly is elfogadta a konferenciára való felkérésünket, így ez alkalommal is természetes volt, hogy foglalkozunk liturgiai kérdésekkel. *Finta Gergely* referátumát hallgattva éreztük azt, hogy talán mégiscsak bűn megszabni az előadások terjedelmét, hiszen pünkösdieink részleteit szívesen hallgattuk volna hosszabban is. *Voigt Vilmos* összehasonlító vallástörténeti szempontból beszélt a pünkösd-ről, mintegy átmenetet képezve az egyháztörténet és a vallási néprajz között.

Szentlélek-ábrázolás a budavári templomban

Bár néha úgy gondoljuk, hogy a pünkösd kapcsán már mindent szokást leírtak és bemutatnak többszörösen is – például a májusfa állítását és kitáncoltatását, a pünkösd király vagy királyné választását –, a délutáni folyamán kiderült, hogy akad még tennivalónk bőven. A német-ség köréből származó adataink szórva-nyosak, a vendek még csak említésre sem kerülnek, a felvidéki és vajdasági magyar evangélikusság szokásairól sem olvashatunk a néprajzi leírásokban. *Tátrai Zsuzsanna, Krupa András, Lakatos-Bakó Me-*

linda, Baksa Brigitta vagy *Tabajdi Zsuzsanna* előadásaiból mégis rengeteg adatot ismertünk meg a magyar, szász és szlovák közösség életéből, amelyek útmutatást adnak a további kutatásokhoz. A konferencia méltó zárásáról pedig a teológusok gondoskodtak *Finta Gergely* vezetésével, akik néhány pünkösd dalt adtak elő.

A fentiek alapján azt gondolhatják kedves olvasóink, hogy a konferencia sikeres volt. Az előadások szempontjából igennel is kell felelnem, ha egy szűk szakmai tanácskozást kívántunk volna tartani. Ám mi lelkészekhez, diákokhoz, tanárokhoz, kutatókhoz, hívekhez és nem hívőkhöz egyaránt szeretnénk volna szólni. Ezt a célunkat nem teljesítettük. A távol maradt hallgatóság egy része arra hivatkozott, hogy az egyik levezető elnöknek *Donáth Lászlót* kértük fel (a lelkész, nem pedig a politikust!). Úgy gondolom, hogy azok a lelkészek és teológiai tanárok, akik jelen voltak, egy termékeny és előremutató vitában vehettek részt, éppen a levezető elnök teológiai tudásának köszönhetően. Ugyanakkor tavalyi konferenciánkon sem képviselték magukat a lelkészek és teológusok olyan számban, ahogy elvártuk volna, sőt a néprajzi előadások alatt akkor is alig akadt egyházi képviselő.

Ezért úgy érzem, hogy mindazok, akik kifogásokat kerestek, egy tanszék és két kutatócsoport munkáját vették semmibe, meg sem kísérelve megadni – helyesebben visszaadni – a tudományak és a kultúrának a méltóságát. Éppen annak a tudományak, a néprajznak, amelynek egyetemi oktatásáért és műveléséért a konferencia másnapján *Voigt Vilmos* Lukács György-díjat kapott.

■ VERES EMESE-GYÖNGYVÉR

HETI ÚTRAVALÓ

Nem hatalommal és nem erőszakkal, hanem az én lelkemmel! – mondja a Seregek Ura. (Zak 4,6)

Pünkösd hetében az Útmutató reggeli és heti igéi a megígért Szentlélek kitöltéséről adnak hírt Jeruzsálemből, Júdeából, Samáriából s a pogány vidékekről. Az egyház születésnapján „az Úr Lelke betölti a földkerekséget, halleluja, igéjével megvilágosít mindeneket, semmi sincs rejtve előtte, halleluja!” (Bölcs 1,7; LK) „Ezen a napon kezdődött el Krisztus országa az apostolok révén, s lett nyilvánvalóvá az evangéliomban mind az egész világnak.” (*Luther*) Jézusnak a halála előtt elmondott szavai – „A Pártfogó pedig, a Szentlélek, akit az én nevemben küld az Atya, ő tanít majd meg titeket mindenre...” (Jn 14,26) – az Úr feltámadása után ötven nappal teljesedtek be: amikor eljött pünkösd napja, „mindnyájan megteltek Szentlélekkel”, s „az utolsó napokban, így szól az Isten, kitöltök Lelkemből minden halandóra” (ApCsel 2,4.17)! Az ő újjászületett gyermekei azóta vallják, hogy nem tudnának saját eszükkel s erejükkel Jézus Krisztusban sem hinni, sem öhozzá eljutni, de a bennük élő Szentlélek által – Simon Péterrel együtt – boldogan felelik Uruk kérdésére: „Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.” (Mt 16,16) És örömmel zengik a teremtető Úr dicséretét: „Istenünk, ha kiárasztod Lelkedet, élet támad, halleluja! Új teremtés jön létre, megújul a földkerekség, halleluja!” (Zsolt 104,30; LK) Különbségek ugyan vannak a kegyelmi ajándékok között, a szolgálatokban és az isteni erő megnyilvánulásaiban is, de a Szent-háromság egy Isten mindhárom személye ugyanaz! Pál intelme ma is időszerű: „A Lélek megnyilvánulása pedig mindenkinek azért adatik, hogy használjon vele.” (IKor 12,7) Isten meghallgatta a jeruzsálemi gyülekezet egy szívvel és egy lélekkel mondott imádságát: „Amint könyörögtök, megrendült az a hely, ahol együtt voltok, megteltek mindnyájan Szentlélekkel, és bátran hirdettek az Isten igéjét.” (ApCsel 4,31) Samáriában hittek Fülöpnek: az Isten országáról és a Jézus Krisztus nevével szóló evangéliumot hirdette a sokaságnak, azok pedig megkeresztelkedtek. Péter és János is eljött; imádkoztak a samáriaiakért, majd „rájuk tették a kezüket, és részesültek a Szentlélek ajándékában” (ApCsel 8,17). Péter apostol erről számolt be: Cézaráában „a pogányoknak is megadta Isten a megtérést az életre”, hiszen amikor ott „elkezdem beszélni, leszáll rájuk a Szentlélek, ahogyan ránk is leszáll kezdetben” (ApCsel 11,18.15). Barnabás magával vitte Pált, és igen nagy sokaságot tanítottak. „A tanítványokat pedig Antiókiában nevezték először keresztényeknek” (ApCsel 11,26), azaz Krisztus-követőknek. Pál – a pogányok apostola – Korinthusban előbb a zsinagógában tett bizonyosságot a zsidók előtt, de ők ellene szegültek. Ezért elhatározta: „Mostantól fogva a pogányokhoz megyek.” Az Úr szava mai követő-ihéz is szól: „Ne félj, hanem szólj, és ne hallgass: mert én veled vagyok...” (ApCsel 18,6.9.10) Ez a mi küldetésünk, hiszen „mennyi pogány vár még a hívó szóra” (Efé 2,45.3)!

■ GARAI ANDRÁS

Jöjj, teremtő Szentlélek!

Születésnapra várunk. A keresztény egyház születésnapjára. Mindannyian számtalanszor vártunk már születésnapra. Szeretjük az ünnep kivételes hangulatát, a meglepetést, az ajándékozás titokzatosságát, és kívánjuk, hogy újra és újra átélhessük.

Amikor olyan személyes ajándékot készí-tünk, amelyben benne van „szívünk-lelkünk”, felfokozott lelkesedés hat át minket. Azon a születésnapon, amelyet most várunk, hiányoz-nak anyagi világunk gyönyörködőitől kellei. A tiszta Lélek ajándékait kapjuk. A teremtés,

megváltásért, az első keresztény pünkösdért és az örök hűségért, amely nélkül a reménytelen-ség sötét ereje már rég felemészített volna em-berséget és emberiséget. Vajon kihez fordul-hatnánk rajtat kívül, ha megfáradunk, és meg vagyunk terhelve? Ki lenne velünk, ha nem te, amikor már nem foghatjuk szülein-k kezét, és a földi atyák távozásával csak a szo-morú árvaság emésztí lelkünket? „...veletek vagyok...” – kezdődik az örök hűség monda-ta (Mt 28,20).

A második virágodat, Uram, azért az imá-ért kérjük, amelyet nekünk ajándékoztál, és amelynek teremtő erejét talán soha nem érthet-jük meg teljesen földi létünk ideje alatt. A hoz-zád fordulás lehetőségével megmutattad szá-munkra kétfajta létminőségünk összetartozá-sát. Tudjuk, csak feléd fordulva nyithatjuk meg szívünket embertársaink előtt. A veled való kö-zösség egyben velük való közösséget jelent. Asztalod körül összegyűlve csak úgy kerülhe-tünk közelebb egymáshoz, ha a középpont felé törekszünk. Pedig mi mennyire szeretnénk egyik társunkhoz közelebb húzódní, a másiktól pedig eltávolodni! Ilyen a természetünk, hiszen tudod. „A második pedig hasonlatos ehhez...” – mondtad (Mk 12,31; Károli-fordítás). Jó lenne, ha mindannyian tudnánk, hogy ez a mon-dat a hit és az erkölcs teljes egységét fejezi ki. A „Mit remélhetek?” és a „Mit kell tennem?” kér-dése csak együtt válaszolható meg.

Engedd meg, hogy végül harmadik virágo-dért folyamodjunk, amelyet a teológiai erények – a hit, a remény és a szeretet – hármasságá-nak ismeretért kérünk. Te tudod, Uram, hogy mennyire szeretjük az emberiséget, csak a körü-löttünk élőket viseljük el nehezen. A szenvedés értelmét is elfogadjuk, csak a sajátunkat nem értjük. Megbékélünk a halállal is, csak a saját elmúlásunkra ne kelljen gondolnunk. Gyönyör-ű „eszményként” hirdetjük a hitet, de vajon megértjük-e egyszer üzeneted igaz tartalmát: a te hited tartott meg téged. Hálát adunk, hogy apostolod által még egyszer megmutattad, hogy a hit és a remény hozzád vezet, sokszor rögös és hosszú úttal egyedül a szeretet rövidít-heti le. Albert Schweitzer gondolatát idézve: „A szeretet közösségébe tartozók létezése belső összefüggésben van egymással...” – azaz veled és embertársainkkal.

Rövid együttlétünk végéhez közeledve ké-rünk téged, akitől létét nyeri minden létező, hogy anyaszentegyházunk születésnapján a töl-led kapott igaz ismeret virágaival szentelhes-sük meg az ünnepet. Szeretnénk mi is igazi hívek lenni, híven, azaz híven szolgálni és megérde-melni a te örök hűségedet.

Jöjj, teremtő Szentlélek!

■ DR. GUÓTH EMIL

Megjelentek az Evangélikus énekeskönyv új kiadásai

Másfél éves előkészítő munkálatok után jelentek meg 2006 májusában *Evangélikus énekeskönyvünk* újabb kiadásai. Reméljük, az énekeskönyvet „használó” nemigen vesznek észre semmiféle jelentősebb különbséget a korábbi kiadásokkal összevetve, mégis szükségesnek érezzük, hogy fel-hívjuk a figyelmet néhány változásra.

Az énekeskönyv első kiadása (1982) óta lényegében azokat a nyomdai filmeket használtuk a sokszorosításhoz, amelyek a hosszú szerkesztési folyamat során '82-ben elkészültek. Az elmúlt huszonöt évben – 214 ezer példány elkészítése után – ezek a filmek bizony veszítettek élesség-ükből, egyre gyengébb minőségűek let-tek, egyre kevésbé használhatók. Elsősor-ban ez tette szükségessé, hogy új filmek álljanak a rendelkezésünkre.

Huszonöt évvel ezelőtt még a fénysze-dés volt az általános, azóta azonban a számítástechnika fejlődésének köszön-hetően a nyomdai előkészítés munkafolyamata teljesen megváltozott. Így az énekeskönyv anyagát – mind a szövegeket, mind a kottákat – digitalizálnunk kel-lett, azaz gyakorlatilag újra kellett kezde-ni a munkafolyamatot a „kész kézirat” el-készültétől. Az új és egységesebb filmeknek köszönhetően a szöveg- és a kottakép tisztább lett, mint a korábbi kiadások ese-tében, és lehetővé vált, hogy a későbbiek-ben digitális formában is kiadjuk énekes-könyvünket.

Az énekeskönyv közösségi használa-tából adódóan figyelniünk kellett arra, hogy a korábbi és az új kiadások között lehetőleg semmilyen zavaró eltérés ne legyen. Például a 254. énekünk ugyan-azon az oldalon legyen, mint a korábbi kiadásokban, vagy ha a lelkész így szól: „Mondjuk el együtt a 734. oldalon talál-ható, megújulásért könyörgő imádsá-gunkat” – akkor mindenki ugyanott ta-lálja meg ezt a könyörgést. Csak néhány énekvers, illetve imádság esetében ford-ult elő, hogy a korábbi kiadásokban a következő oldalra „átcsúszó” szövegso-rok befértek még a „kezdő” oldalra, de ügyeltünk arra, hogy még egy oldalon

belül „utolérjük” („utolkéssük”) magun-kat. Így semmilyen gondot nem okoz majd a korábbi és az újabb kiadások együttes használata.

A szembetűnő változások közé tarto-zik, hogy a szöveg-, illetve dallamszer-zők nevét visszaírtuk eredeti „formájuk-ra”, tehát például *Runeberg János Lajost* az új kiadású énekeskönyvünkben *Johan Ludvig Runeberg*ként tisztelhetjük. Ezt az átírást természetesen olyan személyek esetében nem érvényesítettük, akiknek a neve a magyar nyelvterületen már ma-gyarosított formában is elterjedt (például *Luther Márton* esetében).

Szomorú kötelességünk volt, hogy az 1982 óta elhunyt szerzőink adatait is pon-tosítsuk. E helyen is érdemes megemlé-kezni róluk, legalábbis a magyarokról: *Dóka Zoltán* (1929–2000), *Fasang Árpád* (1912–2001), *Gárdonyi Zoltán* (1906–1986), *Rezessy László* (1912–1997), *Scholz László* (1911–2005), *Siklós József* (1920–1983), *Szedő Dénes* (1902–1983), *Túrmezei Erzsébet* (1912–2000), *Weöres Sándor* (1913–1989).

Mint minden új kiadás esetében – ha a technológia lehetővé teszi –, ez alkalom-mal is kiküszöböltük a korábbi kiadások-ban előforduló sajtóhibákat (nagyon kevés volt belőlük). Továbbá mivel huszonöt év alatt a magyar helyesírás szabályai is vál-toztak, ezeket is igyekeztünk érvényesíteni a szövegben, elsősorban az imádságos részben. A javítások, illetve módosítások főként az írásjelek alkalmazásában, a rövid és hosszú magánhangzóbetűk használatá-ban, illetve a Szentháromság személyeire vonatkozó névmások kezdőbetűinek kö-vetkezőes írásmódjában érhetőek tetten. Fontos szempontunk volt, hogy a szöveg-eken a lehető legkevesebb változtatást hajtsuk végre, így indokolható esetben meg is kötöttük a szükséges kompro-misszumot. Itt kell megjegyeznem, hogy tudatosan nem vettünk figyelembe sem teológiai, sem az egyház történelmi helye-zetének megváltozásából adódó szem-pontokat az esetleges szövegkorrekciók esetében. Úgy véltük, ezen szempontok fi-gyelembevétele gyakorlatilag egy új éne-

keskönyv szerkesztését és kiadását tenné szükségessé, ami csak többéves gondos előkészítő munka után válhat esedékes-sé.

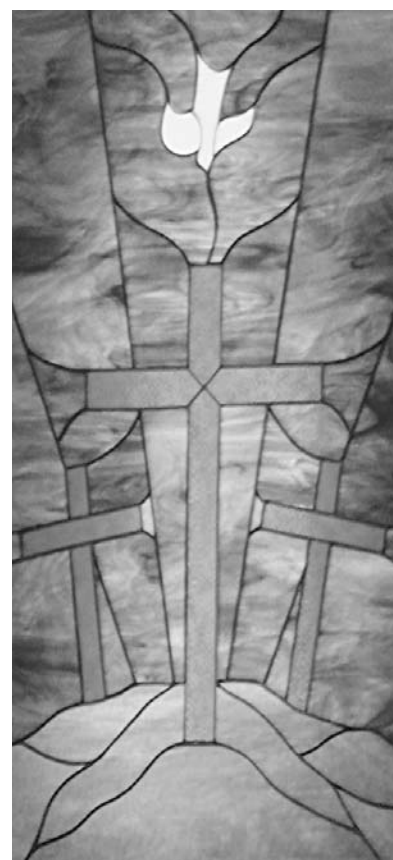
Minden kiadó rettegett félelme az, hogy az elkészült könyvből azonnal szembekö-zön egy-egy hiba. Bár ez eddig még nem fordult elő, kétségünk sincs afelől, hogy egyszer majd eljön a keserű felismerés pil-lanata is. Hibátlan, tökéletes könyv még nem készült, de javítani mindig lehet. A leggondosabb szöveggondozói munka el-lenére is előfordulhat, hogy egy-egy hiba megmaradt a korábbi kiadásokban meglé-vők közül, sőt az is, hogy a javítások mel-lett becsúszott egy-egy új hiba is. Így ezen a helyen is kérjük a könyv használóinak a megértését, illetve a segítségét: ha az éne-keskönyv használata során hibákat vesz-nek észre, küldjék el őket a kiadó címére (Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.).

Mint majdnem minden korábbi ki-adás esetén, új ajánlást olvashatunk az énekeskönyv elején; ezúttal *Ittész János* elnök-püspök tollából. A *Himnusz* és a *Szózat* kissé hátrébb került: a mutatók után, a tartalomjegyzék előtt találhatók meg. A könyv végén lévő tartalomjegy-zéket kiegészítettük az énekeskönyv egyes részei előtt olvasható részletes mutatókkal, így teljes, együtt látható tar-talomjegyzék segíti a tájékozódást.

Örömteli kötelességem, hogy e he-lyütt is köszönetet mondjak azoknak, akik az új kiadás létrejöttében a kiadó se-gítségére voltak: *Álmos János*nak (Kotta-mester Bt.) a kották újraszédéséért, *Győri Virág* szöveggondozónak, *Székács Judit*-nak, aki a szövegeket digitalizálta és első körben javította, illetve *Trajtler Gábornak*, aki az újraszédett kottákat és az ének-szövegeket is ellenőrizte.

Már az új kiadás nyomdába adása után fogalmazódott meg – több helyről is – az az igény, hogy (a német énekeskönyv pé-ldáját követve) az *Evangélikus énekeskönyv* is közölje az *Ágostai hitvallás* egyes cikkeit. A későbbi, vélhetően két-három év múlva esedékes újabb kiadások esetében már ezt az igényt is ki tudjuk elégíteni.

■ KENDEH K. PÉTER

az alkotás, az együttérzés, az odafigyelés és el-sősorban az alázat lelkét. Pilinszky János sza-vai szerint az alázat az igazi tudás és az igaz megismerés kapuja. Minden nemes cselekedet előfeltétele.

Lépjünk be most közösen ezen a kapun, és próbáljunk elkérni az igaz ismeret végtelen me-zéjéről néhány virágot, majd helyezzük jelképes csokrunkat a pünkösd oltárra, közös aszta-lunkra! Kérjük, hogy üres, fajsúlytalan, filléres emberi gondolatok helyett a létezés erejével át-itattott, egyszerű, tiszta felismerésekre jussunk.

Istenünk! Mi lehet első gondolatunk, ame-lyért az első ünnepi virágot elkérhetjük tőled, a végtelen mező Urától? – A hálaadás. Hála-adás az ígéretért, a születésért, a tanításért, a

Slovenská príloha

Stranu zostavil:
ATTILA SPIŠÁK

Matka

Vieš,
kto sa triasol nad tebou,
aby si ti neskrivil ani vlas
a nedal ťa zlým vetrom odvíjať?

Vieš,
kto ťa dvíhal
po prých pádoch,
pripápal krídla,
kládol do ťodky,
podával veslá?

Vieš,
kto sa trasie o teba
o tvoje krídla o tvoj pancier
a do diaľky obrovský dáždnik
modlitieb vystiera
nad tebou?

Z Božích rúk prijala ťa.
Nezabudni na ňu.
Nie, nikdy nezabudni,
Žehnajúc nežnou dlanou.
Vedz, kto ti život dal.

TOMÁŠ GÁLL

Kázeň na Svätodušné sviatky

Slovo Božie čítame z Listu apoštola Pavla Galatským, 5. kapitola, verše 22-23. „Ale ovocie Ducha je: láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, nežnosť, dobrotivosť, vernosť, krotkosť, zdržanlivosť.“

Milé sestry a bratia!

Jeden Čínan prišiel do Anglicka a po prvý raz v živote videl futbalový zápas. Svojmu priateľovi napísal: Angličania majú smiešnu hru. Z bravčovej kože si usijú vak, naplnia ho vzduchom, takže vznikne z toho guľa, veľká ako ľudská hlava. Potom tú guľu poháňajú po zemi nohami. Niektorí kopú do nej rýchlo, iní pomaly. Tí, ktorí nemôžu kopnúť do tej guľe, kopú druhým hráčom do nôh. Kto je takto kopnutý, ten sa snaží zvaliť na zem, toho, kto ho kopol. Cez celú hru pobežuje po hracej ploche jeden človek a na pískalke píska krátke melódie. Priaznivci futbalu by sa pri takomto opise ich obľúbenej hry asi chytali od hrôzy za hlavu. Lebo ten človek videl na futbalovej hre zopár vonkajších vecí, ale vôbec nepochopil jej zmysel. Vysmieval sa z toho, čo nerozumel, čo nepochopil.

To sa neraz deje aj pri vážnejších veciach ako je futbal či iná hra. Neraz sa takto pristupuje aj k náboženstvu, aj ku kresťanskému náboženstvu. Ľudia, ktorí sú voči viere v Pána Boha naladení kriticky alebo nepriateľsky, si neraz všimajú len niekoľko vonkajších vecí, ktoré ich veľmi neoslovujú, alebo celé ich poznanie o náboženstve pochádza z detstva, keď sa do ich zorného poľa dostalo niekoľko, pravdepodobne deformovaných, informácií o náboženstve, alebo svoje informácie čerpajú z nie celkom serióznej literatúry, alebo z celého fenoménu náboženstva vyberú niekoľko negatívnych vecí, a to im stačí na to, aby vyhlásili, že s takým náboženstvom nechcú mať nič spoločného. Takto si – možno celkom podvedome – vyrobili karikatúru náboženstva, a túto kritizujú ako náboženstvo. Lenže to nie je kritika toho, čo je v náboženstve podstatné, ale kritika karikatúry náboženstva, ktorá sa skutočnej viery v Pána Boha nijako nedotýka. Ide teda o veľké nedorozumenie. Dá sa v tejto veci dačo robiť? O tom by sme chceli uvažovať v dnešnej kázni.

Pri hľadaní riešenia problému, ktorý sme načrtli v úvode, sa treba obrátiť na dve adresy. Na jednej strane na tých, ktorí majú skreslené, deformované, nesprávne predstavy o kresťanstve a kritizujú nie kresťanstvo, ale tieto prevrátené predstavy, na druhej strane na nás samých, ktorí sa pokladáme za kresťanov. Lebo vo veci, o ktorej hovoríme, sú chyby, a to veľmi závažné, na oboch stranách.

S ľuďmi, ktorí kritizujú a odsudzujú kresťanstvo, sa dostávame do rozhovorov, niekedy pokojných, niekedy vášnivejších. V rozhovore by sme sa mali usilovať zistiť, aký obraz o kresťanstve má ten kritizujúci človek, alebo by sme ho mali rovno poprosiť, aby nám načrtnol, ako on vidí kresťanstvo, vieru v Pána Boha, ktorú kritizuje. Keď zbadáme, že tento obraz nezodpovedá tomu, čo skutočné kresťanstvo je, mali by sme ho na to upozorniť, mali by sme mu odporučiť, aby si našiel skutočne reprezentatívnu literatúru o kresťanstve a preštudoval si ju, aby sa tak dopracoval k poznaniu skutočnej podstaty, pravdy kresťanstva. Keď poukáže na chyby a nedostatky v praktickom živote kresťanov, budeme mu v tom zrejme musieť dať za pravdu, pretože my kresťania v praktickom živote neraz veľmi

máličko reprezentujeme Toho, v koho veríme. Ale okrem toho by sme takému človeku mali odporučiť, aby sa – hoci len z literatúry – zoznámil so skutočne kresťanskými osobnosťami z minulosti a prítomnosti, pretože, vďaka Pánu Bohu, existovali a existujú aj takí ľudia, zo života ktorých sa dá vyčítať, čo kresťanstvo je, ako kresťanská viera formuje človeka, akú osobnosť z neho buduje. Až po získaní takýchto pravdivých informácií sa môže začať hodnotenie. Bez pravdivých a bohatých informácií je to prázdne hovorenie.

Veľmi vážne slová musíme povedať na svoju vlastnú adresu, do svojich vlastných radov. Mnohí ľudia nemajú času alebo nemajú záujem oboznamovať sa s kresťanstvom z kníh a časopisov. Zdrojom ich poznania sú kresťania, s ktorými sa každý deň stretávajú, postoje kresťanov, o ktorých sa dozvedia v médiách. Tu si musíme položiť veľmi vážnu otázku: Aký obraz kresťanstva poskytujeme svojmu okoliu našim každodenným životom v rodine, na pracovisku, v ostatných situáciách? Či nie sme my sami, čo sa pokladáme za kresťanov, príčinou toho, že vzniká toľko negatívnych hodnotení kresťanstva? A že sa to pre nejedného človeka stáva prekážkou na jeho ceste k Ježišovi Kristovi? Cítíme, aká veľká je v tejto veci naša zodpovednosť? Čo ak nám Sudca pri poslednom hodnotení povie: Ty si sa svojím nekresťanským životom stal prekážkou pre toho a toho človeka a zabránil si mu dostať sa k zdroju pravdy, pomoci, záchrany. Keď si uvedomíme celú závažnosť problému, o ktorom hovoríme, mali by sme pochopiť, že v živote každého, kto sa pokladá za kresťana a kto sa predstavuje svetlu ako kresťan, by mala nastať radikálne premeny, radikálna obnova celého života.

Íde o takú závažnú vec, že sami zo svojich síl na jej uskutočnenie nestačíme. Ak obnova nášho života má byť skutočná a má byť trvalá, musíme mať pomoc zhora, pomoc, ktorá pochádza spoza hraníc našich obmedzených síl a možností. Práve o tom hovoria dnešné svätodušné slávnosti, posolstvo prvého i druhého sviatku Zoslania Ducha Svätého. Pán Boh, ktorý nás pozná, nechce nás nechať v našej obmedzenosti a slabosti, ale poslať aj nám svoju pomoc z výsosti. Duch Svätý chce z nás stvoriť nových ľudí, ktorí by už neboli pohoršlivou karikatúrou kresťanov, ale ktorí by boli skutočnými kresťanskými osobnosťami.

Duch Svätý ponúka svetlo a silu každému veriacemu, aby sa stal v plnom zmysle kresťanskou osobnosťou, nech sa nachádza v akomkoľvek postavení. Z Listu Galatským sme prečítali odsek, ktorý hovorí o ovoci Ducha. „Ovocie Ducha je: láska, radosť, pokoj, zhovievavosť, nežnosť, dobrotivosť, vernosť, krotkosť, zdržanlivosť.“ Dielom Svätého Ducha je plná, zrelá kresťanská osobnosť, charakterizovaná láskou, radosťou, pokojom, zhovievavosťou, nežnosťou, dobrotivosťou, vernosťou, krotkosťou, zdržanlivosťou. O každom z týchto slov by bolo treba povedať osobitnú kázeň. O každom z týchto slov môže a má každý z nás aj samostatne rozmýšľať a v Biblii hľadať odpoveď na otázku, čo je ich skutočnou náplňou. Každé z týchto slov má sa stať obsahom kritickej

otázky o nás samých: Ako je to v mojom živote s tou láskou, radosťou, pokojom a ostatnými znakmi kresťanského života? Každé z týchto slov sa má stať programom nášho osobného duchovného rastu.

Každé z týchto slov sa má stať predmetom modlitby. Napríklad: Všemohúci Bože, veľmi túžim po tom, aby som vo všetkých svojich životných prejavoch bol určovaný, usmerňovaný, ovládaný čistou, tvorivou, pomáhajúcou, aktívnou láskou. Ale ty poznáš moje srdce a vieš, ako silno sa proti tomu staviam moje sebecstvo. V jednej chvíli s radosťou prijímam program lásky. Ale v inej chvíli nadobúda vo mne prevahu môj egoizmus. Neviem si sám rady. Prosím o pomoc Ducha Svätého, aby on v mojom vedomí a podvedomí vykonal radikálnu zmenu tejto bezútešnej situácie. Prosím o pomoc Ducha Svätého, aby som sa v tomto vnútornom zápase predčasne nevzdal, ale aby som vytrval až do konca. Podobným spôsobom by sme sa mali modliť aj o ostatné veci, ktoré sú uvedené v tomto dôležitom zozname ovocia Ducha.

Všimnime si, čo je osobitným, špecifickým znakom takýchto modlitieb. V nich ide o to, aby v nás samých, v našom najhlbšom vnútri, nastala zásadná zmena, aby sme sa my sami stali inými ľuďmi, novými ľuďmi. V tom zmysle, ako to hovorí krásna veta z iného apoštolského listu: „Ak je niekto v Kristovi, je nově stvorený. Staré veci sa pominuli a hľa, nastali nové.“ Alebo iná veta z Listu Galatským: „Ani na obriezke ani na neobriezke nezáleží, ale na novom stvorení.“

V modlitbách a prosbách o takúto vnútornú premenu nám je nielen dovolené, ale priamo prikázané, aby sme boli neodbytní, dotieraví, neústupní. To sú modlitby, ktoré sú Pánu Bohu príjemné. Preto Pán Ježiš povedal: „Proste a dostanete; hľadajte a nájdete; klopte a bude vám otvorené. Lebo každý, kto prosí, dostane; a kto hľadá, nájde; a kto klope, tomu bude otvorené.“ Preto povedal: „Keď teda vy, hoci ste zlí, viete dať dobré dary svojim deťom, o čo skôr dá Otec nebeský Ducha Svätého tým, ktorí Ho prosia.“ Preto povedal podobstvo o človeku, ktorý ide o polnoco zobudiť svojho priateľa a búcha mu na dvere, kým mu nedá chleba, ktorý potrebuje. V tomto všetkom cítime naliehavú túžbu človeka, ktorý si uvedomuje všetky nenormálnosti svojho života a veľmi sa chce stať normálnym človekom podľa Božieho srdca, a preto tak neodbytné prosí o pomoc Ducha Svätého. V tomto zmysle by nás mali ovplyvniť tohtoročné svätodušné sviatky.

Keby nastala takáto zmena existencie u kresťanov v masovom meradle, veľmi by sa zmenilo hodnotenie kresťanstva zo strany nekresťanov. Možno by to nejedného človeka priviedlo od primitívnej kritiky typu toho futbalového ignoranta k objaveniu dôležitých, aj dnes aktuálnych hodnôt viery v Pána Boha. My nemôžeme ovplyvniť takúto zmenu v masových rozmeroch. Ale jedno môže urobiť každý z nás: Začať u seba s týmito zmenami a s naliehavými prosbami o pomoc Ducha Svätého. Ak vytrváme, určite budeme vypočutí. Amen.

■ – ASZ –

Správy o nás

Nasledujúce väčšie, aj slovenské, stretnutia:

- 1. júla Deň Slovákov v Maďarsku na Slovenskom-Komlóši, Slovenské služby Božie slovo Božie zvestuje Pavol Albert Kutyej ev. farár z Békéskéj Čaby
- 9-15. júla slovenský Biblický tábor pre deti na Šámšone, hlásiť sa treba na telefónne číslo: 06-20-42-65-104
- 19-23. júla, Veterná ružica – Szélrózsa, mládežnícky festival v Szolnoku, Slovenský večer s mnohými prevkapaniami
- 29-30. septembra, Dvojdňová medzinárodná konferencia Bacháta v Budapešti v Slovenskom cirkevnom zbore (na pamiatku 100 výročia úmrtia prvého slovenského biskupa Daniela Bacháta)

Literatúra:

- Na troch miestach v Maďarsku: v Békéskéj Čabe, na Šámšone, a v Budapešti v Slovenskom zbore sú malé

knižnice pre vás, kto máte záujem čítať po slovensky náboženskú literatúru

- Pravidelné slovenské nábožné noviny v Pešti Slovenskom cirkevnom zbore, v klube
- V Slovenskom zbore v Pešti sa 1. septembra otvára najväčšia tunajšia slovenská knižnica, kde nájdete hlavne náboženskú literatúru, len ako pozoruhodnosť: naša najstaršia kniha pochádza z roku 1562 (!)

Slovenská služba:

- keď niekto v Maďarsku hľadá slovenského farára, tak sa kľudne môže obrátiť na Slovenskú evanjelickú farsku službu, s pomocou Pána Boha Vás vyhľadáme
- naše adresy: Slovenská evanjelická farská služba, 1082 Budapešť, ulica Rákócziho 57/a. E-mail: slovenska.sluzba@lutheran.hu tel: 06-1-210-72-67

Božia cesta

Mlčky kráčam smaragdovým kobercom trávy. Navôkol siné more fialiek. A škovran spieva pieseň chvály. Len o krok ďalej studnička prelomila skaly. Mlčky kráčam. Pre fialky mám iba čizmu. Pre škovrana iba kameň, pre studničku iba vápno, nehasené. Kráčam bez slova: Odpusť!

A On milujúci, odpúšťa moju nedbalosť, zlovôľu, zlomyseľnosť. Nad hlavou mi krúži tisíckami škovranov, pod čizmami kvitne opojným bielym morom konvalíniek. A záplavou lásky prelamuje skalu hlboko k studničke srdca.

TOMÁŠ GÁLL

Vajdasági látogatás

FOTÓ: MENYES GYULA

A vajdasági Ágostai Hitvallású Evangélikus Keresztyén Egyház szuperintendensénél, Dolinszky Árpádnál (képünkön középen) tett látogatást Ittész János, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke (jobbra) Szabadkán május 23-án. Az egyházvezetőt a szomszédos testvéregyházzal való kapcsolatok ápolását célzó látogatásra elkísérte Lupták György, a szomszédos Bács-Kiskun Egyházmegye esperese, Zászkaliczky Pál, a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek) titkára, valamint Menyés Gyula püspöki titkár. Egyházunk elnök-püspöke többek között tájékoztatta vendéglátóját a konferenciával kapcsolatos kérdésekről.

■ M. GY.

Varadinum

Egyházak és civilek ünnepe Nagyváradon

▶ A nagyváradi történelmi egyházak, civil és politikai szervezetekkel karöltve, 1992 óta évente megszervezik a **Varadinum** elnevezésű egyhetes ünnepségsorozatot. A sorozat keretében a Nagyváradi Evangélikus-Lutheránus Egyházközség ünnepi istentiszteletet tartott május 17-én.

Az alkalom vendége volt a debreceni Monteverdi kórus, valamint a budapesti Luther Kiadó. A közelmúltban felújított templom padjai megteltek az istentiszteletre. A nagyszámú érdeklődő mellett a történelmi testvéregyházak képviselői, a város közéleti személyiségei és a civil szféra vezetői is részt vettek a rendezvényen.

Szívet melengető, lelket fel-emelő módon csendült fel *Monteverdi Cantate Domino canticum novum* című szerzeménye. A kórus – *Pazár István* és *Takács Ildikó* karnagyok vezetésével – mindenkit elbűvölt. Az egymás után elhangzó Monteverdi-, Schubert-, Liszt-, Kodály- és Halmos-művek valódi zenei élményt nyújtottak a hallgatóságoknak.

Ezután következő, Ézs 25,1–5 alapján tartott igehirdetésében e

sorok írója – a helybeli evangélikus lelkész, espereshelyettes – Romániának az Európai Unióhoz való közelgő csatlakozására gondolva hangsúlyozta: „A közelmúlt azt igazolta, hogy a megmaradásért folytatott küzdelmünkben csak magunkra és az Úristenre számíthatunk. Istennel azonban nekünk, erdélyi magyaroknak is van a szülőföldünkön jövőnk, életünk és reményiségünk. Isten nélkül senkinek sem lehet tartós boldogulása vagy megmaradása... Isten tartott meg minket eddig is a történelem zivatarában, és az Úristen fog ezután is minket – minden Krisztusban hívővel együtt – megtartani.” Szavait az evangélikus vallású *Gusztáv Adolf* svéd király biztatásával zárta: „Ne csüggedj el, kicsiny sereg,

szívedet ne rémítse meg sok ádáz ellenséged.”

Catalan Tünde, a gyülekezet kántora ezután *Bach G-dúr fúgóját* adta elő, majd az egyházi képviselők üdvözölték a jelenlevőket. A köszöntő szavak után ismét a kórus következett. A művek közül két kompozíciónak (Liszt: *Tavaszi*, illetve Kodály: *Síratóének*) Váradon ez volt az ösbemutatója. Nem kisebb lelkesedést keltett a hallgatóságban az a két hangulatos spirituálé, amellyel a kórus hangversenye zárult.

Az istentisztelet előtt és után *Kendeh K. Péter*, a Luther Kiadó igazgatója és *Csabay Árpád* helybeli segédlelkész a templom udvarán kialakított könyvesstandnál fogadta az érdeklődőket, akik éltek is a lehetőséggel, és szívesen lapozgattak, vásárolták a köteteket.

A maradandó lelki táplálék után a nőszövetség tagjai gasztronómiai finomságokkal fogadták a jelenlevőket: az ünnepség közös agapéval zárult a Nagyváradi Evangélikus-Lutheránus Óvodában.

■ MÁTYÁS ATTILA

Vannak férfiak

Férfimissziós találkozó először

▶ **Vannak férfiak a gyülekezetekben. Vannak férfiak, akik tesznek és tenni akarnak Isten ügyéért, a közösségükért és azért, hogy a férfiak is minél többen betöltsék hivatásukat, és örömmel szolgálják Istent. Ennek fontosságát felismerve május 28-án férfimissziós találkozót rendeztek a kispesti gyülekezetben.**

Nem túl sokan jöttek össze, de egy lelkes kis csapat – tizennyolc fő, javarészt vidékről – várta, hogy elkezdődjön az esemény. A közös énekés után *dr. Garádi Péter* budaörsi felügyelő bevezető imádságában kérte az Urat, hogy áldja meg, erősítse meg és állítsa a helyükre a férfiakat.

Ezután a helyi lelképásztor – e sorok írója – köszöntötte a jelenlevőket, s miután mindenki bemutatkozott, és mondott néhány jó gondolatot, megtartotta a férfimisszió bibliai alapjairól szóló előadását. Elmondta, hogy olyan férfiakra van szükség ebben a világban, akik elkötelezetten követik Jézus Krisztust, és az Ige mértéke vezetői öket a Lélek által. Akik egymást is támogatják

FOTÓ: BOTTÁ DÉNES

zott környezetbe, például új munkakörbe került férfiakat a változás feldolgozásában és helyük megtalálásában. Mint mondtotta, egy nemzetországi konferencián bemutatta a *Híd* magazinnak a férfiakal kapcsolatos számát, röviden lefordítva a cikkeket. Az újság tetszést aratott a résztvevők körében; pozitívumként értékelték,

hogy egy még csak most kezdődő misszióval kapcsolatban ilyen komoly előkészületek olvashatók ki az írásokból.

Az utolsó előadás a férfiszerepekről szólt. *Györi Péter Benjámin* szolnoki lelképásztor figyelmeztetett, hogy nem szabad kizárólagos módon foglalkozni a férfiakkal. Amikor az emberiség kérdéseiről van szó, akkor mindkét nem problémáiról beszélünk. A férfiakal kapcsolatos kérdések nem hanyagolhatók el, de nem szabad egymás ellen kijátszani a nőket, illetve a férfiakat érintő problémákat, és nem szabad egyoldalúan csak az egyikkel foglalkozni. A férfimisszió akkor jó, ha speciális szempontjaival kiegészíti a női missziót – fejtette ki a lelkész.

Az élénk beszélgetés után *Romfai János* kispesti gyülekezeti felügyelő szolgált áhítattal. Az igei gondolatok nyomán a maga példáján mutatta be a férfimisszió fontosságát. Az együtt lévő kis csapat végül elhatározta, hogy tagjai a jövőben is találkoznak egymással, és a gyülekezeti alkalmakon kapott indíttatást hasznosítják saját közösségükben, a fizikai és lelki szolgálatokban egyaránt.

■ SZÉLL BULCSÚ

Tengeren innen, tengeren túl

Magyar evangélikusok között Észak-Amerikában

▶ **Az észak-amerikai kontinens sokak szemében az álmok és beteljesülő vágyak hazája. Hogy a Kanadába és az Egyesült Államokba érkező bevándorlók mekkora hányadának hozza álmai megvalósulását az új hazában való letelepedés, arról nincs statisztika. Az azonban tudható, hogy magyarok is vannak közöttük. És persze vannak evangélikusok is...**

Annyi bizonyosnak tűnik, hogy Amerika a kemény küzdelem, az életért és az érvényesülésért folytatott harc hazája. Tehetség és szorgalom, jó kapcsolatok és rátermettség szükségesek a kiugró sikerhez. Am sok szegényebb országból érkező számára így is vonzóak ezek az országok. Napjainkban tizenkét milliányi, illegálisan az Államokban tartózkodó emigráns sorsáról kell dönteniük az ország vezetőinek.

Ebben a környezetben élnek hittestvéreink; főként két nagyvárosban, a kanadai Torontóban és az egyesült államokbeli Clevelandben – egyre fogyatkozó számban. Nehéz szívvel gondolunk arra, hogy 1957-ben még tizenhat magyar nyelvű evangélikus gyülekezet élt és szolgált a tengerentúlon, fél évszázad múltán azonban mindössze három van belőlük.

A torontói felügyelője, *dr. Mekis Éva* mindent elkövet azért, hogy a lutheri tradíció magyar nyelven közel nyolcvan év elmúltával is tovább éljen. A mintegy huszonöt főnyi, igen aktív gyülekezet kéthetente tartja istentiszteleteit a német ajkú evangélikusok belvárosi templomában. Ökumenikus elkötelezettségük városszerte ismert. A nyelvezet torontói magyar jórészt az angol nyelvű egyházak, ki-

sebb arányban a magyar katolikus, református és baptista gyülekezetek tagja. A velük való találkozást az őszinte és meghitt beszélgetés teszi felelhetővé.

Clevelandben még szembetűnőbb a magyarok jelenléte. Két magyar nyelvű evangélikus gyülekezet is szerveződött, amelyek közül a város nyugati részén élő ma is eleven – élén évtizedek óta szolgál hűségesen *Kemes László* felügyelő –, míg a keleti gyülekezet létszáma, istentiszteleti látogatottsága a tagok elköltözése miatt tizenöt-húsz főre apadt.

A nyugat-clevelandi egyházközség a közelmúltban ünnepelte fennállásának hetvenedik évfordulóját. Ebből az alkalmából

mekei egy-egy bibliai igével és lelkes éneklésükkel kívánták áldást az egybegyűltreke.

Amerikai hagyomány szerint az istentisztelet ebédrel folytatódott, amelynek előkészítésében tizenöt áldozatkész, idős aszszony testvér vett részt. A terített asztalokat több mint százhatvan magyar ülte körül. Jelen volt a város mindkét magyar római katolikus plébánosa, számos református hívő, többségükben azonban az evangélikusok alkották az asztalközösséget. Itt is az énekkar szolgált – *Gordos Judit* vezényletével –, magam pedig számolót tartottam evangélikus egyházunk és a magyarországi egyházak életéről.

Tamásy Zoltán és D. Szebik Imre

hívta meg a gyülekezet presbitériuma és két lelkésze, *Tamásy Zoltán* és *Tamásy Éva* e sorok íróját hitvesével együtt. Az ünnepi istentiszteleten elhangzott igehirdetésben 1Thessz 5,5–18 alapján az örvendező hálaadásra biztattam. A templomot teljesen megtöltő gyülekezet előtt *Judith Hósek* püspökhelyettes is prédikált – angol nyelven –, képviselve az ohioi egyházkerület vezetését és gyülekezeit. A gyülekezet énekkara az alkalomhoz méltó művekkel szolgált, *Szabik Imréné* pedig az igehirdetés üzenetét tette énekekkel még emlékezetesebbé. A gyülekezet gyer-

Böjtös László tiszteletbeli konvinkta evangélikus gyülekezetünk tagja, több templom tervezője beszámolt arról, hogy Ohio szövetségi államban 240 ezer magyar él. Számukra sokféle kulturális rendezvény biztosítja a magyar nyelv gyakorlását, de a legerőteljesebb örökség hordozó és magyarságápoló közösségek az egyes egyházak.

Áldja Isten tengerentúli evangélikus testvéreinket kettős szolgálataukban! Őrizzék az evangélium drága kincsét, és ápolják a magyar kultúra örökségét az összetartozás jegyében!

■ D. SZEBIK IMRE

Püspöki vizit az Ipoly mentén

▶ **Ipolyszakállós település az egykori Hont vármegye déli részén, a mai Szlovákia területén, közvetlenül a határ mellett fekszik. Maroknyi magyar evangélikus közösségénél tett látogatást május 21-én dr. Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke.**

A harmincnégy magyar anyanyelvű egyházközségi tagot számláló gyülekezet számára fontos volt, hogy a szlovák evangélikus egyház püspöke, *Ivan Osusky* mellett egy magyarországi püspök is részt vegyen az ízlésesen felújított templomért megtartott hálaadó ünnepen.

Az együttléten megtudtuk: havonta egyszer tartanak magyar nyelvű istentiszteletet Ipolyszakállósan; ezeken *Lajtos János* nagybörzsönyi lelkész hirdeti Isten igéjét. A másik három alkalom szlovák nyelven folyik a fiatal ipolysági lelkész, *Hana Ševčková* vezetésével. A nagybörzsönyi és az ipolyszakállós lutheránusok Trianon után először 2000-ben vették fel egymással hivatalosan a kapcsolatot. Ennek eredményeként látogatott el az ünnepi alkalomra, és szolgált lelkésze vezetésével a harmincfős nagybörzsönyi énekkar.

A két püspök igehirdetésének

és testvéri beszélgetésének fordításában *Szpisák Attila*, a budapesti Szlovák Ajkú Evangélikus Egyházközség lelkésze segített. Jelen volt az eseményen a Magyar Evangélikus Konferencia (Maek)

on, ne lankadjon kezéd!” – hangzott a biztatás a csekély számú, de aktív és lelkes magyar közösség számára.

A helyi gyülekezet és a környező falvak evangélikus fiatal-

HORVÁTH-HEGYI OLIVÉR FELVÉTELE

képviselőiben *Zászkaliczky Pál* nyugalmazott evangélikus lelkész is.

Fabiny Tamás Zof 3,16 alapján elmondta: ahogyan Áron és Húr tartotta Mózes kezeit a harcok alatt, úgy emelkedjen fel imádkozásra az ipolyszakállós gyülekezet tagjainak a keze is akkor, amikor hálat ad gyönyörűen felújított templomáért. „Ne félj, Si-

jai meghívást kaptak az ide, Szolnokon megrendezendő Szélrózsa evangélikus ifjúsági találkozóra.

Az istentiszteleten jelen volt a Duna Televízió forgatócsoportja is; az általuk készített felvételek az *Isten kezében* című műsorban lesznek láthatók június 10-én 12 óra 5 perctől.

■ – HORVÁTH-HEGYI –

Lezárult Bonyhádon a bicentenáriumi ünnepségsorozat

▶ A bonyhádi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnázium és Kollégium az idei tanévben ünnepelte az intézmény megalapításának kétszázadik évfordulóját. A bicentenáriumi rendezvénysorozat utolsó hetében számos program várta az érdeklődőket. A május 20-i záróesemény volt a legnagyobb szabású: az egész napos programon közel kétezer öregdiák vett részt.

Kedden Kondor Katalin újságíró és Bánffy György Kossuth-díjas színművész részvételével rendeztek fórumot *Magyarságtudat ma – Irodalom és média* címmel. Szerdán a jubileum alkalmából megjelent, az intézmény két pedagógusa által összeállított köteteket mutatták be (Nagy István: *Bicentenáriumi emlékkönyv*; Antoni Judit: *Lotz János útja*). Csütörtökön ünnepi hangversenyt adott a Magyar Rádió Gyermekkórusa, majd igazgatói állófogadás keretében köszöntötték azt a csaknem száz diákot, aki kiemelkedő teljesítményt nyújtott a tanév során, valamint szüleit és felkészítő tanáraikat. Pénteken a diákok *Mozgás – művészet* májálisán az udvari pikniket színpadi programok színesítették, este pedig ünnepi hangverseny és megemlékezés várta a tantestület egykori és mai tagjait.

A bicentenáriumi rendezvénysorozat záróünnepségén közreműködtek a Bonyhád Városi Zeneiskola növendékei, Dobos Katalin színművész, valamint Németh József operaénekes. D. dr. Harmati Béla nyugalmazott püspök beszédében kiemelte: a tudás hatalmat jelent, ám a bonyhádi gimnáziumban az oktatás mellett a nevelést is fontosnak tartják. Az erkölcsi értékek itt nem válnak múzeumi tárgykákká, hanem szóvá, cselekedetté nemesülnek.

Ónodi Szabolcs, a jubiláló intézmény igazgatója az iskola megalapítására emlékezve kifejtette: „A Sárszentlőrincen elültetett mag Bonyhádon fává cseperegett. Itt a diák megkapja azt a tudást, kitartást, munkaszeretetet, amely az életben szükséges.”

Az ünnepnapon a Bonyhádi Öregdiákok Szövetségének díját három érettségiző vehette át: *Lauffer Csilla*, *Lauffer Noémi* és *Szabó Hajnalka* (a biológia, a kémia és a környezetvédelem terén szerettek dicsőséget iskolájuknak). A harmincöt éve itt érettségizett *Heil Zoltán* két díjat is létrehozott a bicentenáriumi alkalmából: az egyiket a legjobb A osztályos tanuló nyerte el, a másikat pedig a sport- és tanulmányi eredményei alapján a legjobbnak

bizonyuló végzős. Az elsőként említett díj *Bittner Emesé* lett, aki sikeresen szerepelt matematikából országos és nemzetközi versenyeken, ezenkívül fizikából, német nyelvből, illetve történelemből tartott tudáspróbákon is eredményes volt; ő harmincöt ezer forintot kapott. A másik jutalmat *Baranya Lilla* érdemelte ki. Neki a díj létrehozója ötvenezer forintot nyújtott át. A gimnázium vezetősége által alapított Borbély József-díjat *Andorka Árpád* egyházmegyei felügyelő vehette át. A „Gyerekeinkért – iskolánkért – hazánkért” adománylevelet tizenegyen érdemelték ki: *Varga Zoltán*, *Schwarz Tibor*, *dr. Kolta László*, *Bertalan Sándor*, *Bertalan Tamás*, *dr. Pálos László*, *Dióssy János*, *Simon Im-*

Az emlékezés szobra

réné, *Potápi Árpád*, *dr. Mócsényi Mihály* és *Walter Henrik*né.

A bicentenáriumi alkalmából az érdeklődők gimnáziumi öregdiákok alkotárait is megtekinthették, emellett nagy sikere volt az iskolatörténeti és a szaktantárgyi tárlatoknak is. A záróünnepségen avatták fel az intézmény bejáratánál *Bertalan Sándor* és *Bertalan Tamás* alkotását, *Az emlékezés szobrát*.

■ MÁTÉ RÉKA

Soproni diákok sikerei latin nyelvből

▶ Olaszországi latinversenyen vett részt a soproni Berzsenyi Dániel Evangélikus Gimnázium (Líceum) két 11. évfolyamos diákja, *Bószé Györgyi* és *Locsmándi Dániel* május elején. A huszonhatodik alkalommal megrendezett, *Certamen Ciceronianum* Arginas elnevezésű nemzetközi megmérettetés helyszíne minden évben a Rómától délre fekvő *Arpino*, *Cicero* szülővárosa.

A tizenhat országból érkezett 507 diákot „Salvete!” üdvözlő feliratok fogadták a kisváros utcáin. A verseny Cicero-portréval díszített emblémája plakát és zászló formájában majd minden belvárosi házon megjelent.

A rendezvény házigazdája a nagy múltú arpinoi iskola, a Lyceum Tullianum. Idén a fiatalok Cicero 13. Philippicáját fordították anyanyelvükre, melynek mottója „Fortitudo et Sapientia” volt. Az ötórás erőpróba egy esszé elkészítése is hozzátartozott, melyben a tanulók bizonyíthatták, hogy megértették az ókori gondolkodó máig ható üzenetét. Amíg a Tullianumban gőzerővel folyt a dolgozatok javítása, a versenyzők és kísérőik a helyi és környékbeli nevezetességekkel ismerkedtek. A szervezők egy kellemes és tartalmas kirándulással

is meglepték a nagyszámú vendégsereget a bencés rend bölcsőjének számító Monte Cassinó-i apátságba.

Az ünnepélyes eredményhirdetésre zsűfóligáig megtelt a városka virágokkal és lobogókkal díszített tere. Megannyi tévéstáb – köztük a Duna Televízió – s valamennyi helyi újság tudósított a díjátadásról. A meghívott vendégek között volt Magyarországról *Szöcs Géza* költő, *Wrobel Péter* képzőművész és *Dante Marianacci*, a budapesti Olasz Kultúrintézet igazgatója. A tizenegy tagú magyar csapatból ugyan senki sem került be a név szerint kiemelt első tíz helyezett közé, de diákjaink az „ad maiora” jelszavát szívükbe vésvé örök emlékekkel hagyhatták el a nagy szónok – valamint *Caius Marius* és *Marcus Agrippa* – városát.

Mivel a versenyre való kijutás hosszas magyarországi válogatások eredménye volt, a diákokra jutalomként római tanulmányi kirándulás is várt. A hazautazásig hátralévő napokat városnézéssel és múzeumlátogatással töltötte a magyar delegáció. Egy-egy fárasztó nap után a Szent István Zarándokházban lettek pihentető szállásra.

A latin nyelv és az ókori kultúra iránt elkötelezett fiatalok életre szóló élményekkel gazdagodva térhettek vissza iskoláikba.

■ JAKABNÉ CSIZMAZIA ESZTER latinatanár

„Olyanok vagyunk, mint az álmodók”

Tízéves a Nyíregyházi Evangélikus Általános Iskola

▶ A Nyíregyházi Evangélikus Általános Iskola alapításának tizedik évfordulója alkalmából jubileumi ünnepségsorozatot rendeztek május 25–26-án, melyre a helyi egyházi intézményeken kívül az ország többi evangélikus iskolájából is érkeztek vendégek. Péntek délelőtt zsűfóligáig megtelt a Nagytemplom. A hálaadó istentiszteleten D. Szék Imre nyugalmazott elnök-püspök szolgált igehirdetéssel.

A rendezvények sorában volt ünnepi gála, sportnap, tizennégy csapat részvételével természetkutató vetélkedő... Huszonketten indultak a „Bimbózó hittell” mottóval megrendezett szavalóversenyen. Kiállítás rendeztek az iskola történetéről, életéről és a Szeret című rajzpályázatra érkezett alkotásokból.

Tíz évvel ezelőtt döntött Nyíregyháza akkori önkormányzata az 5-ös számú általános iskola megszüntetéséről. 1996 februárjában azért hatott ez a döbbenet erejével, mert korábban az iskola közönsége úgy tudta, csupán épületet kell cserélniük a Krúdy-gimnáziummal. Az 5-ös számú iskola tantestülete – *Takács Ferenc* igazgató vezetésével –, a szülők és a gyerekek nem fogadták belenyugvással az új helyzetet; volt tiltakozás, petíció, demonstráció, valóságos botrány. És aztán kellett néhány hét, hónap, mire körvonalazódott a megoldás: ezentúl az épp iskolaalapításra készülő Nyíregyházi Evangélikus Egyházközség lesz az intézmény fenntartója. A gyülekezet vezetői

ugyanis akkoriban már javában keresték a lehetőséget, hogyan vehetnék vissza az érvényes kormányrendelet értelmében a történelmi iskolaépületet. Ez csak a mából visszatekintve tűnik magától értetődő helyzetnek. Akik akkor benne voltak, azok vagy bizonytalanságban, kétségek

FOTO: SIKLOS ADAMINE

közt vergődtek, vagy ha biztosak is voltak elszánásuk helyességében, konfliktusokat is vállalva, okosan kellett cselekedniük az ügy érdekében. De melyik az elkerülhetetlen ütközés, és mi a helyes lépés?

– Megtapsztaltuk saját korlátainkat és Isten határtalanságát – emlékszik vissza *Laborzi Géza*, a gyülekezet akkori igazgató lelkesje. – Az ötös iskola közönsége akkor bajban volt, és egyházunk azt nyújtotta, mint Noé bárkája. A szolidaritáson kívül a csapatmunkát tartom fontosnak megemlíteni: hol kilátástalansággal, hol reménységgel, de minden-

■ (VESZPRÉMI)

Evangélikus középiskolák angolversenye

▶ Nem mindennapi rendezvény pezsdítette fel május 25-én a Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium egyébként sem eseménytelen életét. Az intézmény első alkalommal rendezte meg a „five-minute presentation” angolversenyt, amelyre az ország minden részéből érkeztek versenyzők.

Az esemény *Kézdy Edit* igazgató köszöntőjével kezdődött, amelyet egy rövid, énekléssel tarkított és – természetesen – angol nyelvű áhítat követett. A nap fo-

lyamán összesen tizenöt rövid előadást tartottak az Aszódról, Sopronból, Nyíregyházáról, Miskolcra, Győről, Békéscsabáról és Budapestre érkezett tanulók. A jelenlévők betekintheztek a csánóg kultúrába, ismereteket szerezhetek Brazíliáról, a dzsesszenéről, a fotózás műhelytitkairól vagy éppen a média világáról, hogy csak egy párat említsünk a változatos témákból.

A prezentációkat nemcsak a közönség, hanem a zsűri is nagy izgalommal hallgatta. A bírálóbizottságba szaktekinélyeket is sikerült megnyerni: a zsűri elnöke *Kelemen Ferenc*, az Oxford University Press kiadó magyarországi képviselője volt,

tagjai pedig *Enyedi Ágnes* egyetemi tanársegéd (ELTE), *Gáncs Péterné*, illetve *Sarah Gibson*, a Timóteus Társaság munkatársa.

Az előadásokat egy-egy kávészünet és a rövid ebédszünet szakította csak meg, míg végül kora délután megszületett a várva várt döntés. A zsűri a hosszú tanácskozás után kiosztotta a három dobogósra, és a két különdíjra járó jutalmakat, amelyeket az angol illetőségű kiadó ajánlott fel. Senki sem távozott azonban üres kézzel, mindenki kapott fíradózáért egy könyvet és egy oklevelet is.

■ LÁNG JÚLIA
11/b osztályos tanuló, Budapest-Deák Téri Evangélikus Gimnázium

Kedves Gyerekek!

▶ Négy hete indult sorozatunkban József történetével ismerkedhettek meg. Minden rész után – ahogyan eddig is – egy-egy rejtvényt oldhattok meg. Küldjétek be a helyes megfejtéseket (akár utólag is), és jutalmul összegyűjthetitek a szereplők papírfiguráit, melyekhez egy-egy ráadás ruha is jár. Postacímünk: *Evangélikus Élet szerkesztősége*, 1085 Budapest, Üllői út 24. A borítékra írjátok rá: *Gyermekvár*.

3.

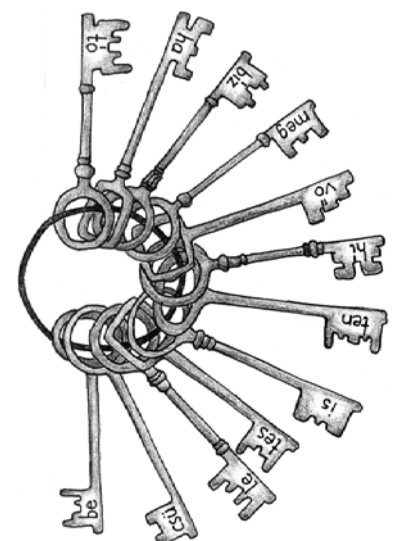
József tehát Egyiptomba került. A kereskedőktől egy magas rangú egyiptomi ember vette meg. Potifárnak hívták, és a fáraó főembere, a testőrök parancsnoka volt.

De az Úr nem hagyta el Józsefet. Potifár pedig látta, hogy istene mindenben segíti új rabszolgáját, akármilyen feladatot bíz is rá. Ezért először háziszolgáivá, később pedig háza felügyelőjévé tette, és rábízta egész vagyonát. Az Úr, amikor ezt látta, megáldotta Potifárt, akinek ettől kezdve nem volt otthonában semmi gondja, vagyona pedig egyre csak növekedett.

Józsefből időközben jóképű fiatalember lett. Nagyon megtetszett Potifár feleségének; az asszony el akarta őt csábítani. Ám József ezt mondta neki:

– Az én uram rám bízta egész házát és

vagyonát. Senki sem nagyobb nálam ebben a házban. Semmit sem tiltott el tőlem, csak téged, hiszen te a felesége

RAJZ: JENES KATALIN

GYERMEKVÁR

Rovatgazda: Boda Zsuzsa

vagy. Hogyan élhetnék akkor veled, vétkezve a férjed és Isten ellen?

Az asszony mégis megpróbálta mindennap elcsábítani Józsefet, de ő hajthatatlan maradt.

Egy nap, amikor csak ők voltak a házban, Potifárné megragadta József ruháját. Ő azonban kifutott a házból, ruhája pedig az asszony kezében maradt. Ekkor az úrnő nagy hazugságot talált ki. Kibálva összehívta a szolgálatait, és azt mondta nekik:

– Nézzétek! József erőszakoskodni akart velem, de én hangosan kiáltottam. Ekkor elszaladt, a ruháját is itt hagyta.

Amikor Potifár hazajött, neki is elmondta mindezt. Ő elhitte, és nagyon mérges lett. Azonnal börtönbe vitette Józsefet, oda, ahol a fáraó foglyait tartották fogva.

Józsefnek mindenhova volt kulcsa Potifár házában. A kulcsomón látható szótágotok összeolvassa megtudjátok, milyen volt József, habár Potifárné mást hazudott róla.

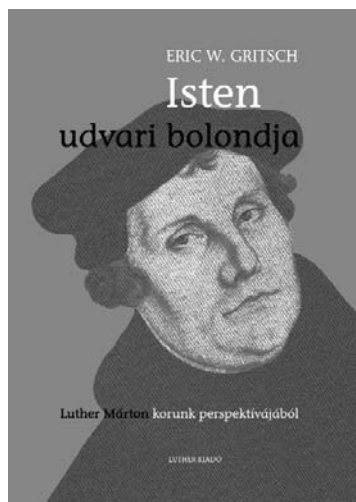
Világhírű Luther-monográfia magyar nyelven

► Magyar nyelven mind ez idáig nem jelent meg olyan monográfia, amely egyszerre szólítja meg a laikus érdeklődőt és a tudós szakembert; amely Luther életét és életművét korunk perspektívájából, a történettudomány és a teológia szempontjainak is megfelelve, átfogóan mutatja be; amely újszerű, aktuális és modern is egyszerre. Az amerikai Luther-kutató, Eric W. Gritsch rég várt s a Luther Kiadónál most megjelent könyve pótolja ezt a hiányt.

Az Isten udvari bolondja először 1983-ban, Luther Márton születésének 500. évfordulójára jelent meg Amerikában. Szabad legyen személyesen is vallani e könyvről, amely akkor került a kezembe, amikor 1993 áprilisában a szerző meghívására a Gettysburgi Teológiai Akadémián tartottam előadást. Az ajándékba kapott kötetet hamarosan elolvastam, s az ősz folyamán a Luther-szövegség budapesti tagozatának ülésén ismerttettem. Gritsch munkája nemcsak az érdeklődésemet keltette fel Luther iránt, hanem irányítónak használtam saját kutatásaimban: nélküle aligha születek volna meg a Magyar Luther Könyvek és Füzetek. Volt alkalmam a szöveget és a fordítást többször is összeolvasni.

Az Isten udvari bolondja számos értéke között a kiegyensúlyozott beállítást kell először megemlítenünk. A könyv három nagy részből áll: a Történelmi arcél kronológiai szempont alapján tekinti végig Luther életét. Korrekte módon feltárja, jól megragadja, gazdagon dokumentálja s ugyanakkor olvasmányosan mutatja be a drámai életmű jelentős állomásait. A második rész kritikusán viszonyul a „nyugtalanító hagyatéék”-hoz (ez a fejezet címe is): a lutheri életműnek vannak ugyanis számunkra problémás fejezetei. Írásértelmezése forradalmi, de ma a történeti kutatás alapján másképp nyúlunk a szövegekhez. A kettős bírdalom lutheri tanításában is vannak

olyan gondolatok, amelyek az elmúlt évszázadok alatt sok félreértésre adtak alapot. A legneuralgikusabb pont Lu-

thernek a zsidókhoz való viszonya. A kérdéssel a könyv őszintén segít szembeesni. Végezetül az Ökumenikus örökség címet viselő harmadik rész nagyszerű szintézis: a Krisztocentrikus teológia című fejezet a hit általi megigazulásról, a Kereszt alakú egyház című pedig az egyház elengedhetetlen szenteléséről szól.

Eric W. Gritsch több tanulmányában is foglalkozott Luther humorával: a reformátor önmagát „udvari bolondnak”, Isten bohócának nevezte. Pál apostol a Korinthusiakhoz írt első levelének elején be-

szél az igehirdetés, a kereszt bolondságáról. Luther teocentrikus világlképében Isten a Nagy Dramaturg: a bölcséket elveszíti, a bolondokat felmagasztalja, az erőtlenekeket kiválasztja, az erőseket megcsínyíti. Kegyelmet a kereszt gyalázatába és bolondságába rejti: önmaga elmentéjének látszatába. A történelem Isten álarcra, a nagy bölcsék között a csörgőspókás udvari bolond rikkantja a királynak egyedül az igazat.

Minden emberi hibájával és bűnével együtt Luther mégiscsak ilyen „bolond” volt Isten udvarában.

Gritsch könyve igen jó visszhangot váltott ki két évtizeddel ezelőtt, amikor először megjelent Amerikában. A kritikusok méltatták a szerző friss és eredeti hangját, tág ölelését és mégis markáns koncepcióját, tudományos felkészültségét, olvasmányos stílusát, a táblázatok, a kronológia használhatóságát, s nem utolsósorban a szerző témához illő finom humorát. Gritsch „korunk perspektívájából” nézett vissza fél évszázad távlatába, innen tette fel szellemesen és szerencsésen megfogalmazott kérdéseit. A válaszok emberközeli hoztak egy talányos személyt, aki viszont mindezért cserébe istenközeli hozhatja e könyv olvasóját.

Biztosak vagyunk abban, hogy az Isten udvari bolondja a következő évtizedekben teológushallgatóknak, lelkészeknek, gyülekezeti tagoknak, tanároknak, történészeknek, egyháziaknak és világiaknak egyaránt nélkülözhetetlen olvasmánya lesz.

■ IFJ. DR. FABINY TIBOR

Eric W. Gritsch: Isten udvari bolondja – Luther Márton korunk perspektívájából. Fordította Böröcz Enikő. Luther Kiadó, Budapest, 2006. Ára 2750 Ft.

A Da Vinci-kód után megtelnek a templomok?

► Mióta 2003-ban megjelent Dan Brown A Da Vinci-kód című könyve, amely tulajdonképpen a magdali Mária másodszori rehabilitációjának izgalmas cselekményekkel, szimbólumokkal átszótt fikciója, sokakat szórakoztat, másokat elborzaszt: lelkes rajongó nyomkövetők járják végig a thriller helyszíneit, miközben egyházak tiltakoztak és józanságra intettek, protestáltak a film bemutatása előtt.

Mi tagadás, a szórakoztatóipar összeesküvés-elmélete bejött: „dől a léc”. A könyvet negyvennégy nyelvre fordították le, több millió példányban fogyott, bár a májusban bemutatott film kritikája mintha a diadalmenet útját állná.

A történet alapja az a vélelem, hogy a nőiséget száműzték a keresztény vallásból. A jó és a rossz harcának szereposztásában a Sion-rend védelmezi a titkot, mely szerint a jézusi vérvonalat a Grál, azaz a magdali Mária befogadta. Miután Mária az üldözések elől a mai Franciaország területére menekült, megszülte gyermekét, és utódai a Meroving-dinasztiában mind a mai napig tovább élnek. Az egyház Jézus és magdali Mária kapcsolatának és közös gyermekük születésének tényét tussolta el Constantinus (Nagy Konstantin) császár korában, mikor is belpolitikai érdekből a kereszténység államvallássá lett, a Jézus és Mária szerelmére utaló iratokat dobozolták, helyük ismeretlen, a Sion-rend őrzi a titkot.

Ám a világ tele van szimbólumokkal, művészeti alkotások zengik, ábrázolják a rejtélyt. Közülük a leghatalmasabb Leonardo Da Vinci Utolsó vacsora című festménye, amelyen Jézus mellett nem János, hanem magdali Mária ül, csipőjük össze, a kettőjük közötti tér egy V betűt

alkot, a kelyhet, amely a nőiség ősi szimbóluma, az ötágú csillag alsó fele. Ha a dologra fény derül, meginog Szent Péter széke, sőt Jézus Krisztus istensége is kérdésessé válik, amelyért annyit fáradoztak a niceai atyák – legalábbis a könyv így szövi a cselekményt.

Az Opus Dei fanatikus szerzetese, aki csodás módon szabadult apagyilkossága után, küzd a záró (kryptex) megszerzéséért, hogy – megkaparintva a titkot – sakkban tarthassák a Vatikánt, amelynek kegyéből Isten művének beteljesítői éppen kiesni látszanak; ők a rosszak. A történet vége a két főhős szerelme: a vallási szimbólumok professzora és a Sion-rend utolsó nagymesterének unokája egymásba szeret.

A könyv olyan fikciót tartalmaz, amely a világot rejtélyekkel telnek, izgalmas felfedezésekkel kecsegtetőnek látta. Ebben a világban az egyház évszázadok óta hazudik, és elnyomja a női princípiumot. A regényt nem is nagyon lehet letenni, lekötö az olvasó figyelmét, mert remekül van megírva, cselekményes – kár elégetni, kár nem megismerni. Ám A Da Vinci-kód jelenségével kapcsolatban józannak kell maradni: csupán egy fikatív krimiről van szó, nem pedig tudományos munkáról, amelyet tények támasztanak alá.

Ezzel az állítással azonban vigyázni kell! Mert hol a fikció és a tény közötti határ? Ki mondja meg, mi az igazság? Hiszen éppen az történik, hogy sok ember fejében a könyvben szereplő valóság tények mellé lépnek a fantázia szüleményei, a szexuális forradalom melléktermékei, a thriller kellekei egy csöpp egyházellenességgel megbolondítva. A történet elhallgatja a kereszténység valódi üzenetét, az evangéliumot. Ahogyan Arisztotelész mondta: a helyes megértés feltétele, hogy a dolgokat meg tudjuk különböztetni egymástól. Jeleseül: egy jól megírt krimi a szakirodalomtól. S ha si-

kerül a megkülönböztetés, mit tegyünk, milyen stratégiát vessünk be?

A könyvet érdemes elolvasni egyebek között azért, mert azért, hogy izgalmas problémákat vet fel, és tévesen állít be számtalan dolgot, kizökkenti az olvasót megbízhatónak tartott ismeretei köréből. Kérdések lavináját indítja el hívőkben és nem hívőkben egyaránt, amelyekre valakiknek válaszolniuk kell. Tehát a könyv provokatív és provokál: jézusi fogást alkalmazva válaszára készlet. Ezért úgy gondolom, abszolút értékben a könyv többet használ, mint árt az egyház közéletisége szempontjából, amennyiben nem csupán fekete ruhás emberek morgása rá a reakció, hanem a megkérdoztetek józan agitációja. Hiszen a valódi titok a Jézus Krisztus derűs közelségéhez vezető út, a titok őrzői pedig Jézus tanítványai.

A könyvvel és a filmmel kapcsolatos kérdések sora itt folytatódik. Mert egyenlőtlenek az esélyek. Míg a könyv és a film izgalmas szellemi kalandra invitál, hogy szórakoztasson, hogy baráti beszélgetések tárgya lehessen, addig az említett provokációra adható válaszok elhangzásának tere még nagyítóval sem lelhető fel. Milyen jó lenne aktuális és közügyggyé vált kérdésekről őszintén diskurálni! Mennyiben más lenne a tévől elkapott egy-két egyháziás félmondat helyett meghallgatni, megnézni pár nem túl hosszú előadást, és hozzászólni! A Da Vinci-kód körüli reakciók többsége egy gyakran visszatérő jelenség mintája: ahelyett, hogy a provokáltak ravasz, ám szelíd módon a saját hajójuk vitorlájába fogják be a történet erősödni látszó szelét, inkább teli tudóbból megpróbálják visszafújni.

■ OROSZ GÁBOR VIKTOR

Dan Brown: A Da Vinci-kód. GABO Könyvkiadó, Budapest, 2004. Ára 2490 Ft.

EVANGÉLIUM SZÍNHÁZ

Nizsinszkij kényszerzubonyban

Hubay Miklós: Egy faun éjszakája

Determinált-e az ember sorsa ezen túlmenően az emberiség jövője? A kérdés már benne rejtett az ókori mítoszokban, s egy idő múltán föltűnt a görög filozófiában is, de az elmúlt évszázad történelmi tapasztalatai tették központiá, megkerülhetlenné. Elkerülhető-e a végzet, lehetünk-e sorsunk urai? – a kérdést Girard és Dürrenmatt drámái után most Hubay Miklós 1919 áprilisában játszódó színjátékában feszegetik a szereplők az Evangélium Színház színpadán.

A végkövetkeztetés már sejtető az első jelenetből, amikor Nizsinszkij (Lénárt László alakításában), a darab főszereplője kényszerzubonyban lép a nézők elé. A világhírű balett-táncos már öt esztendeje

apósának, Oktávnak (Bánffy György) a célja a házaspár szétválásása. Az akció a szerelmes asszony, Romy (Buzogány Márta) ellenállásán megbukik, és Nizsinszkij is lemond a visszatérésről, a megváltás illúziójáról; reménytelen kísérletezni, ha „a békeapostolok új háborút csinálnak”. Egyetlen lehetőség marad, visszahúzódni az intim párkapcsolat menedékébe, és várni az öregséget s az új háborút.

Nizsinszkij szerepében Lénárt László remekül tükrözi a mániás depresszió váltakozó tudatállapotát a lendületes tettvágytól a reménytelen önfeladásig. Az atlétatermetű színész puha, hajlékony mozdulataival még balett-táncosként is hitelesen hat. Buzogány Márta a

FOTO: MILOS IZSEF

kényszerlakója a svájci Sankt Moritz-i öcsillagos gyógyszállónak, ahol „isteni sugallatra” írja naplóját a világmegváltás szándékával. Itt él átmenetileg Wilson amerikai elnök is (Bitskey Tibor), aki ekkorra már agybántalmi miatt elhagyta a politika színterét, de Nizsinszkijhez hasonlóan ő sem tud szabadulni képtelen rögeszméjétől; magabiztosan kijelenti, hogy kilencvenkilenc évre kilencvenkilenc százalékosan garantálja a világéjét.

E két szereplőn keresztül Hubay remekül érzékelteti a megtapasztalt lélektani igazságot, mely szerint a tévképzetek ugyanúgy uralkodnak a nagypolitikában, mint a magánéletben. A valódi képet Gyagilev impresszárió (Kárpáti Tibor) – aki Nizsinszkij vissza akarja csábítani Párizsba – adja egy odavetett mondatában: a megkötött béke csak „cigarettaszünet a következő háborúig”.

Amíg Gyagilev jelenléte a művészi öntudat fölélesztésére irányul, Nizsinszkij anyósának, Emynek (Borbáth Ottília) és

feleség szerepében szintén széles érzelmi skálán játszik; az érzélgős visszaemlékeztől az indulatos dühkitörésig mindenre van hiteles hangja. Bitskey Tibor a hamis tudati állapotban élő Wilson elnököt jeleníti meg; Kárpáti Tibor Gyagilev szerepében a hétköznapi realista ügyeskedőjét formálja meg; Mucsai Sándor Wilson testőréként alakít karakterisztikus, primitív figurát. Borbáth Ottília az anyós szerepében az egykori drámai tragika fanyar, kimért, előkelő hangján beszél, míg ellenpontjaként, férje szerepében Bánffy György öregek, darabos mozgású, komikus figurát játszik. A gyógyszálló igazgatóját a kimért modorú Farkas Tamás, a bölcselkedő portást Gyurin Zoltó alakítja.

Udvaros Béla rendező évek óta módszeresen választ ki általános érvényű üzeneteket tartalmazó darabokat. Ebbe a sorozatba illeszkedik Hubay Miklós megrendítő hangulatú pszichodráája.

■ ZÁSZLÓS LEVENTE

„Énekeljete az Úrnak új éneket, mert csodákat tett!”

A pesti gyülekezetek énekkarai május 20-án Cinkotán tartották találkozójukat. Az alkalom elején felcsendülő fanfár és gyülekezeti ének után a házigazda gyülekezet lelkésze, Blatniczky János köszöntötte az egybegyűlteket Jel 15,3-at helyezve a kórustagok szívére: „Közös próbára gyűltünk össze, melyen a

szervezők jól vagy kevésbé ismert kórusműveit megszólaltatva. A több kis kórus végül egy nagy karrá alakult, és dr. Kamp Salamon vezetésével közösen tanulta meg és énekelte el J. S. Bach „Wachet auf...” feldolgozását.

A záróhívatban dr. Korányi András Zsolt 98,1 alapján Cantate és Rogate vasárnapja között az éneklés és az imádság összetartozásáról szól: „Kétszer imádkozik, aki énekel. Talán egyre kevesebben hallgatják énekünket, talán más szőlő hangosabban harsognak körülötünk, míg mi magunk kifogyunk az énekből. Szükséges ezért, hogy minden nemzedék átélje a megváltás csodáját, és megtalálja a saját éneket és imádságát, amely a szívvel tör fel. Ha Jézus megjelene életünkben, akkor már nem kell keresnünk a hangokat, hanem magától szólal meg az ének. Elevenítsen meg minket Isten belül, s azután hadd menjen ennek híre szívünk énekében!” – szól az ige.

A templomi alkalom lezárása után a gyülekezeti teremben szeretetvendégség és a kötetlen beszélgetés lehetősége várta az egybegyűlteket.

■ – GYGD –

FOTO: KORÁNYI ANDRÁS

mennyei hangversenyre készülünk, ahol majd együtt énekelhetünk Isten nagy és csodálatos tetteiről.”

Ezután a kórusok mutatkoztak be rövid műsorral: Cinkota, Zugló, Rákospalota, Pestszentlőrinc és Rákospalota képviseltette magát régi és kortárs zene-

HIRDETÉS

Budapesti evangélikus óvoda felvételt hirdet teljes munkaidős óvodapedagógusi munkakörre, határozott időre, augusztus 15-ei kezdéssel. Feltétel: óvodapedagógusi végzettség. Bérézés a közalkalmazotti bértáblázat szerint. Jelentkezni és informálódni a 20/824-6917-es telefonszámon lehet. Jelentkezési határidő: 2006. június 15.

HIRDETÉS

Táborozási lehetőség Balatonalmádiban

Szeretettel várjuk hittanosok és ifjúsági csoportok (legfeljebb 20 fő) jelentkezését lelki töltékezés és testi kikapcsolódás céljából a templomkertben kialakított sáttortábor helyen önköltséges áron. Új, kulturált főző- és mosdóhelyiségek állnak rendelkezésre. Érdeklődni lehet a veszprémi evangélikus lelkesi hivatalban (88/421-618; 20/824-5898; 20/824-5896).

HIRDETÉS

A Női Missziói Szolgálat szeretettel hívja az érdeklődőket nyári konferenciáira.

- Július 22–29.: „...mint a tenger” – egyedülálló édesanyák és gyermekeik konferenciája. Révfülp, Ordass Lajos Evangélikus Oktatási Központ. Részvételi díj: 20 000 Ft (felntetteknek).
- Augusztus 1–6.: „Rugalmasság – hűség” – nőkonferencia. Helyszín: Albertirsa, Vendégház. Részvételi díj: 10 000 Ft.

A konferenciákra június 20-ig lehet jelentkezni a következő címen: MEE – Női Missziói Szolgálat, 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/483-2261; mobil: 20/824-2791; e-mail cím: marta.pinter@lutheran.hu.

HIRDETÉS

A Magyar Ökumenikus Segélyszervezet a Jáva-szigeti földrengés károsultjait élelmiszer, ivóvíz, higiéniai szerek és egyéb segélyárak osztásával segíti. (A szétosztandó cikkeket a helyszínen szerzik be.) A segélyszervezet az (OTP Bank Rt.) 11705008-20464565-ös számlaszámon fogad felajánlásokat a közleményrovatban „Indonéziai földrengés” megjelöléssel. Az ökumenikus segélyszervezet csekkjei megtalálhatóak az ország nagyobb postahivatalaiban.

Evangélikus istentisztelet közvetítése a Magyar Rádióban

A Magyar Rádió a Kossuth adó hullámhosszán június 4-én 10 óra 4 perctől a győri Öregtemplomból közvetíti az istentiszteletet. Igét hirdet Ittész János elnök-püspök.

ISTENTISZTELETI REND / 2006. június 4.

Pünkösöd ünnepe. Liturgikus szín: piros. Lekció: Jn 14,23–31; 4Móz 11,11–17.24–25. Alapige: ApCsel 2,1–13. Énekek: 234., 239.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Balicza Iván; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Balicza Iván; II., Húsvévoölgyi út 193., Fébé de. 10. (úrv.); II., Modori u. 6. de. 3/4 II. (úrv.) Sztojanoics András; Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9. de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv.) Donáth László; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (úrv.) Bálintné Varsányi Vilma; Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38. de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; Káposztásmegyer, Tóth Aladár út 2–4. de. 9. (úrv.) Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. (úrv., családi) Smidéliusz Gábor; de. 11. (úrv.) Gáncs Péter; du. 6. Cselovszky Ferenc; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; VIII., Üllői út 24. de. fél 11. (úrv.) Kertész Géza; VIII., Rákóczi út 57/a de. 10. (szlovák, úrv.) Szpisák Attila; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. (úrv.) Kertész Géza; VIII., Vajda P. u. 33. de. 9. (úrv.) Smidéliusz András; IX., Gát utcai római katolikus templom de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. (úrv.) Smidéliusz András; Kerepesi út 69. de. 8. (úrv.) Tamásy Tamás; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Joób Máté; de. 11. (úrv.) Joób Máté; de. 11. (gyermekistentisztelet) Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Blázy Árpád; XI., Németvoölgyi út 138. de. 9. (úrv.) Blázy Árpád; Magyar tudósok krt. 3. (Egyetemi Lelekészv. u. 6. (úrv.) Barthel-Rúza Zsolt; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.); XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. (úrv.) Tóth-Szőllős Mihály; XIII., Frangepán u. 41. de. fél 9. (úrv.) Kende György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. (úrv.) Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom) de. 10. (úrv.) Bátorovszky Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11. de. 10. (úrv., konfirmáció) Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. (úrv.) Blatniczky János; Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24. de. 9. (úrv.) Blatniczky János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. (úrv.) Kósa László; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. (úrv.) Kósa László; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) Győri Gábor; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) Győri Gábor; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. (úrv.) Széll Bulcsú; XIX., Hungária út 37. de. 8. (úrv.) Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv.) Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. (úrv.) Endreffy Géza; Názáret-templom, Mátraszentimre-Bagolyirtás de. 11.

ISTENTISZTELETI REND / 2006. június 5.

Pünkösöd 2. napja. Liturgikus szín: piros. Lekció: Jn 3,16–21; 1Móz 11,1–9. Alapige: ApCsel 10,34.42–48. Ének: 231.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; de. 11. (úrv.) Bence Imre; Csillaghegy–Békásmegyer, III., Mező u. 12. de. 10. (úrv.) Paál Gergely; Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér de. 10. (úrv.) Hokker Zsolt; Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38. de. 10. (úrv.) Solymár Péter Tamás; V., Deák tér 4. de. 9. Gerőfi Gyuláné; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (a Bach-hét nyitó-alkalma) Zászkaliczky Péter; VII., Városligeti fasor 17. de. 11. (úrv.) Szirmai Zoltán; VIII., Karácsony S. u. 31–33. de. 9. Kertész Géza; IX., Gát utcai római katolikus templom de. 11. (úrv.) Szabó Julianna; Kőbánya, X., Kápolna u. 14. de. fél 11. (úrv.) Smidéliusz András; Kelenföld, XI., Bocskai út 10. de. 8. (úrv.) Petri Gábor; de. 11. (úrv.) Petri Gábor; du. 6. Missura Tibor; XI., Németvoölgyi út 138. de. 9. Missura Tibor; Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24. de. 9. (úrv.) Bence Imre; Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17. de. 10. (úrv.); du. 6. (úrv., Tamás-mise); XIII., Kassák Lajos u. 22. de. 10. (úrv.) Kende György; Zugló, XIV., Lőcsei út 32. de. 11. (úrv.) Tamásy Tamás; XIV. Gyarmat u. 14. de. fél 10. Tamásy Tamás; Pestújhely, XV., Templom tér de. 10. (úrv.) Kende K. Péter; Rákospalota, XV., Régi Főti út 75. (nagytemplom) de. 10. (úrv.) Bátorovszky Gábor; Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 11. de. 10. (úrv.) Börönte Márta; Cinkota, XVI., Batthyány I. u. de. fél 11. Blatniczky János; Rákoshegy, XVII., Tessedik tér de. 9. (úrv.) Eszlényi Ákos; Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111. de. fél 11. (úrv.) Eszlényi Ákos; Rákoscaba, XVII., Péceli út 146. de. 9. (úrv.) Kósa László; Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u. de. 11. (úrv.) Kósa László; Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3. de. 10. (úrv.) Hulej Enikő; Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom) de. 8. (úrv.) Hulej Enikő; Kispeszt, XIX., Templom tér 1. de. 10. Széll Bulcsú; Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89. de. 10. (úrv.) Győri János Sámuel; Csepel, XXI., Deák tér de. fél 11. (úrv.) Zólyomi Mátyás; Budafok, XXII., Játék u. 16. de. 10. (úrv., konfirmáció) Solymár Gábor; Budaörs, Szabadság út 75. de. 10. (úrv.) Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

In memoriam Garami Lajos

(1924–2006)

Garami Lajos nyugalmazott esperes életútja 1924-ben kezdődött Jobbágyiban. Iskoláit Szirákon és az aszódi Petőfi Sándor Evangélikus Gimnáziumban végezte. Teológiai tanulmányait 1946-ban fejezte be Sopronban. Ordass Lajos püspök a balassagyarmati templomban szentelte lelkésszé. Szolgálatát is itt kezdte meg, majd a Luther Otthon prefektusa lett, ezután pedig Tatabányán vallásánár. 1949-től folyamatosan Nógrád megyében szolgált: 1973-ig Egyházasdengelen, ezt követően pedig – Szabó József közvetlen utódjaként – Balassagyarmaton.

Két cikluson át volt az egyházmegye esperese. Nagy szerepet játszott a történelmi egyházak közötti jó kapcsolat kialakításában, aktívan részt vett az ökumenikus imahetek szervezésében. Évtizedeken át az Északi Egyházkerület lelkészkepzésbizottságának tagjaként szolgált. Nemcsak kortársaival, hanem a fiatalabb nemzedékek tagjaival, az egyházi vezetők többségével és

a diakónia területén szolgálókkal is baráti kapcsolatokat ápolt.

Első felesége elvesztése után visszavonult az esperesi szolgálattól, majd 1995-ben nyugdíjba vonult. Élete alkotmányának társát Gyarmati Mária személyében találta meg, akinek a fiát sajátjaként szerette. 2003. január 29-én Balas-

sagyarmat önkormányzata Pro Urbe díjjal tüntette ki.

Utolsó éveit csendes derűvel töltötte balassagyarmati otthonában feleségével, aki betegségeiben hűségesen mellette állt, és gondoskodott róla. Ekkor már nem vállalkozott szolgálatokra, hosszabb utazásokra, de az elmúlt évben egykori egyházasdengeli konfirmációs meghívásának nem tudott ellenállni. A találkozás nagy örömet jelentett számára.

Egyházi ünnepek alkalmával családi körben, lelkésztársakkal együtt vett úrvacsorát. Jó kedélyét, humorát, egyháza iránti szeretetét az utolsó percig megőrizte. Az értünk meghalt és feltámadott Jézus Krisztusra tekintő hittel engedjük el őt ezzel az igével: „Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam, végezetül eltett számomra az élet koronája, amelyet megad nekem az Úr, az igaz bíró ama napon...” (2Tim 4,7–8)

■ – B. I. –

Pozsonyi anziksz

► Nem is gondolnánk, hogy egy-egy újsághír, szenzáció háttérben milyen gyakran találunk evangélikus egyházunkhoz tartozó személyt. Nem baj persze, ha mindenhol „van egy emberünk”, de nem is minden esetben előnyös. Például nem volt az Pozsonyban sem, ahol Andorka Gábor, a székszárdi evangélikus gyülekezet ismert tagja (édesapja Andorka Árpád, a Tolna-Baranyai Egyházmegye felügyelője, a Déli Egyházkerület másodfelügyelője) részese volt azoknak a sajnálatos eseményeknek, amelyekről a múlt héten vezető helyen számoltak be a hazai médiumok...

Lapunk elsősorban nem arra volt kíváncsi, hogy milyen politikai atrocitás történt Pozsonyban, hanem hogy mi jellemzi a tények emberi oldalát.

„Szombat hajnalban indult középiskolánk tanárokból, iskolai dolgozókból és néhány diákból álló kirándulócsoportha Pozsonyba, hogy megnézzük az elsősorban a magyar történelemhez kapcsolódó nevezetéseket” – tájékozta-

tott Andorka Gábor. „Miután kiszálltunk a buszból, első utunk a Szent Márton-dómhöz vezetett, amely egyben koronázási templomként is szolgált a történelmi Magyarországon. Kollégám, aki történelemtanár, vállalta, hogy felkészül a város nevezetességeiből, így a dóm történetéből is. Alig hangzott el azonban néhány mondat, máris ott termett egy fekete bőrkabátos férfi, aki előbb magyarul, majd németül, azután angolul beszélt hozzánk, végül azonban már csak szlovákul »tudott«. Elmondta, hogy Szlovákiában csak az folytathat idegenvezetést, aki elvégzett egy kétszázötven órás idegenvezetői tanfolyamot. Mivel az ezt bizonyító dokumentumot a székszárdi középiskolai történelemtanár nem tudta felmutatni, a turisztikai felügyelő rövid úton rendőrt hívott, és szíriánázva, hajtókanyarral megforduló rendőrautóban hajtottak el vele és még két más győri személlyel a rendőrségre.”

De hogyan lett az események részese Andorka Gábor? – kérdezhetnénk. A székszárdi gyülekezet tagja elmondta: egyszerűen nem hagyhatta egyedül felebarátját (emellett pedig tekintélyt parancsoló termete is szerepet játszott abban, hogy épp ő vállalkozott kísérőnek, bá-

torsága azonban így sem kétséges). A rendőrségen minden „gyanúsítottat” kihallgattak, s mint kiderült, a kérdéses önkormányzati rendeletet, amely alapján bekísérték a székszárdi, illetve győri turistákat, két éve hatályon kívül helyezték.

„Hogy milyen érzés volt zárkában lenni hét órán át, nem tudom, én csak a kávé, üdítőt adogattam be a magyaroknak, akik egy kávélopáson ért hajléktalannal osztoztak a cellán. Azt azonban meglehetősen bosszantónak és kellemetlennek éreztem, hogy nem közölték, miért kísérnek be, ránk akarták bizonyítani, hogy a két turistacsoport – tudniillik a győri és a székszárdi – összeverekedett, s végül szemernyi megbánás és bocsánatkérés nélkül engedték el bennünket hét és fél óra után. De nem vették el a kedvünket. Visszamegyünk!” – mondta el Andorka Gábor.

Hétfő reggel közölte az MTI, hogy a szlovák külügyminiszter sajnálatát fejezte ki magyar partnerének a három magyar állampolgárral történtek miatt. Somogyi Ferenc ügyvezető külügyminiszter kitért arra, hogy a magyar diplomácia az ügyet ezzel rendezettnek tekinti. Mint mondotta: „Ezen a szinten mást nem lehet tenni.”

■ Cs. T. K.

HIRDETÉS

Pályázati felhívás kollégiumi férőhelyekre

I. A Magyar Protestáns Tanulmányi Alapítvány pályázatot hirdet az 1121 Budapest, Eötvös út 35. szám alatti, fokozatosan szakkollégiummá fejlesztendő intézmény kollégiumi férőhelyeire 2006. szeptember 1-jétől.

II. A kollégium célja, hogy a Budapesten és a főváros szomszédságában lévő felsőoktatási intézményekben I. évfolyamtól nappali tanulmányokat folytatott tehetséges vidéki hallgatók igényes szálláshelye, tehetséggondozó központja legyen, amely – a bentlakó diákok mellett – tágabb körben is igyekszik kielégíteni a protestáns szellemiség iránt fogékony, azt vállaló, a fővárosban tanuló „akadémiai” ifjúság sajátos szellemi, spirituális, közösségi igényeit. A kollégium az értékkonzervatív világszemlélet mentén szerveződő munkaközösség, amely egyéni, egyházi és nemzeti szinten helyes önismeretre kívánja nevelni tagjait, olyan független intézményként, ahol a diplomaszerezést célzó mindennapi szellemi tevékenység mellett teret kap a személyes elkötelezettség és a végső értékekre figyelő meggyőződés. A kollégium különös gondot fordít az értelmiségi képzésre, a hátrányos helyzetűek lehetőség szerinti támogatására, valamint a diákság önkormányzati irányítási rendszerére, az önálló konfliktus- és problémamegoldásra, az értékkonzervatív demokratikus közösségre, a hallgatók közéleti, vezetői szerepvállalására. A kollégium a meghatározott célok érdekében lehetőség szerint otthont, megfelelő tanulási feltételeket teremt az ott lakó hallgatóknak. Ápolja és fejleszti a hazai és nemzetközi kollégiumi diákgyogyományokat.

III. A jelentkezés formai feltételei:

– a két lezárt utolsó félév leckekönyvének másolata a tanulmányi átlag megjelölésével; illetőleg felvételiző, érettségizett tanuló esetében a két utolsó év végi gimnáziumi vagy középiskolai bizonyítvány másolata;

– a jelentkezési lap kitöltött és aláírt példányának, illetve 1 db igazolványképnek az eljuttatása (a jelentkezési lap a www.mpa.hu honlapról tölthető le);

– szakmai önéletrajz (legfeljebb egy A/4-es oldal) aláírt példányának eljuttatása;

– az egyetemi oktató (vagy felvételizők esetében a középiskolai tanár) ajánlásának a pályázati felhívás kiírójához való eljuttatása;

– lelkészi ajánlás egyidejű beadása javasolt.

IV. Férőhelyek száma: 105 fő; 15 egyágyas, 45 kétágyas szoba, szobánként külön fürdőszoba. A lány-, illetve a fiú kollégium épületének tervezett elhelyezési keretszáma: A épület: 32 szoba, 55 fő; B épület: 28 szoba, 50 fő.

V. Tervezett kollégiumi térítési díj: 12 000 Ft/fő megkezdett hónapoként.

VI. A férőhelyek a kuratórium döntése alapján tölthetők be. Az elhelyezés a 2006/2007-es tanévre biztosított. A kollégiumi év végén, 2007 májusában ismételt meghirdetésre kerülnek a férőhelyek a 2007/2008-as felsőoktatási tanévre.

VII. Jelentkezési határidő: 2006. május 31. Az elbírálás határideje: 2006. június 30.

VIII. Az első évre felvételizők eredményes pályázata abban az esetben aktualizálható, ha felvételt nyertek valamely felsőoktatási intézmény államilag finanszírozott, első diplomás, nappali tagozatos alapképzésére.

A pályázatokat dr. Kovács Zoltánnak, a kollégiumi igazgatótanács elnökének kell elküldeni a következő címre: 1121 Budapest, Eötvös út 35. Jelentkezés, további információk az 1/274-5394-es, valamint a 70/242-0181-es telefonszámon vagy a www.mpta.hu honlapon. E-mail cím: info@mpta.hu. A jelentkezéshez közvetlen elérhetőség, értesítési lehetőség (telefon, e-mail cím) megadása ajánlott.

Imaközösség a magyar környezetvédelemért

► Egy új kezdeményezés indult útjára május 21-én, vasárnap délután a budapesti Bécsi kapu téri evangélikus kápolnában. Más-más felekezetekhez tartozó és a környezetvédelemben különböző módon tevékenykedő keresztények találkoztak egymással; a közös imádkozás mellett lehetőség nyílt egymás megismerésére is. Az alkalomról a szervezőt, Biczó Dénest kérdeztem.

– Mi adta az ötletet az imaközösség összehívásához?

– Az utóbbi években a Jézus Testvérei Ökumenikus Diakóniai Rend támogató tagjaként egyre több olyan szerveződéssel, megmozdulással kerültem kapcsolatba, amely a keresztények felelősségvállalását tűzte ki célul a magyarországi környezet- és természetvédelem területén. Másokban és bennem is felmerült az a természetes igény, hogy megismerjük egymást, és „egyesítsük erőnket”. Első lépésként pedig Urunktól kérünk segítséget ehhez a munkához, mert nélküle semmit sem tehetünk.

– Ön mivel foglalkozik, és hogyan lett a kezdeményezés szervezője?

– Térképészhallgatóként egy környezetvédelmi atlasz tervével foglalkoztam, a munka világába kerülve pedig egyebek mellett „irodai környezetvédelemmel”. A diakóniai rend támogatójaként e témával foglalkozó alkalom szervezésében segítettem. Egy tavaszi rendi alkalom Széchy Béla apáttal kisebb áttekintést készítettünk a Magyarországon keresztényként környezetvédelemmel foglalkozó szerveződésekéről – néhány külföldi, nemzetközi példát is hozva –, s ez jó alapot adott a mostani imaalkalom egybehívásához.

– Hogy alakult ki a meghívottak köre? Més-séne egy kicsit részletesebben a találkozórol?

– Több felekezetből, szervezetből igyekeztem meghívni testvéreket személyes ismeretségeim alapján. Felekezeti szempontból nézve katolikusokon, reformátusokon, evangélikusokon kívül új alapítású evangéliumi gyülekezetek is képviseltették magukat. A szervezetek közül – itt csak a régebbieket, a hagyományosan környezetvédelemmel foglalkozókat említve – a Bokor Öko Csoport és a Jézus Testvérei-rend tagjai vettek részt a találkozón. Tehát ahhoz képest, hogy az alkalom végére mindössze tízen gyűltünk össze, elég színes közösséget alkottunk.

Énekléssel hangolódunk rá az imádkozásra, majd ismerkedés következett. Mindenki elmondhatta, hogyan találkozott a környezetvédelemmel és a kereszténységgel. Vezéregénk a következő rövid szakasz volt Pál apostolnak a kolosszéiához írt leveléből: „...minden általa [Jézus Krisztus által] és reá nézve teremtetett. Ő előbb volt mindennél, és minden őbenne áll fenn.” Jól kifejezte, hogy a teremtett világért való tenni akarásunk is Urunkban nyer értelmet és az ő akaratát szerinti támogatást. Ezután az imaközösség, majd rövid beszélgetés következett.

– Milyen kezdeményezésekről számoltak be a jelenlévők?

– Az idősebb korosztály a már előbb említett, régebb óta működő szervezetek munkájáról beszélt. Szó esett továbbá egy lakóhelyi, kisebb civil szervezetben való részvételről. A fiatalok pedig egy új keresztény természetvédő szervezet, a portugál alapítású „A Rocha” magyarországi létrehozását vetették fel. Felmerült a környezeti tudatformálás és a hagyományos szertartásokat összekapcsolásának gondolata: városi árva gyermekek számára kirándulások szer-

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Jerabek-Cserepes Csilla
E-mail: ararat@lutheran.hu

vezése a természetbe. Szó esett az ismeretesebb nemzetközi szervezetekben – Európai Keresztény Környezetvédelmi Hálózat (ECEN), Egyházak Világtanácsa – rejülő lehetőségekről is.

– Lesz-e folytatása a találkozásnak? Esetleg született-e valamilyen közös elhatározás?

– Ez az alkalom meglátásom szerint az ismerkedés és az igen különböző gyülekezeti háttérből jövő emberek együtt imádkozásának a csodája szempontjából volt jelentős. Azt hiszem, minden résztvevő egyetért abban, hogy időről időre érdemes ilyen találkozókat szervezni. Természetesen jó lenne, ha még több különböző irányultságú hívó ember, közösség, szervezet képviseltetné magát egy ilyen imaközösségekben. Egyaránt jó lehet, hogy keresztények hitük alapján civil, állami vagy egyházi gyülekezeti szolgálati helyeken vállalnak felelősséget a környezet- és természetvédelem területén, azonban szükség van az ehhez hasonló bensőséges találkozóakra is. A teremtett világért és benne az emberért szolgálva sokféle nem keresztény tanítással, filozófiával is találkozhatunk ma Magyarországon, ezért szükség van a Szentlélek jelenlétére mindennapjainkban, hogy ne sodródjunk el Jézustól, akiben „minden fennáll”, s akitől minden kérdésünkre a legjobb válaszokat kaphatjuk.

■ J. Cs. Cs.

Polgármesterek bemutatkozó látogatása az Északi Egyházkerület püspökénél

Bemutatkozó látogatást tett az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatalában dr. Nagy Gábor Tamás (középen) Budapest I. kerületi és dr. Mitnyan György (jobbra) Budapest XII. kerületi polgármester május 24-én délután. A két evangélikus önkormányzati vezetőt dr. Fabiny Tamás, a két hónapja szolgálatban lévő püspök fogadta. A megbeszélés alkalmával szó esett a két budai kerület és a területükön működő három evangélikus gyülekezet közötti kapcsolatépítéséről, különös tekintettel az oktatásnak és az iskolázottak támogatásának ügyére.

■ HHO

BÉRES Az egészséges emberért

Figyeljünk oda csontjaink egészségére!

Minden egyes mozdulatunk végrehajtásához szükségünk van a csontjainkra. Nem is hinnénk, hogy egy olyan egyszerű mozdulathoz, mint egy pohár felemelése, hány csontunknak kell összehangoltan működnie. Ezért is kiemelkedően fontos, hogy odafigyeljünk csontjaink épségére.

A kalcium az emberi test számára elengedhetetlenül fontos ásványi anyag. Ez csontjaink fő alkotója. Ha nincs elegendő kalcium a vérben, a szervezet a csontoktól vonja el azt. Ez pedig a csontok meggyengüléséhez, szilárdságuk elvesztéséhez vezet. A kalcium azonban más életfunkciókhoz is nélkülözhetetlen. Nem működne nélküle a vízvezeték, az immunrendszer, és nem alvadna meg a vérünk sem egy-egy sérülés után. Ahhoz, hogy ezek a funkciók rendben működjenek, a vérnek mindig azonos kalciummennyiséget kell tartalmaznia.

Ahhoz, hogy a szervezetünk ne a csontokból vonja el a szükséges mennyiséget, fontos odafigyelni a folyamatos kalciumbevitelre. Ez azonban nem mindig egyszerű. Gondoljunk csak bele, hogy a felnőtteknek csonttömegük fenntartásához napi 1000 mg, a változókorban lévőknek pedig 1500 mg kalciumra lenne szükségük. Ezt az átlagos napi táplálkozással nem vagy csak nagyon nehezen tudjuk fedezni, hiszen például

1 dl tej 120 mg kalciumot tartalmaz, így naponta majdnem egy liter tejet kellene meginnunk ahhoz, hogy biztosítsuk szervezetünk számára a szükséges kalciummennyiséget.

A Béres kutatói kifejlesztették a **CalciviD citrát-formulát**, amely az ajánlott napi dózisban együtt tartalmazza a kalciumot és a felszívódását segítő D₃-vitamint. Miért különösen kedvező a **CalciviD citrát-formula**? Mert a kalciumot szerves kötésű (citrát) formában tartalmazza. A szerves kötésű kalcium előnye, hogy telt és üres gyomor esetén is jól felszívódik, igen kedvező a biológiai hasznosulása, kevésbé irritálja a gyomor-bélrendszer nyálkahártyáját, továbbá a vese szempontjából is biztonságos, hiszen még tartós szedése sem hajlamosít vesekövességre.

A **CalciviD citrát-formula** ajánlható mindazoknak, akiknek az étrendjéből hiányzik a kalcium és a D₃-vitamin. Azon belül is legfőképpen azoknak, akik kevés tejterméket fogyasztanak, illetve megnövekedett kalcium- és D₃-vitaminszükséglet esetén, például az intenzív növekedés időszakában lévő fiataloknak; hölgyeknek változókor alatt és azt követően; várandós és szoptatós anyáknak; ülő vagy mozgásszegény életmódot folytatóknak; rendszeres alkohol- és kávéfogyasztóknak.

HIRDETÉS

A közhasznú Magyar Bibliatársulat Alapítvány ezúton tudatja minden, az alapítvány munkája iránt érdeklődő olvasóval, hogy az MBTA május 3-án tartott kuratóriumi ülésén az alapítvány kuratóriuma megvizsgálta és elfogadta a 2005. évi gazdálkodás beszámolóját és a közhasznúsági jelentést. A részletek megtekinthetők az MBTA honlapján: www.bibliatarsulat.hu.

HIRDETÉS

Szeretettel várunk mindenkit a VII. gospel-spirituálé táborba, aki szeret énekelni, és érdeklődik a műfaj iránt. Baráti hangulat, jó társaság, Duna-part, tervezett Sziget-fellépés, fakultatív zenei programok esténként. Helyszín: Budapest-Békásmegyér, Királyok útja. Időpont: augusztus 7-13. További információ: voa@free-mail.hu vagy 20/824-2278.

HIRDETÉS

Kapcsolódjon be!

Jöjjen el a Szentföld bibliai helyeit végigjáró útra, amelyre szeptember 7-14. között kerül sor, évtizedes tapasztalattal rendelkező, szakértő lelkész vezetésével! Ára: 236 000 Ft; ez az összeg minden költséget fedez: repülőjegy, illetve, kényelmes hotel, bőséges félpanzió, légkondicionált autóbusz, magyar nyelvű idegenvezető, múzeumi belépőjegyek, gazdag program stb.

Hasonló megbízható utat szervezünk október 9-től 16-ig az őskeresztény zsinatok újra aktuális lett történelmi helyeire és Rákóczi színhelyének (Rodostó) felkeresésére Törökországban. Irányár: 245 000 Ft.

Részletes tájékoztatás kérhető az Ökumenikus Tanulmányi Központtól (tel./fax: 1/4664-790) vagy Gimesi Zsuzsa lelkésztől (70/508-7624).

HIRDETÉS

Még kapható az Evangélikus Hittudományi Egyetem zenei együttesének *Veni Creator Spiritus* című CD-lemeze.

A felvételen pünkösdi ünnephez kapcsolódó gyülekezeti énekek és graduáltételek, valamint ezek feldolgozásai: J. S. Bach, H. Schütz, S. Scheidt, D. Buxtehude, Sullyok I., Rezessy L. és Csorba I. kórus-, orgona- és kamaraművei hallhatók.

Közreműködők: az Evangélikus Hittudományi Egyetem énekkara és kamarakórusa (vez.: Csorba István), liturgikus ének szemináriuma (vez.: Finta Gergely), fúvósegyüttese (vez.: Johann Gyula), valamint Szűcs Petra – szoprán, Budaker Dóra – fuvola, Vámos Katalin – cselló, Finta Gergely – orgona.

Megvásárolható és megrendelhető: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

HIRDETÉS

Nagy szeretettel várjuk *Völgyessy Szomor Fanni Szerelm emléke* című koncertjére! Időpont: június 11., 18 óra. Helyszín: budavári evangélikus templom, Budapest I., Táncsics Mihály u. 28. Az est fővédnöke dr. Fabiny Tamás püspök.

Közreműködik: *Koblicska Lőte* (próza), *Takács Márton* (ütőhangszerek), *Pejtsik Péter* (cselló), *ifj. Várallyay György* (billentyű).

A műsor magyar és ír népdalok, versek, mai könnyűzenék ötvöze. A koncert az erdélyi magyar kultúra terjesztését szolgálja.

A belépés ingyenes!

HIRDETÉS

A 17. budapesti Bach-hét részletes programja

A 17. budapesti Bach-hét eseménysorozatát hivatalosan június 5-én, hétfőn 19 órakor *Pröhle Gergely*, a Magyarországi Evangélikus Egyház megválasztott országos felügyelője, volt kulturális államtitkár nyitja meg. A rendezvénysorozat fővédnöke dr. Solyom László, a Magyar Köztársaság elnöke.

- Június 5., hétfő, 19 óra: Zenekari est. Előadja: Musica aeterna (Szlovákia)
- Június 6., kedd, 19 óra: Hegedűest. Előadja: Szalai Antal – hegedű. Közreműködik: Balog Zsolt – csembaló
- Június 7., szerda, 19 óra: Orgonaest. Előadja: Marcin Szelest (Lengyelország) – orgona
- Június 8., csütörtök, 19 óra: Csembalóest. Előadja: Horváth Anikó – csembaló. Közreműködik: Ratkó Ágnes – csembaló
- Június 9., péntek, 19 óra: Zenekari est. Előadják: *Dobozy Borbála* – csembaló; *Rovátka Lajos* – csembaló. Közreműködnek: *Paulik László* – hegedű; *Rácz Erzsébet* – hegedű; *Draskóczy Eszter* – brácsa; *Vályi Csilla* – gordonka és *Janszó György* – nagybőgő
- Június 10., szombat, 19 óra: Orgonaest. Előadja: Fassang László – orgona
- Június 11., vasárnap, 19 óra: Kantátaest. Előadják: *Zádori Mária* – szoprán; *Schöck Atala* – alt; *Marosvári Péter* – tenor; *Moldvay József* – basszus; *Trajtler Gábor* – orgona, valamint a Lutheránia énekkar és a Weiner-Szász Kamaraszimfonikusok; vezényel: *Kamp Salamon*

A belépés díjtalan, adományokat köszönettel elfogadunk. Templomunk hagyomány szerint a zeneszámok között rövid ígéhirdetés hangzik el. A hangversenyek helyszíne a templom udvari bejáratán keresztül tolokocsival is megközelíthető. Részletes program: <http://lutherania.lutheran.hu>.

SZERETETVENDÉGSÉGRE...

Kókuszos kocka

Hozzávalók a tésztahoz: 60 dkg liszt, 60 dkg kristálycukor, 15 dkg zsír, 3 tojás, 1/2 l tej, 3 kanál méz, 1,5 kiskanálnyi szódabikarbóna.

Hozzávalók a sziruphoz: 20 dkg Rama margarin, 25 dkg cukor, 4 dl tej, 1 dl rum, 2 evőkanál kakaópor.

Továbbá szükség van kókuszreszelékre a sütemény bevonásához.

Elkészítés: a tészta hozzávalóit összekeverjük, a legvégén hozzáteszük a tojásfehérjék felvert habját. Előmelegített sütőben körülbelül 25 perc alatt megsütjük, majd kihűtjük.

A szirup elkészítéséhez felforraltjuk a tejet, és beletesszük a többi hozzávalót. Fakanállal jól összekeverjük, hogy a vaj

FOTO: BODA ZSUZSA

csomómentesen tudjon szétolvadni. Egy kicsit kihűtjük a szirupot, és belemártogatjuk a kockákra vágott süteményrészt, majd a kockákat megmehempergetjük a kókuszreszelékben.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

Meghívó

Az egyházmegyei szeretettel értesítik olvasóinkat az újonnan megválasztott egyházmegyei tisztségviselők beiktatásáról.

Győr-Mosoni Egyházmegye
Mosonmagyaróvár, június 3., 10 óra
• Kiss Miklós esperes
• Szabó György felügyelő
Igét hirdet Ittész János elnök-püspök.

Féjér-Komáromi Egyházmegye
Bakonycsenye, június 5., 15 óra
• Szarka István esperes
• Mészáros Tamás felügyelő
Igét hirdet Ittész János elnök-püspök.

Vasi Egyházmegye
Boba, június 10., 15 óra
• Rostáné Piri Magda esperes
• Sztrókai Attila felügyelő
Igét hirdet Ittész János elnök-püspök.

A zalaistváni evangélikus gyülekezet szeretettel hív mindenkit felújított gyülekezeti és ifjúsági házának szentelésére. A hálaadó istentisztelet június 10-én 10 órakor lesz a templomban. Az ünnepi istentiszteleten Ittész János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke és Szemerei János, a Somogy-Zalai Egyházmegye esperese végzi a szolgálatot.

Szeretettel hívjuk a Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség új lelkészének, **Aradi Györgynek** az ünnepi iktató istentiszteletére június 10-én, szombaton délelőtt 11 órára a fasori evangélikus templomba (Budapest VII., Városligeti fasor 17.). Az iktatás szolgálatát **Győri Gábor** esperes végzi, igét hirdet **Gáncs Péter** püspök.

Az egyházközség presbitériuma

A héten a következő gyülekezetekért imádkozunk: Bakonytamási (vasárnap); Boba (hétfő); Nagykanizsa-Szepetnek (kedd); Győr (szerda); Felsőpetény (csütörtök); Iklad (péntek); Cegléd (szombat).

A Lutheránus Megújulás által szervezett imazongalom

MESTERMŰ A DIGITÁLIS ORGONÁK KÖZÖTT

JOHANNUS

- Mesterségünk „titkai”:
- csak a valódi sípok hangjához mérhető hangminőség
 - egyedülálló megbízhatóság
 - intonálhatóság a helyszín akusztikája és a felhasználó ízlése szerint
 - páratlan típusválaszték
 - templomi kiépítettségű hangszugárzás a legkisebb modelleknél is
 - ellenőrizhető, felkereshető hazai referenciák
 - egyedi szolgáltatások, ingyenes akusztikai felmérés
 - 5 éves garancia
 - kedvező árak és fizetési feltételek
- Érdeklődésüket a holland **Johannus Orgonagyár** magyarországi képviselőt várjuk: **SPEED-EX Kft.**
- 1024 Budapest, Margit krt. 41.
Tel./fax: 1/315-1787 vagy 1/316-7089.
E-mail: speedex@axelero.hu

Tavaszi hangverseny lesz a békásmegyeri evangélikus templomban (1038 Budapest, Mező u. 12.) június 11-én, vasárnap 18 órakor. **Pál Anikó és Pál Diana** négykezes orgona- és zongoraestjén megszólalnak 16. és 18. századi olasz zeneszerzők, **C. Debussy, Bartók Béla, C. Franck és Flor Peeters** orgonára és zongorára komponált négykezes zeneművei. A koncertre a belépés díjtalan.

A Békáscsabai Evangélikus Egyházközség presbitériuma szeretettel meghívja Önt és kedves családját a békáscsabai evangélikus Nagytemplomban június 11-én, vasárnap – Szentháromság ünnepén – 10 órakor kezdődő istentiszteletre és közgyűlésre, melynek keretében **Gáncs Péter** püspök felszenteli **Szeverényi Mihály** festőművészt *Elvégzettetett* (Jn 19,30) című új oltárképét.

Következő számunkban:

Képes beszámoló a kerületi missziói napokról

APRÓHIRDETÉS

Résztevőket keresünk a július 7. és 14. között Kisecseten, egy Nógrád megyei, festői szépségű faluban megrendezendő fadaragó, hitoktató és környezetvédő táborba. A részvételi díj 22 000 Ft, amely minden költséget tartalmaz, beleértve a szállást, az étkezést és az oktatást is. Az érdeklődők **Móricz Gábornál** jelentkezhetnek a 30/495-9862-es telefonszámon június 30-ig.

A Sarepta Budai Evangélikus Szeretothon fiatal, szakképzett, keresztény szociális gondozó és ápoló munkatársat keres. Tel.: 1/391-8006.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Ne félj, mert én veled vagyok, megáldalak téged. 1Móz 26,24b (Ef 3,20,21; Jn 14,23–27; ApCsel 2,1–18; Zsolt 97) Isten velünk van – ez azt jelenti, hogy a mi oldalunkon áll, a mi pártunkat fogja. Jézus a Szentlélek ezért nevezi Paraklétosznak, amely akkoriban közismert jogi szakkifejezés volt: a bírósági tárgyaláson a védőügyvédet nevezték így. Szemben az ügyésszel, aki az Öszövétség nyelvén sátán. Isten bírói széke előtt a sátán vádol, elítélésünket követeli, a Szentlélek ellenben a felmentésünkért küzd. Nem bűneinket menti, hanem minket, bűnösöket akar megmenteni. Nem a mi tetteinket hozza fel mentségünkre, hiszen tetteink mind ellenünk tanúskodnak. Tetteinkre az ügyész (sátán) hivatkozik: leleplezi, hogy még a legjobb, legigazabb cselekedetünkhöz is tisztátalan indulat, bűn tapad. Védőnk, a Szentlélek Jézusnak az értünk véghez vitt tetteit, megváltó művét hozza fel mentségünkre. Rámutat, hogy ő már megbűnhődött bűneinkért, és mi az övéi vagyunk, hiszen vérén vásárolt meg minden jogot az életünk fölött. Ebből meríthetjük vigasztalásunkat: nem kell többé se bűn, se halál, se kárhozat igáját hordanunk.

Hétfő

Az Úr szeretete mindörökké az istenfélőkkel van, és igazsága még az unokáikkal is: azokkal, akik megtartják szövetségét. Zsolt 103,17–18 (ApCsel 2,41; Mt 16,13–19; 1Kor 12,4–11; Zsolt 81) Az ő szövetség pecsétje a körülmetélés volt. Az új szövetség pecsétje a Szentlélek ajándéka. A Szentlélek pedig mindig és minden körülmények között Isten szeretetét árasztja szívünkbe – függetlenül attól, amit tapasztalunk, ami velünk és körülöttünk történik, hathatósan tanúsítja, hogy „az Úr szeretete mindörökké az istenfélőkkel van”.

Kedd

Elfelejtette kegyelmét az Isten, vagy elnyomta irgalmát a harag? Zsolt 77,10 (2Pt 3,9; ApCsel 4,23–31; Énekek 2,1–7) Adódnak életünkben olyan helyzetek, amikor magunknak érezzük a zsoltáros panaszát: „Elfelejtette kegyelmét az Isten...” Még a bűn minden csábítását visszautasító Jézusnak is alá kellett szállnia abba a mélységbe, ahol az Isten jelenlétéből és boldogító szeretetéből az emberi lélek semmit sem képes felfogni. Isten Lelke azonban ilyenkor is bizonyosságot ad, hogy a felhők fölött változatlanul ragyog Isten szeretetének napja, és ha kitisztul az ég, melegét is újra érezni fogjuk.

Szerda

Legyen a szívetek teljesen Isteniünké, az Úré. 1Kir 8,61 (ApCsel 8,9–11/12–25; Énekek 2,8–17) Ezt a felszólítást Jézus is megerősíti a szeretet kettős nagy parancsolatában. A magunk erejéből mégsem vagyunk képesek szívünket teljesen és maradéktalanul Istennek adni. Ezért siet segítségünkre a Szentlélek: betölti szívünket, hatalmába veszi, megtisztítja és Isten templomává szenteli.

Csütörtök

Istenünk, az Úr nem tűri el a hamisságot, a személyválogatást és a vesztegetés elfogadását! 2Kor 19,7 (Jn 15,16; ApCsel 11,1–8; Énekek 4,9–5,1) Az ApCsel 5. fejezetének elején olvassuk Anániás és Szafira szomorú történetét annak tanúságául, hogy akiket Isten a Szentlélek ajándékában részesített, azoknak az életében a legszigorúbban ítéli meg a hamisságot. Mert amennyire igaz *Szent Ágoston* panasza, hogy amíg testben élünk, nem tudunk nem vétkezni, sőt még az igaz is hétszer esik el naponta (Péld 24,16), annyira igaz az is, hogy Isten és embertársaink szándékos becsapása, a család és a megvesztegetés egyikünk számára sem kikerülhetetlen kényszer.

Péntek

A felséges Istenhez kiáltok, Istenhez, aki mellém áll. Zsolt 57,3 (Jn 16,7; ApCsel 11,19–26; Énekek 5,2–6,3) A menekülő Dávid szavai ezek abból az időből, amikor Saul az életére tört. Dávid bízott benne, hogy Isten melléáll. De mivel szívét Isten Lelke töltötte be, nem arra vágyott, hogy az Úr őt segítse hozzá Saul elpusztításához, hanem alkalmat remélt annak bizonyítására, hogy az ő szívében semmi hamisság, semmilyen álnok indulat sincs Saullal szemben. Isten meg is adta ezt a lehetőséget, amikor Saul védtelenül lépett be a barlangba, ahol Dávid rejtőzködött. Saul ekkor kénytelen volt belátni, hogy ok nélkül tartotta Dávidot ellenségének, és felhagyott üldözésével.

Szombat

Eltörölöm hűtlenségedet, mint a felleget, vétkeidet, mint a felhőt. Térj hozzám, mert megváltottalak! Ézs 44,22 (Gal 3,26; ApCsel 18,1–11; Énekek 8,1–7) Csak a Szentlélek teheti ilyen személyessé Isten hívó szavát, amelyet a golgotai keresztfára az egész emberi nemnek hirdet. Csak a Lélek belső tanúságtétele nyomán vallhatom az egész világ Megváltóját az én Megváltómnak.

■ VÉGHELYI ANTAL

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból június 4-től június 11-ig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>10.00 / mtv Pünkösdvasárnapi református istentisztelet közvetítése a debreceni Nagytemplomból. Igét hirdet Bölskei Gusztáv püspök. (60')</p> <p>10.04 / Kossuth rádió Istentisztelet közvetítése Győrből, az evangélikus Öregtemplomból Igét hirdet Ittész János elnök-püspök. (56')</p> <p>16.20 / PAX János-passió (magyar koncertfilm) (106')</p> <p>20.00 / Petőfi rádió A lélek hangjai Pünkösd melléketl ünnepi gospelekből (60')</p> <p>21.00 / Duna II. Autonómia A mi Urunk testvére (lengyel játékfilm, 1996) (119')</p>	<p>8.00 / Duna II. Autonómia Isten kezében (ism.) (26')</p> <p>10.04 / Kossuth rádió Istentisztelet közvetítése a békáscsabai református templomból. Igét hirdet Marti Miklós lelkész. (56')</p> <p>13.00 / m2 Hagyományok Háza Pünkösd népszokások (23')</p> <p>15.04 / Kossuth rádió Pünkösd az evangélikus közösségekben (56')</p> <p>16.25 / Duna Tv Orgonaavató galakoncert (2006) (90')</p> <p>19.00 / Duna II. Autonómia Utazás Szerb Antallal (magyar ismeretterjesztő film, 2005) (52')</p>	<p>8.00 / Duna Tv Magyar évad Berlinben (magyar dokumentumfilm, 2006) (ism.) (24')</p> <p>8.25 / Duna Tv Isten kezében Az élet gyöngyei zárandokút – Camino magyar út (ism.) (26')</p> <p>12.15 / PAX IV. országos evangélikus bábjátékos verseny (dokumentumfilm) (40')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház félévűje</p> <p>20.00 / Duna Tv Napló szerelmeimnek (magyar játékfilm, 1987) (124')</p> <p>21.00 / Duna II. Autonómia Mindentudás Egyeteme (57')</p>	<p>9.00 / m2 A Tízparancsolat – ma Hankiss Elemér műsora 12/1. rész: A törvény (45')</p> <p>11.20 / Kossuth rádió Beszélni nehéz! (15')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Tebben bízunk eleitől fogva...” A református egyház félévűje</p> <p>16.20 / mtv Református ifjúsági műsor (10')</p> <p>18.45 / Duna II. Autonómia Hajdanában, danában... Sebő Ferenc műsora 26/22. rész: A magyar nemzeti tánc (11')</p> <p>22.00 / Civil Rádió Evangélikus félóra Lackner Eszter vezetésével</p> <p>23.45 / Duna Tv Egy marék rizs (69')</p>

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>8.30 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26')</p> <p>9.00 / m2 A Tízparancsolat – ma Hankiss Elemér műsora 12/2. rész: „Én, az Úr vagyok a te Istened” (45')</p> <p>18.45 / Duna II. Autonómia Hajdanában, danában... Sebő Ferenc műsora 23. rész: A magyar nemzeti zene (10')</p> <p>20.00 / Duna Tv A borostyánhalász (német tévéfilm) (88')</p> <p>20.35 / PAX Két gyülekezet, egy templom (dokumentumfilm) (22')</p> <p>A farkasréti evangélikus-református templom építésének története</p>	<p>5.25 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában Balicza Iván evangélikus lelkészt hallhatjuk.</p> <p>9.00 / m2 A Tízparancsolat – ma Hankiss Elemér műsora 12/3. rész: „Isten nevé hiába föl ne vedd” (45')</p> <p>9.00 / Duna Tv Mindentudás Egyeteme Rényi András: Eredeti vagy hamis? – A műértés tudományos alapjairól (57')</p> <p>19.00 / PAX Luther Omnibus 2005 (ZMC – 57')</p> <p>21.40 / Duna II. Autonómia Bródy János születésnap koncertje a Madách Színházban (90')</p>	<p>7.00 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus félóra Csapó Krisztián vezetésével</p> <p>8.10 / Duna Tv A Notre Dame-i toronyőr (amerikai mese) (45')</p> <p>9.00 / m2 A Tízparancsolat – ma Hankiss Elemér műsora 12/4. rész: „A szombat napot megszenteljed” (45')</p> <p>12.05 / Duna Tv Isten kezében (26')</p> <p>Szlovák-magyar püspöki találkozó Ipolyszakállas magyar evangélikus gyülekezetében a felújított templom felszentelése alkalmából.</p> <p>16.00 / Duna II. Autonómia Ezer év szentjei Szent Gellért (31')</p>	<p>8.30 / Duna II. Autonómia Ezer év szentjei Boldog Mór (31')</p> <p>12.05 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>14.45 / mtv Örömhír Az evangélikus egyház műsorában beszámoló láthatunk többek között a váraljai parókiaszenteléről, a kétszáz éves sandi templom jubileumáról és a ferencvárosi templom alapköveteléről. (26')</p> <p>19.00 / PAX Templomi bábjátékosok találkozója (Kispest, 2006) 8. rész (19')</p> <p>20.00 / Duna Tv Szabó Magda: Az ajtó A zalaegerszegi Hevesi Sándor Színház előadása (151')</p>

Evangélikus Élet

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
Évlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségi titkár: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztők: Győri Virág vez. szerk. (virag.gyori@lutheran.hu), Dobszoni Sándor (sador.dobszoni@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu)

Rovatvezetők: Bogdányi Gábor – EvElet OnLine (gabor.bogdanyi@lutheran.hu), dr. Ecsedi Zsuzsanna – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio Oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Kóháti Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghelyi@lutheran.hu)

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu) 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu)

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2145 Ft, fél évre 4290 Ft, egy évre 8580 Ft, szomszédos országba egy évre 29 000 Ft (16 euró), egyéb külföldi országba egy évre 33 800 Ft (135 euró).

Csak a minden hónap 16-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzárta kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztéssel egyeztetett) írások tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdetesek@evelet.hu címre várjuk.